

БҮРЯТ УНЭН

С-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соедэй орган

251 (9697—9698)

1961 оной октябрин 20, пятница

Сэн 4 мүнгэн

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН XXII СЪЕЗД

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXII съезд тухай

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ээлжээтэ 20-д октябрин 18-да Москвада, Кремлин Сьезднүүн соо хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлээ. Тухайн хэрэгтэй хоёр асуудалые: Центральна Комитедэй

тоосоо, мүн КПСС-эй Программын проекты нэгэн доро зүбшэн хэлсэхын тулада КПСС-эй Программын проект тухай элидхэлые шагнаха гэжэ съезд шиндхээ.

КПСС-эй Программын проект тухай КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев элидхэл хээ. Съездын делегадууд, айлашад ехээр альга ташажа тэрэниие угтаа.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXII съезддэ КПСС-эй Центральна Комитедэй хэһэн тоосоон

КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элидхэлэй үргэлжэлэл*)

III.

Ленинскэ парти коммунизмын илалтын түлөө тэмсэлые эмхидхэгшэ мүн

Гадтадыншые, дотоодыншые политикаар агууехэ амжалтанууднай манай партиин ленинскэ харгаа шугамые хэлбэрлэжэ хээтэ шууд хэрэгтэй ашаар туйлдаа. Энэ харгаа шугамын түүхэтэ шиндхэбэрнүүд дотор гүн гүнзгээр дорхойлогдонхой. XX съездын политическэ баринтон тон үнэн, зүб байһанын бүрин тоога гэжэ мэдээсэхые Центральна Комитет тоолоно. Бодото байдалһаа үндэлхэн, ленинскинононо зохёон байгуулхы ариун нангал заабарине хүтэлбэри болгоһон энэ харгаа манай бүхы совет арадай хэрэг болоо. Манай зонтой холбоо барисаага улам бэхжүүлхэ туйлай ехэ хүсэлдэ түшгэлэн, Советскэ парти ехээр үргэн суурхуулаа.

Тэрэнэй түүхэтэ удхашанарын юуб гэхэдэ, дахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэб баталан үнэн далайсатгайгаар коммунизм байгуулхы гэжэ Советскэ Союзай оройне сонсоһон байна.

XXII съезд бүхэлдхэн-түүхэтэ үүргэ ушартай болоно: тус съезд партиин шэнэ нэме — коммунистическэ общество байгуулхы хэрэгтэй зүбшэн хэлсэжэ, баталха байна. Энэ коммунизмын илан мандахын түлөө тэмцэллин, арадай илалта түгэс туг, үзэл суртал боложо үгэхэ.

Ленинскэ ангин, бүхы ажалшан арадай үр, ариун ухаан, нүдлэ зүрхэн болоһон, бодото эрилтэнүүдые, революционн эршэ зориг болон бэлүүлэгшэ коммунистуудай ленинскэ бэрхшээлтэй, гайхамшаг зам дабан гараа. Энэ оршон байгаа үедэ обществое шэнэлдүүлхэ хэрэгтэ нимэ ехэ илалтануудые туйлай партиһаа ондоо ямаршэ парти дэлхэй хатгүй. «...Бидэ, революционерүүд, эмхитэй дүм, тингэбэл Россие эрид хубилгахад!» Владимир Ильич Ленинэй хэлэһэн сэсэн мэргэн ханана бээт.

Энэ жаран жэл үнгэрөө. Өөрынгөө орошөөгүүдэй үнэхөөрөө эрид ехээр хууль мүнөө бүхы дэлхэй хаража байна. Советскэ экономическа талаараа гэгдэхэн орон байһан аад, харин мүнөө хүсэн түгэс түрэн болоод, халбаран мандажа байна. Ленинскэ партиин ээргэдэ ябажа, арад зонтой дэлхэй түлөө, социализмын түлөө эрлэхг долоононо тэмсэл хэдэн арбаад жэлэй турш болшөөгүүдэй хуушанай гвардине мүн зүрхэнһөө амаршалнабди. Партиин XXII делегадуудаар хунгадһан хуушанай гвардидарта түлөөлөгшэдые халуунаар амаршал

нэгэдэхи, хоёрдохы програмнуудые айгаар бэлүүлхэндэ манай парти омгорбол омгогхоно. Манай ленинскэ парти Союзон дотор социализмын бүрин түгэс илалта өөрынгөө, национальна зорилгы нэрэртэй үр бэлүүлхэндэ гадна, бүхы ороонуудай пром үмэнхи, уласхоорондын коммунист хүдэлмэхи интернациональна уялгаа дүүргэл!

Советскэ общество байгуулха хэрэг гол ашааршгүй дүүргэгдэхэ зорилго мүн гэжэ шэнэ Программа дотор заагдана. Энэ Программатой нэгэн доро партиин шэнэ Уставы съезд мүн лэ зүбшэн хэлсэхэ. Энэ Устав Р. Козлов элидхэл хээ. Тинхэдэе программа Устав хоёрой таһаршагүй нягта холбоһон тухай Ленинэй заабаринуудые хүтэлбэр, хүтэлбэри болгоһоншые байнабди. Уставы харалагдаһан эмхидхэлэй гол ёһонууды амжалттайгаар бэлүүлхэ, коммунизмын тэмсэлдэ совет арадай дайшалхы түрүү орон манай партиин нягта жагсаал, бата бэхжүүлхэ ээргэтэй!

Манай нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэ хойшолонгуудые дабажа гаралга. Манай ажабайдалда ленинскэ ёһоо, хүтэлбэрилгын гол ёһонуудые, партиин дайшалхы шадабарине дээшлүүлгэ

Партиина ажабайдал тушаа Ленинэй турмуудые, хүтэлбэрилгын гол ёһонуудыг эхилхын манай газетын октябрин 18, 19-д хуудта.

дахынаа нэргээжэ, саашадань хүгжөөһөн ушар тоосоото үе соогоо манай партиин бэлүүлхэн ажал-ябуулгын шухала үйл болоно. Марксизм-ленинизмын сурталда харша ябадалые—ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэдэ ябадалые буруушааһан XX съезд партиин ба арадай зохёон байгуулхы хүснэй бадарха үргэн уужам зай нээжэ үгөө, олонитэтэй партиин холбоо барисаа үргэдхэхэ, бэхжүүлхэ ябадалда, партиин шадабарине улам дээшлүүлхэ ябадалда туһалаа.

XX съездын урда тээ нимэ асуудал табигдаад байгаа: нэгэ наа, И. В. Сталинда шүтэн хүгдэхэдэ үеэр гаргагдһан алдуунууд, хазгайралтануудые манай парти ленинскэ ёһоор сэхэ буруушаажа, урагшаа дабшаа ябадалда наад хэдэг партиина ба гүрэнэй хүтэлбэрин арга методуудые буруушаажа, үгы наа—хуушарһан юумые баримталдаг, бүхы шэнэ, творческо юумэндэ эсэргүүсэлтэ хэдэг хүснэй парти доторнай булжа гараха гү? Эгээл нимэ хэсүү шанга асуудал табигдһан байгаа.

Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэдэ ябадалтай холбоотой ехэ алдуунуудые, тэдэнэй хэсүү хойшолонгуудые тинмэ эридээр, тинмэ сэхээр шүүмжэлхэ хэрэг байгаа гү?

Тинхэ шухала байгаа. Муухай дайсн, авантюрист Берине элишлэлнэй нүүлээр, хэдэ хэдэн документнуудые тон наринаар шалгажа, гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэхэдэ, социалист хуули ёһые бүдүүлгээр эбдэһэн, хуули засагаа хэтэрүүлхэн баримтанууд, үнэн сэхэ олохон хүнүүдые, тэрэ тоодо партиин болон Совет гүрэнэй элитэ ажал-ябуулагшадые дура зоргоороо хэһэһэн баримтанууд Центральна Комитедэй үмэнэ бүрин элжржэ гараа. Парти болон арад зонтой үмэнэ харюусалгатайгаа гүнзэгыгөөр мэдэрдэг Центральна Комитет үнгэрһэн үе соо гаргагдһан алдуу, хазгайруулалтануудые далдалха гү, али барлартуулха зам баримталхагүй байба. Ленинэй захяануудые хүтэлбэри болгон, Центральна Комитет хадаа ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэдэ байһан үедэ хуули засаг хэтэрүүлжэ хэрэглэһэн тухай үнэн зүбөөр хэлэхэ гэжэ шиндэһэн юм. Энэнь манай партиин, тэрэнэй хүтэлбэрин доторой моральна эрилтэ, тэрэнэй уялга байгаа. Энэманай зүб шиндхэбэри байгаа. Иймэ шиндхэбэри партиин хуби заяанда, коммунизм байгуулха хэрэгтэ аймахтар ехэ удхашанартай байба.

Алдуунуудаа далдалхагүй, харин тэдэнэй сэхэ шүүмжэлжэ, захяа гэжэ парти урлалдаг. «Өөрынгөө алдуунуудта политическэ партиин хандадаг хандаалта гэжэ партиин хүсые элрхэйлхэ, мүн өөрынгөө ангин, ажалша олонитын үмэнхи уялганууд, тэрэнэй хэр ээргээр бэлүүлдэг байһанай тон шухала, эгээл зүб сэгнэлтэнүүдэй нэгэниие болоно. —Ленин бэшэ нэн. —Алдуугаа элитээр мэдэрхэ, тэрэнэйнгээ шалтагануудые элрхэйлхэ, тохёолдуулан оршон байдалынь шэнжэлжэ, алдуугаа захяа арга боломжонуудые анхаралтайгаар зүбшэн хэлсэхэ гэжэ хүсэтэй партиин шэнжэ тэмдэг мүн, эгээл тингэбэл, өөрынгөө уялгануудые бэлүүлхэн ябадал болоно, энэ ушар ангине, удаалуулан олонитыс нурган хүмүүжүүлхэн ябадал болоно. (Зохёолнууд, том 31, хуудһан 39).

Хэрбээ ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэ ябадалай буруушаагдаагүй, хорото муухай хойшолонгуудай усадхагдаагүй, партиина болон гүрэнэй ажал-ябуулагдахы ленинскэ гол ёһонуудай нэргээгдэггүй наань, партимнай, оромнай ямар болоод байха байгаа? Тингэе наа, үргэн олонитнээ, арад зонхоо партине таһалан холодуулха, советскэ демократи болон революционн хуули ёһые ехээр эбдэхэ, оройногөө экономическа хүгжэлтые удааруулха, коммунист байгуулалтын дабшальтые һуларуулха, тингээд ажалшадай энхэ байдалые муудуулха аюул тохёолдуулха байгаа. Энэ ушар уласхоорондын харилсаануудай талаар бүхэдхэн оршон соо Советскэ Союзай хүсые һуларуулжа, бусад ороонуудтай харилсаануудынь муудуулжа магад байһан. Энэ ушар тон ехэ аюулта хойшолонгуудтай байха бэлэй. Эгээл тинмэнэ ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэ ябадалые шүүмжэлхэн, тэрэнэй хойшолонгуудые усадханамай политическэ болон бодото туйлай ехэ удхашанартай.

Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэ ябадалай алибаа үзэгдэлые марксизм-ленинизм ходоодо эрид буруушаадаг, тэрэниие пролетарска революционн хүдэлмөнэй үзэл болодоо харша, коммунизмын үзэл болодоо харша гэжэ тоолодог. Арад зон түүхыс үнэхөөрөө зохёон байгуулагшад мүн гэжэ Маркс, Энгельс, Ленин тоолодог, хүдэлмэринишэн ангин партиин хүтэлбэрилхы, эмхидхэхы үүргыс тэмдэглэдэг бэлэй. Марксизм-ленинизм хүдэлмэришэн ангин

ударидагдай ба вожьдорой шухала үүргыс буруушаана бэшэ, харин али нэгэн хүниие хэтэрүүлхэн магтаха, бурханда шүтэнхэдэ алдлар тэрэндэ шүтэхэ ябадалыс-эрид буруушаадаг. Нэгэ хүниие хэтэрүүлхэн магтаха ябадал арад зоние, партине заагагүй түридэг, тэдэнэй үүргэ болон удхашанарыс доошолуулдаг.

Совет арад манай партиин хүтэлбэри доро ябажа ажаллан, баатарлигаар тэмсэжэ, социализм байгуулха хэрэгтэ аймахтар ехэ амжалтануудые туйлаа. Фашизмда эсэргүү Эсэргэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арад гайхамшаг илалта туйлаа. Гэбэшье таанайдай мэдэхээр, парти ба арадай бүхы илалта болон амжалтанууд ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэдэ байха үедэ нэгэ хүндэл хабадуулагдадаг байгаа. Гэбэшье партиин, коммунист хүдэлмөнэй үмэнэ И. В. Сталин туйлай ехэ габьяатай, тэрэниие мартана бэшэбди. Зүгөөр партиин ба арадай бүхы илалтануудыс нэгэ хүнэй нэрэтэй холбохо буруу. Тингэбэл, бодото хэрэгыс бүдүүлгээр хазгайруулан ябадал болохо.

XX съезд үнэн юумыс зүб мүртэнэ оруулжа, хазгайруулгануудыс усадхана, арад зоной агууехэ үүргыс, хүдэлмэришэн ангин ба бүхы арадай түрүү хубине болгошо, коммунизмын түлөө тэмсэлдэ хүтэлбэрилхы, жолоодохы хүсэн байгша манай партиин үүргыс тэмдэглэһэн байна. Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэ ябадалыс гүйсэд усадхаха, мүн партиина, гүрэнэй болон суртал бололой хүдэлмэрин бүхы халбаринуудтахи хойшолонгуудынь усадхаха, Владимир Ильич Ленинэй зохёон зааһан партиина ажабайдалай ёһоо гуримуудыс, хамгаараа хүтэлбэрилгын гол ёһые наринаар сахиха хэмжээ-ябуулануудыс шууд бэлүүлхэ гэжэ Центральна Комитеттэ съезд даалһан юм. Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэ ябадалыс сэхэ шууд, эрид шангаар шүүмжэлхэдэ, манай парти Владимир Ильич Ленинэй заабаринуудыс, тэрэнэй захяануудыс хүтэлбэри болгоо. Сталиныс сэгнэдэгшые наа, тэрэнэй дутуунуудыс, аюултай шэнжэрүүдыс В. И. Ленинэй обёдордог байһанынь мэдэхэ. Партиин ба совет арадай хуби-заяан тушаа анхарал оролдолоо гарган, Владимир Ильич 1922 оной декабрыда, тодолоон хэлбэл, ЦК-гэй генеральна секретарь болгогдожо Сталинай хунгадһанай нүүлээр уданшыггүй партиин ээлжээтэ съездын нэрэ дээрэ эльгэһэн бэшгэ соогоо ниггэжэ бэшэ нэн: «Нүхэр Сталин генеральна секретарь боложо, туйлай ехэ хуули засаг гартаа абаа, энэ хуули засагаа ходо хүсэд болгоомжотойгоор хэрэглэжэ шадаха байһандань этгэнэгүй... Сталин дан шэрүүн зантай. Энэ дутуныс бидэ коммунистуудай дунда, хоорондынмай харилсаанда яһала тэмсээр аад, генеральна секретарин тушаалаа байхадань тэсэхээр бэшэ болоно. Тинмэнэ Сталиныс энэ тушаалһаань болуулжа, ондоо хүдэлмэрид арга болоод үзэхэ, энэ тушаалдаа ондоо хүниие, бусад бүхы талаараа гансал юумээр үлүү, тусхайлан хэлбэл, нүхэдтөө тон хүлэсэтэй, тон үнэн зүбөөр хандадаг, наартай зохид, үлүү анхаралтай байһаараа, ямбааруу зан гаргасагүйгөөрөө Сталинһаа илгардаг хүниие томилхо гэжэ нүхэдтөө дурдаханаб».

Партида, гүрэндэ Сталинай тинмэ таарамжагүй шэнжэ шанарай ехэ хохидол ушаруулжа байһынь Владимир Ильичын һайса ойлгодог байһыс харанабди. Ленинэй нэргытэмжын, тэрэнэй заабаринуудай хараада абагагүй байһанынь гэмшэлтэй. Тэрэн дээрэлхэ боложо партимнай, оромнай ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэ ябадалһаа тохёолдоһон үсөөн бэшэ бэрхшээлнүүдыс зайсуулха ушартай болоо. Партимнай ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэ ябадалыс XX съезд дээрэ шүүмжэлхэн юм. Манай парти съездын шиндхэбэринуудыс дүүргэлтэ болгон, хазгайруултануудыс, алдуунуудыс усадхажа, нимэрхүү үзэгдэлнүүдэй эрээдүйн сагта дахинаа дабгадхагүйн тула шухала хэмжээнүүдыс хараалаа. Энэнь зоримгой шиндхэбэри байгаа, манай партиин, тэрэнэй Центральна Комитедэй политическэ талаараа гүйсэд болбосорһоной шалгалта боложо үгөө.

Зүгөөр элрүүлэгдэһэн алдуунууд, хазгайруулганууд, хуули засагыс хэтэрүүлхэн хэрэглэһэн ябадал партиина зэргэнүүдтэ, арад зоной дунда гэмшэл түрүүлжэ, хүнүүдэй дурые гутаажыс магад. Тэрэнһээ уламжалан, зарим тэдэ дутагдалнууд тохёолдожо, КПСС-тэ, ахы дүү марксистско-ленинскэ партинуудта саг зуурын бэрхшээлнүүд тохёолдожо магад гэжэ партимнай мэдээд байгаа. Гэбэшье партимнай бэрхшээлнүүдэй урдаһаа зориута эрид зорижо, партиин хараа шугамай арад зондо зүбөөр ойлгогдохой байһанда гүнзэгыгөөр этгээд, үнэн юумыс далдлангүйгөөр арад зондо сэхэ хэлээ. Тинхэдэ парти алдуу хээгүй. Коммунизмын замаар манай партиин урагнаа дабшалга улам түргэдөө. Мүнөө бидэнэр сээжэсэ тэниилгэн, хүнгэнөөр амилнабди, хурсаар, тодоор харанабди. Орон доторхи бүхы ажабайдал орьёлон хүгжэжэ байна. Манай промышленность, хүдөө ажахы, наука болон соёл культура шэнэ, бүри

Советскэ Союзай ажалшад! Манай Эхэ орондо коммунистическэ общество байгуулха агууехэ Программыс бэлүүлгэдэ бүхы хүсээсэ элсүүлэе!

Коммунизмын илалта тээшэ, урагшаа! (Агууехэ Октябрийн социалистическэ революцион 44 жэлэй ойдо зориулжа КПСС-эй ЦК-гэй гаргаһан уриануудһаа).

эхэ амжалтануудыс туйлана. Гүрэнэй болон нийтын хэрэгүүдыс хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ олон миллион совет хүнүүдэй улам эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байһыс харанабди.

Ленинэй партиин нэрэ хүндыс бууруулаагүйбди, тэрэнэй алдар соло хэмжээлшгүй ехээр ургаа, уласхоорондын коммунист хүдэлмөн шэнэ, улам дээдэ шатада үргэгдөө гэжэ совет коммунистууд омог дорюунаар хэлэжэ шадаха байна. Мүнөө манай парти хэээ хээзэньхиһээ бата бэх болонхой!

Партида харша этэгээдүүдэй зүгһөө, ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэдэ үеэр ехэнхидэ хэрэглэгдэдэг байһан арга методуудыс, ёһоо гуримуудыс шуналтайгаар баримталдаг ревизионистнуудай, догматигуудай зүгһөө түрүүшээр үсэд эсэргүүсэлтын хэгдэбэшье, XX съездын тодорхойлһон ленинскэ харгаа шугамыс бэлүүлхэ хэрэгтэй болоо. Партиин ленинскэ харгаа шугамда, партида эсэргүүсэ мого болоһон бүлэглэл эсэргүүсээ нэн. Тус бүлэглэлдэ Молотов, Каганович, Маленков, Ворошилов, Булганин, Первухин, Сабуров ба тэдэндэ Шенилов хамжан ороһон байгаа. Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэдэ буруушааха, парти доторой демократие хүгжөөхэ, хуули засагыс хэтэрүүлхэн хэрэглэдэг ябадалыс буруушаажа, тэдэниие усадхаха, дура зоргоороо хэлэлхэ мүрдэлгэ хэдэг гэмтэдыс элрүүлхэ гүлэн партиин хараа шугамда түрүүшээр. Молотов, Каганович, Маленков, Ворошилов гэгшэд эрид эсэргүүсэдэг байгаа. Тэдэнэрэй нимэ хараа бололотой байһанынь дэмьс бэшэ: партиина, советскэ, ажахын, сэрэгэй ба комсомолой кадрнуудыс оло олоорын хэдэнтэ мүрдэлхэнэй түлөө, ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгдэхэдэ байха үедэ тохёолдоһон тэрэ мэтын бусад үзэгдэлнүүдэй түлөө тэдэнэр сэхэ харюусалгатай. Түрүүшээр энэ бүлэглэл ЦК-гэй Президиум дотор тон үсөөнхын байһан юм.

Зүгөөр партиина болон гүрэнэй ажабайдалда ленинскэ ёһоо гуримуудыс дахинаа нэргээхын түлөө манай партиин тэмсэжэ, шэнэ газарыс элдүүрилхэн ашаглаха, промышленностин ба барилгын хүтэлбэрилгыс шэнэдхэн байгуулха, союзна республикануудай мэдэл ехэ болгохо, совет хүнүүдэй ажана байдалыс хайжаруулха, революционн хуули ёһые дахинаа нэргээн сахиха гэхэ мэтэшлэн нимэ хойшолуулагдашагүй зорилгонуудыс шиндхэжэ эхилхээтэр, партида харша мого болошоо бүлэглэл өөрынгөө хорото ябуулгыс түргэдхэжэ, өөрынгөө тала баригшадые ЦК-гэй Президиум дотор элсүүлэн гуилдахжа захалан юм. Булганин, Первухин, Сабуров гэгшэд оролсожо, энэ бүлэглэл түргэдхэгдэһэн, мүн тэрэндэ Шенилов хамжан байна. ЦК-гэй Президиум дотор олонхидыс болободил гэлэн бээрээ, партида харша бүлэглэлдэ хабаадагшад парти болон орон доторхи политикые хубилгахыс, партиин XX съездын хараалһан политикые хубилгахыс хүсэжэ, элитэ довтолго хэжэ ороһон юм.

Мого болошоод июсаар сугларжа, хоорондоо үгэсөө хээд, Президиумэй ээлжээтэбэшэ заседани зарлаха гэлэй эрилтэ табиа. Тэдэнэр партида эсэргүү нанал болоннуудаа бэлүүлхэ, партиин болон оройной хүтэлбэрине булан абаха гэжэ бодоһон байгаа. Партида харша бүлэглэл ЦК-гэй гүшүүдгүйгөөр, бүхы партигүйгөөр хэрэгтэ шиндхэжэрхихэ гэжэ бодоһон байгаа.

Зүгөөр мого болошоод алдуу хээ. Президиум дотор мого болоод, партида харша бүлэглэлэй аашалжа байһыс тэрэ үедэ Москвада байһан ЦК-гэй гүшүүд мэдэхэлээрээ, Центральна Комитедэй Пленум дары зарлаха гэлэн эрилтэ табиа нэн.

Центральна Комитедэй 1957 оной июндэ болоһон Пленум партида харша бүлэглэлыс эрид шууд элрхэйлхэн, үзэл бололой талаар бута сохихон байна. Июниин Пленум болбол XX съездын ленинскэ харгаа шугамай үндһөөр Центральна Комитедэй бата нэгээдэлтэй, нягта жагсаалтай байһыс, тэрэнэй политическэ болбосоролыс гэршэлэн хууруулаа. Пленумэй үедэ үзэл болодой талаар бута сохиходохоороо, ЦК-гэй Пленумдэ нэгэн ханалаар буруушаагдахалаараа, партида харша бүлэглэлдэ хабаадагшад өөһд дундаа үгэсөө хэһэн тухайгаа сэхэ хэлэһэн, партида харша өөһдэньгөө ааша ябуулгыс хоротойдо тоолоһон байха юм. Алдуунуудыс гаргаһан тухайгаа Пленум дээрэ нүхэр Ворошилов сэхэ хэлэжэ, намайе «мого болошоод төөрүүлээ», өөрынгөө алдуунуудыс гүйсэд мэдэрнэб, гаргаһан алдуунуудаа, тэрэшлэн партида харша бүлэглэлэй нүүдхэлтэ бүхы ааша ябуулгыс эрид шууд буруушаанаб гэжэ мэдүүлээ нэн.

Партида харша бүлэглэл тухай ЦК-гэй Пленумэй тогтоол, таанайдай мэдэхээр, нэгэн дуугаар абтажа, партида харша бүлэглэлдэ хабаадагшадые тэрэнэй түлөө голоосоо үгэһэн юм. Харин Молотов лэ голоосоо үгэлгын үедэ дуугаа хурыгаад байгаа нэн. Удаань Пленумэй дүнгүүдыс партиина эхин организид зүбшэн хэлсэхэ үедэ Молотовыс Пленумэй шиндхэбэринэ зүбтэйдэ тоолоһон, тус шиндхэбэринэ дэмжэнэб гэжэ мүн лэ мэдүүлхэн юм.

Партида харша бүлэглэлтэй тэмсэһэн тэмсэл хэлэ

(Түгэхэлыс 2-дохи нюурта)

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНОЕ КОМУНИСТИЧЕСКОЕ ПАРТИИНОЕ XXII СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элсдхэлэй үргэлжэлэл

бэришгэгүй зүб, политическэ хурса тэмсэл, хуушанай үзлэгдэлтэй шэнэ үзэлэй тэмсэлэн тэмсэл байгаа. XX съездын хараалхан ленинскэ политикые манай парти саашаа бэлүүлхэ гү, али бүхы партида буруушаагдаһан ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлдэг үеын арга методууд дахинаа хэрэглэгдэхэ гү гэлсэгдэжэ байгаа.

Энэ тэмсэл юугээрээ орёо бэрхэтэй болоод байгааг гэхэдэ, партиянь хараа шугамда, XX съездын хараа заабарида политическэ бүлэг ажал-ябуулагшад, тэдэнэй дунда партиянь ба гүрэнэй элитэ тушаалнуудта үни удаан ябаһан хүнүүд эсэргүүцэһэн байна. Өөрынгөө ажабайдалай али нэгэн үедэ элитэ үүргэ ямар нэгэн ажал-ябуулагшын дүүргэд, харин саашаа захалдаггүй, мүн байн байһаар бүри унтаржа захалдаггүй үсөөн бэшэ жэшээнүүд түүхэнээ мэдэжэ.

Иймэ ушарнууд элдэб шалтагануудһаа болодог: зарим хүн шадалаа буурадаг; нүгөөд нэгэнхын ажабайдалһаа таһардаг, дээрэлхүү зан гаргадаг, хүдэлмэрилхээс болишодог; үшөө ондоо хүнине абаха болоо һаа, өөрын ханалгүй, али дайралдһан юмэнэй аян-да тааралдаа лэ, харин партиянь хэрэгтэй түлөө эрид тэмсэжэ бирахагүй байдаг. Тийнээр байтар политическэ шэнэ ажал-ябуулагшад тэмсээй үедэ урган гаржа, шэнэ юмэнэй хүгэлтэдэ һаад ушарууддаг бүхы үзэгдэлнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэг, хуушанай үзлэгдэлэй эсэргүүцэлтэ дабан гарадаг. Астрономидо унтарһан ондоонд гэжэ нэрлэдэг, тэрэншүү юумэ болодог. Үнэндөө үни сагта унтарһанһы һаа, харин ондоонд аймагтар холо байһанһы һас, ялалзан хэрэгтэй байдаг. Иймэ ондоонд мэтэ болоһон аад, олонитын хараанда байһан зарим хүнүүдэй бидаа юмэнэ юуб гэхэдэ, залирһан сусал шэнги үни хада болоһон аад, харин гэрэл гарһан зангаараа бидэ гэжэ тэдэнэр бээ тоолодог. Мого болохо партида харша тэмсэл хэтын замда ороһон политическэ зарим нэгэн ажал-ябуулагшад ажабайдал имэрхүү болоод лэ байгаа ха юм.

ЦК-гэй юнион Пленумэй шиндхэбэринууд манай бүхы партида, бүхы совет арада нэгэн ханалаар хайшаагдаа. Нэгэ бага хожомдог, 1957 оной октябрыда үнгэргэгдөөшэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум болбол авантуризмн замда орохо нэдэлгэнүүдэ оборон министр байһан Жуковай гарһан аядалда, зэбсэгтэ хүснүүдэ партиһаа холодуулаха, Советскэ Армиине партиһаа хүтэлбэрлэгдэ эсэргүүцүүлэн табиха хараа бодол тэрэнэй гарһан ябадалда эрид харюу сохилто үгөө. Мого болохо панхаруудташадые, муу мэхэ гаргагшадые, албан тушаалад отогшодые холо хаяжа, манай парти өөрынгөө ээргэнүүдэ улам нягтаар жагсаагаа, арал зонтой холбоо барисаагаа бэхжүүлээ, өөрынгөө гол хараа шугамые бодото дээрнэ амжалтатайгаар бэлүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүснүүдэ элсүүлэн хабадуулаа.

XX съездын хараа шугам уласхоорондын коммунист хүдэлмэндэ, марксистско-ленинскэ аха дүү партинуудта халуунаар хайшаагдаһан байна. Энэ ушар съездын үшөө шиндхэбэринууд дотор, аха дүү партинуудай бусад материалнууд соо, коммунистическэ болон хүдэлмэришнэй партинуудай түлөөлэгшэдэй 1957 ба 1960 онуудта болоһон зүблөөнүүдэй документнууд дотор тодорхойлогдоно.

Тийн «КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиндхэбэринууд уласхоорондын коммунист хүдэлмэндэ шэнэ шатын эхи нуури табига, марксизм-ленинзмн үндэһөөр энэ хүдэлмэе саашаа хүгжөөхэ хэрэгтэ туһалба гэжэ 1960 оной Москвагай зүблөөнэй мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта, ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлдэг ябадалай хорото хойшолонгуудые усадхаа зорилгоор манай партиянь хараалхан хараа шугамые Албани Ажалай партиянь хүтэлбэрлэгшэд ёһотойгоор ойлгонгүйгөөр байхаһаа гадна, харин энэ хараа шугамда эсэргүү тэмсэл ябуулжа байһанин элитэ болобо.

Советскэ Союзай болон Албани Арадай Республика хоёрой хоорондо, Советскэ Союзай Коммунистическэ парти ба Албани Ажалай парти хоёрой хоорондоо үлүүтэй үе болотор һайн, хани ёһотой харилсаануудай байһанин бүгдэндэ мэдэжэ. Манай ороной ажалшад Албанида, тэрэнэй экономикые хүгжөөлгэдэ, социалист байгууллагдаһан бүхы талаһаа үнэн зүрхэнэй туһалааха үзүүлэдг байгаа. Албанин халбаран бадаржа байһан социалистическэ республика болоод байхы, шэнэ ажабайдалай бүхы аша үрэдэ хүртэжэ, тэрэнэй арал зонтой зол жаргалтай һуухы харахаа бидэнэр үнэн зүрхэнөө хүсэбэди.

Албанин хүтэлбэрлэгшэд уласхоорондын коммунист хүдэлмөнэй бүхы асуудалнуудаар манай партиянь Центральна Комитеттэй, Советскэ правительствотай бүримүһэн нэгэн ханалтай байһанаа олон жэлнүүдэй туршада тэмдэглэдэг байгаа. Тэдэнэр XX съездын хараа шугамые дэмжэжэ байһан тухайгаа хэдэн тэмдүүлһэн байха. Энээн тухайда манай партиянь XX ба XXI съездын дээрэ хэлэһэн үгнүүд дотороо Албанин Ажалай партиянь ЦК-гэй нэгдэхэ секретарь Энвер Ходжа тэмдэглэһэн байха. Ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлдэг ябадалые шүүмжэлэ, мүн тэрэнэй хорото хойшолонгуудые усадхаа хэмжээнүүд XX съездын үнгэрһэнэй үлүүээр болоһон Албанин Ажалай партиянь III съезд дээрэ бүримүһэн хайшаагдаа бэлэй.

Советскэ хүнүүд Албанин хүтэлбэрлэгшэдтэ этгэдэг, манай парти Албанин Ажалай парти хоёрой хоорондоо өһөөд нэгдэнгөө үзэл болод ойлголсодог нэгэн ханал бии гэжэ тоолодог байгаабо.

Өөһэднүүд түрүүшын найдалгануудһаа, партиянгаа съездын шиндхэбэринуудһаа тад ондоогоор үлүүтэй үедэ Албанин хүтэлбэрлэгшэд политическэ хараа шугамаа ямарһы шалтагаангүйгөөр эрид хубилгажа, манай партитай, Советскэ Союзтай харилсаагаа эрид муудуулаха гэнэн замда ороод байна. Тэдэнэр мүнөө саг үеын шухала шухала асуудалнуудаа бүхэлдхэн коммунист хүдэлмөнэй нийтээрэ зүбшэһэн хараа шугамһаа холодожо захалаа. Энэ ушар илангаяа үнгэргэжэ жэлэй тэнгһээ хойшо элитээр харагдана.

Сталинда шүтэн хүгэдэлдэг ябадалай хорото хойшолонгуудые эрид усадхаа, хуули засагыг хэтэрүүлэл хэрэглэдэг байһанин шууд буруушааха, партиянь ба гүрэнэй ажабайдалда ленинскэ ёһо гуримнуудыг нэгдэн сахиха гэнэн манай партиянь хараа шугамда дүрагуй байһанаа мүнөө Албанин хүтэлбэрлэгшэд нуюнагуй.

XX съездын шиндхэбэринуудыг хайшааһан, ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлдэг ябадалай хорото хойшолонгуудыг усадхаа талаар манай партиянь хараалхан хараа шугамые хайшааһан аха дүү партинуудай 1957 ба 1960 онуудай зүблөөнүүдэй тобишолонгуудыг Албанин хүтэлбэрлэгшэд дотороо зүбшөөрдэггүй байжа болоо гэжэ ха. Албанин хүтэлбэрлэгшэдэй энэ хараа болод юугээр тайлбарилганаб гэхэдэ, ганса нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлдэг үедэ манай орон дотор бии байгаа арга методуудыг тэдэнэр өөһэднэ дабжа байһаар тайлбарилганаб. Энэ ушар манай ханаада ехэ гэмшэлтэй.

Албанин баатарлг арайда хуби заяанай түлөө ханал сэдхэлээ зобоон, бидэнэр Албанида болохо байгаа событинуудыг ажалан хараабди. Албанин хүтэлбэрлэгшэдэй алдуу эндүүтэй хараа шугамһаа боложо, Албанин жирий коммунистуудай, мүн социалист бүхы оронуудтай хани барисаатай, харилсаа холбоотой байха үнхөөрөө дуратай Албанин бүхы арал зоной харюусаха баатай болоһы харахада манда харамтай байна. Иймэ байдалай түлөө аймагтар ханаагаа зобоһондоо, бидэнэр гараһан алгасалнуудыг дабжа гараха замуудыг ехэтэ бэдэрһэн байнабди, бэдэржэшы байнабди.

Манай партиянь XX съездын хараалхан хараа шугам—ленинскэ хараа шугам мүн. Иймэ гол асуудал—Албанин хүтэлбэрлэгшэдтэ, хэндэшы бидэнэр тунхарихагүйбди. XX съездын хараа шугамһаа халбаржа гэжэ Сталинда шүтэн хүгэдэлдэг ябадалай аюулыг үшөө үрэ соогоо байхынь хараһан Ленинэй ссэн заабаринуудыг хараадаа абаагүй ябадал болоо. Энэ хадаа түүхын хүндэ хүшэр хэшэлнүүдыг тоогоогүй, өөрынгөө агууехэ вождинн заабаринуудыг саг соонь хараадаа абаагүй ушарһаа манай партиянь аймагтар ехэ хохидолод ороһонине мартаһан ябадал болохо байна.

XX съездын хараа шугамда мүнөө эсэргүүцэхэдэ, Албанин хүтэлбэрлэгшэд өөһэдтөө таарамжатай ёһо журам тэшы манай партиянь гэдэргэн татаха гэнэн нэдэлгэ гаргана. Зүгөөр тэрэ ёһо журам манай орон дотор дахин хээшэшы дабтагдахагүй. Саг үеын шалгалта дабжа гараһан өөрынгөө XX съездын хараа шугамыг манай парти саашаадыг эрид шууд, хэлбэрлэгшгүйгөөр бэлүүлхэ. Ленинскэ замһаа мань хээшы хагазайруулжа шадхагүй!

Өөһэднэ арал зоной аша туһа, Албанида социализм байгуулаха хэрэг хэрбээ Албанин хүтэлбэрлэгшэдтэ үнэтэй һаань, КПСС-тэй, мүн аха дүү бүхы партинуудтай үнхөөрөө тэдэнэр хани барисаатай хэрбээ байха хүсэлтэй һаа, алдуу эндүүтэй үзэл бололнуудһаа арасжа, социалист ёһотой хани харилсаата аха дүүгэй булын нэгдэлтэй болон нягта хани барисаатай замда, бүхы уласхоорондын коммунист хүдэлмөнэй нэгдэлдэ нэгдэлтэй замда гэдэргээ тэдэнэр тэрхихэ эрэгтэй.

Манай партиянь абаха болоо һаа, тэрэ хадаа бүхы социалист оронуудай нэгэн жагсаада Албанине ябуулаха зорилгоор өөрһөө дулдыдаа бүхы юмые интернациональна уялгынгаа ёһоор саашаадыг бэлүүлхэ.

Марксистско-ленинскэ хургаалыг арюун наггинаар сахиха, тэрэнэй агууехэ гол ёһонуудыг али болохоор хагазайруулаха ябадалтай эбсэжүүлгөөр тэмсэхэ гэжэ манай партиянь хуули ёһон мүн гэжэ XXII съездын трибунаһаа мэдүүлһэди. Революциин хэрэгһээ, арал зоной хэрэгһээ үнэтэй хэрэг коммунистуудтай байхагүй. Арал зоной хүтэлбэрлэгшэд ажалшадтай үндэһэн эрилтнүүдэ хангажа, зүб замаар абажа шадха һаал, өөһэднүүд үндэр лэрыг харюулаха шадха. Тиймэ хүтэлбэрлэгшэд, вождинн тэмсэл соогоур хатуужан гарадаг. Тэдэнэр арал зондо, коммунизмын хэрэгтэ алба хэнхидэ нэрэ хүндтэй болодо. Тэдэнэр арал зондо алба хэдэг, тийн тэдэнэй хиналта доро байха эрэгтэй.

Нүхэд! Дотоодыншы, гадаадыншы политикын томо томо асуудалнуудһаа манай парти дотор коллективнэ хэлсэгдээгүй асуудал гэжэ байхагүй, тийгээд абаһан шиндхэбэринууд бүхэн партиянь коллективнэ дүй дүршэлы харуула. Имагтал эмнэй ленинскэ ёһо гуримыг бодото дээрнэ бэлүүлһэн хэрэг гэжэ. Центральна Комитеттэй Пленумүүд ба СССР-эй Верховно Советтэй сессинууд дээрэ харагдаха асуудалнуудыг бүхы партиягаа, бүхы арадаараа үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ ябадал ёһо болоһон. Революционн хуули барилгыг нэгдэн бодхоохо, партиянь болон советскэ демократикые хүгжөөхэ, нотагай партиянь болон советскэ органоудай эрхынь үргэдхэхэ ба үргүүнэ дээшлүүлхэ, ажалшадтай зохёон байгуулах эдэбхине дэлгэрүүлхэ талаар абаһан хэмжээнүүд ехэ үрэ үгөө.

Центральна Комитет болбол партиянь съездынүд, пленумүүдэй эхилдэг, хуналтын органоудыг саг соонь суглуулаха ябадалда онсо анхаралад табиһан байна. В. И. Ленинэй мэндэ байхада партиянь съездынүд тон саг соогоо үнгэргэгдэдэг байһанин мэдэжэ. Совет засагай түрүүшын долоон хүндэ жэлнүүдтэ съездынүд жэл бүхэндэ үнгэргэгдэдэг байгаа, тийгээд тэдэн дээрэ партиянь ба залуу Совет гүрэнэй гол гол зорилгонууд хэлсэгдэдэг һэн. Нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлдэг сагай үедэ энэ гурим бүдүүлгээр эбдэгдэһэн байгаа. XVIII съездын үлүүээр арбан дүрбэн жэл шахууда съездынүд үнгэргэгдөөгүй һэн, тэдэ эдэ жэлнүүдэй үедэ оромнай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дай дабжа, арадай ажажыгаа нэгдэн бодхоохо эхэшы, хүндэ хүшэршы үе үнгэргэһэн байха юм. Партиянь ЦК-гэй Пленумүүд тон үсөөн хэгдэдэг һэн. Иймэ оршон байдал дээрһэнэ засаг барилга-гаа хэтэрүүлхэ, партиянь ба арадай хиналта дороһоо зарим хүтэлбэрлэгшэдэй гараха хүрһэн бии болодог байгаа.

Мүнөө парти дотор тиймэрхүү зүйлнүүд үгы, тэдэ байха аргашыгүй. XXI съездээ хойшо үнгэрһэн 9 жэл соо партиянь XX, ээлжээтэбэшэ XXI, мүнөө болохо байһан XXII съездынүд тагтагаа. Саг соогоо суглардаг ЦК-гэй Пленумүүд дээрэ партиянь ба ороной ажабайдалай шухалын шухала асуудалнууд хэлсэгдэнэ, хэдэ хэдэн партиянь органоудтай болон тэдэнэй хүтэлбэрлэгшэдтэй, тэрэ тоодо ЦК-гэй зарим гэгшүүдэй ба КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэгшүүдэй ажал-ябууланг хурсаар шүүмжэлэгдэнэ. Партиянь найдабарине харюулаагүй хүдэлмэрилэгшэд тушаалһаа сүлөөлөгдэдэг байна.

Урдан, нэгэн хүндэ шүтэн хүгэдэлдэг үедэ, административна, дутуу дундануудһаа сайруулаха, эршгүйгөөр хүдэлмэрилхэ, шэнэ юмэнһээ айха буруу ябадалнууд партиянь, гүрэнэй, ажажын хүтэлбэрлэгшэд элгэрһэн байгаа. Тиймэ оршон байдалда үсөөн бэшэ билдагуушад, бээ хайрхаад, муугаа нуюулашад, нодэ бүгдэжэ мэхэлэгшэд бии болоо һэн. Парти болбол партиянь ба гүрэнэй гурим ёһо эбдэгшэдтэй, парти ба гүрэнөө мэхэлхэ харгыда ороһон хүнүүдтэй эрид тэмсэл хэнэ, саашаадыг хэхэ байна. Парти болбол эрид шууд шүүмжэлэл ба өөргөө шүүмжэлхэ ябадалыг зүрхэтэйгөөр дэлгэрүүлжэ, эдэнине эгээ хурса, хүсэ үрэ ехэтэй зэбсэг болгон хэрэглэнэ.

Парти доторой демократикые хүгжөөлгэ, нотагай партиянь органоудай эрхынь үргэжэ, үргүүнэ дээшлэжэ болгоһон ябадал, хүтэлбэрлэгшэд коллективнэ ёһо гурим сахиха ушар хадаа манай партиянь бүри ехэ дайшалхы хүсэтэй болгоо, тэрэнэй олониттээ холбоо бэхжүүлхэ. Арадаа партиянь таһаршагүй холбоон партиянь зэргэнүүдэй ургалтада, партида шэнэ хүснүүдэй ходоодо орожо байдаг ябадалда харагдана.

Тоосоото үе соо манай партиянь гэгшүүдэй тоо хоёр миллион хахад шахуу хүнүүдээр олон болоо. Хэрбээ XX съездын үедэ партиянь зэргэдэ 7.215.505 коммунистууд байгаа һаа, XXII съездын үедэ (1961 оной

октябрийн нэгэндэ) 9.716.005 хүнүүд байна. Партияда абаһан хүнүүдэй дунда хүдэлмэришлэд 40,7 процент, колхознигууд—22,7 процент, алба хаагшад—35,6 процент, хурагшад 1 процент болоо. Мүнөө үедэ партида абаһан алба хаагшад гэдэгтэй аяр хүнүүд бэ? Эдэнэй гурбанай хоёр хуби шахуун инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, агрономууд, зоотехникууд болон бусад мэргэжэлтэд бшуу.

Алба хаагша гэнэн ойлгомжшыг мүнөө ондоо удхатай болоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Совет засагай түрүүшын жэлнүүдэй үедэ интеллигенци болбол гол түлэбтөө революциин урда тээ зөөритэй ангинуудтай холбоотой хүнүүдһээ бүридэнхэй байһан. Тиймэ ушарһаа алба хаагшад тушаа тусхайта хизаарлалтын хэмжээнүүд абагдаг һэн. Мүнөө оройдоо ондоо болонхой. Олоо үедэ алба хаагшадтай динлэнхи олонхын хадаа урдан хүдэлмэришлэд, колхознигууд байһан хүнүүд гү, али тэдэнэй үхибүүдын болоо. Эгээл иймэ дээрһээ алба хаагшад тушаа хандалта ондоо болонхой. Эрдэм ба техникын, үйлдэбэрингөө автоматизацилга ба механизацилгын хүгжэхэ бүринь алба хаагшад гэжэ нэрлэгдэдэг хүнүүдэймнай тоо олошоржо, үйлдэбэридэ бүри ехэ үүргэ дүүргэдэг болоо. Тээ байд гэз партиянь гэгшүүдэ хүдэлмэришлэд, колхознигууд, алба хаагшад гэжэ хубаарилһан хэрэггүй болохо, юуб гэхэдэ, ангийн илгаанууд огтолгон үгы болохо, бултадаа коммунистическэ обществын ажалшад болохо.

Манай партиянь зэргэдэ һайн эрдэмтэй хүнүүд бүри олошоржо байна гэжэ элидхэхэдэ, нүхэд, зохид байна. Мүнөө манай гурбан коммунист бүхэнэй нэгэни дээдэ гү, али дунда хургуултай байна. Материальна үйлдэбэрингөө оршомдо партиянь гэгшүүдэй ба гэгшүүдтэ кандидатуудай 70 процентһээ олонхын мүнөө үедэ хүдэлмэришлэ гэжэ тэмдэглэхэдэ илангаяа шухала байна. Коммунистуудай гол олонхын шиндхэхы газарнуудта—промышленность ба хүдөө ажажын үйлдэбэридэ ажаллана.

СССР-тэ ажаһуудаг 100 гаран үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд КПСС-эй зэргэдэ байна. Манай парти болбол хүдэлмэришнэ ангийн интернациональна организаци мүн болохо анха бии болоһон, тийгээд тэрэ ёһооргоо хүгжэжэ, коммунизм байгуулагдахад эбтэй бүлэ болоһон тэгшэ эрхэтэй социалистическэ нацинуудай агууехэ жагсаал ба аха дүүгэй хани барисаа харуула.

Коммунизмын хэрэгтэ үнэн шууд алба хэхэ гэжэ ленинскэ партиянь гэгшүүнэй дээдэ уялга мүн. Коммунист болбол арадай хэрэгтэй түлөө эдэбхитэйгээр орохо, шуһа зүрхээ үгэхэ ёһотой юм. Хэрбээ партиянь гэгшүүнэй үндэр ехэ уялгануудһаа дүүргэгшэй хадань партиянь зэргэдэ тэрэнэй байха газар үгы. Нүүлэй зургаан жэл соо партиһаа элдэб шалтагаанаар хоёр зуу мянгаһаа олон хүн гаргагдаа. Партиянь зэргэдэ тушаан болохо орошоһон эдэ хүнүүдһээ һалаад байхада партиянь бүри бүхэ, хүсэтэй болоо.

Партида байһан ушараа өөрынгөө албан тушаалыг хайжаруулаха арга болгон хэрэглэхээр бодолог хүнүүд үшөөд бии гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Иймэ ханалтанһаа партиянь хайшан гэжэ аршалха хэрэгтэйб? Революциин түрүүшын жэлнүүдтэ, мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ коммунистын шанар шэнжэнь тэмсэлтэй гал дүлэн соо шалгагдадаг байгаа. Граждан дайнай үеһөө иймэ ушар ханаандон ороно. Манай сэрэгтэй часть Улан Армиин сүлөөлһэн нэгэ тосхондо оробо, тийхэдэ тэндэх нэгэ багша ниймэ асуудалтайгаар намда хандаа бэлэй:

— Хэрбээ большевигүүдэй партида ороо һаамни, намда ямар тушаал үгэхэтэб?

— Эгээ хүндэтэй—гаратнай винтовко барюулаад, Совет засагай түлөө буржуазитай тулалдахыетнай эльбэхэдэби,—гэжэ би хэлэбэ.

— Угы даа, тиймэ юумэ намда таарахагүй,—гэжэ тэрэни хэлээ бэлэй.

Ойгожо ядахаар юумэ эндэ эрдөө үгы байгаа һэн. Манай партиянь зэргэдэ олон интеллигенци, тэрэ тоодо багшанаршы байһынь таанар мэдэнэт, тэдэнэр Агууехэ Октябрийн туялалтыг үнэн сэхээр хамгаалдаг, партиянь хэрэгтэй түлөө тэмсэдэг байгаа.

Мүнөө, коммунизмын түлөө тэмсэлэй яажа байхада, бидэнэр болбол партида ороһон хүн бүхэндэ коммунист байгуулаалтын ямаршы газарта түрүү тэмсэлшэ байхынь эрилтэ табиха ёһотойбди. Партиянь Устав болбол коммунистһаа ажалда коммунист ёһоор хандаха жэшээ харуулхынь, үндэр идеянь байхынь, дутуу дундануудтай, хара амыа хараха, хүнэй хүзүүн дээрэ амыа тэжээхэ ябадалтай эбсэжүүлг байхынь, хүнүүдтэ нэрэгтэй һайн, хайхарамжатай, партидаа, аралдаа бээ үгэнхэй байхынь эринэ. Коммунист болбол коммунистическэ моралиин үндэр һайхан ёһо гуримнуудыг мандуулахын түлөө тэмсэлдэ жэшээ, харуулаха ёһотой.

Эгээ иймэ дээрһээ бүхы партиянь организацинууд партида хүнүүдэ абахадаа нэгэ-нэгээрнэ шэлэхэ ёһо гурим паринаар сахиха, партида орошогтой шэнжэ шанаршы бүхы талаһаан шалгаха уялгатай. Саашаадыг КПСС-эй зэргэдэ хүдэлмэришнэ ангийн, колхозно таряашадтай, болон советскэ интеллигенциин түрүү хүнүүдыг, советскэ арадай эрхим хүнүүдыг абаха шухала.

Зэргэдэ арба миллион шахуу хүнүүдтэй манай парти болбол коммунистын нэрэ зэргыг үшөө дээшлэн үргэхэ гэнэн Ленинэй захяа заабарине саашаадыг наггинаар сахиха ябаха!

2. Партиянь эмхидхэлэй хүдэлмэри ба кадрнуудыг хүмүүжүүлгэ. Олонитын ажал-ябуулагда үргэн арал зоной эдэбхитэйгээр хабадалга—шэнэ шэнэ амжалтануудай түлхүүр

Нүхэд! Гүүлэй жэлнүүдтэ парти болбол арадай ажажыг тодорхойгоор хүтэлбэрлэхэ асуудалда эрид эрхэлтэ бэлүүлхэ. Центральна Комитет болбол промышленность ба хүдөө ажажыдахи түрүү дүй дүршэлы нарийн ягтаар шэнжэлхэ, үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ партиянь организацинуудай, хүтэлбэрлэхэ кадрнуудай анхалыг хандуулдаг; манай агууехэ коммунист байгуулаалтыг зүбөөр эрхилхэ хэрэгтэ эдэнине тодорхой һайн жэшээгээр хургадаг байгаа.

Партиянь хүдэлмэрилгын ажалыг юугээр сэгнэхэб, нэгэ заримынь шадбаритай, эршэтэй эмхидхэгшэ гэжэ тоолохын, нүгөөдүүнэ шүүмжэлхэ, эрилтэ табиһын тула ямар хэмжээн байха ёһотойб? Булад хайлуулагшын, таряа таригшын, барилгашын ажалыг тоо хэмэйншы, шанарайшы талаар сэгнэхэдэ хүнгэншгэ байдагынь мэдэжэ. Партиянь органоудай хүтэлбэрлэгшэд ажал-ябуулагшын завод болон барилгын, колхоз болон совхозой, эрдэм шэнжэлгын зургаанай, районной, областин, республикын хүдэлмэрин тодорхой дүнгүүдээр сэгнэхэ хэрэгтэй.

Эмхидхэлэй хүдэлмэринн ажалтан, хүтэлбэринн хэмжээн хадаа олониттээтэ хүтэлбэрлэгшын ямар холбоотой байһанһаан, эгээ шухала зорилгонуудыг шиндхэхэ хэрэгтэ хүнүүдэй хүсэл оролдолгыг хэрээр эмхидхэжэ, шэлүүлжэ шадха байһанһаан эхэн-

хидээ дулдыдадаг бшуу. Зүгөөр олониттээтэ гэжэ ондо-ондоо байжа магад юм: гүнзэгтэй, халирхай ба саг зуурын. Ёһотой холбооһын тула партиянь хүтэлбэрлэгшэд олоо шадбары хэрэгтэй гэхэл: хэрэгээ мэдэхэ, акультурна байгуулаалтын али-али талада ёһоор хандаха шанар шадбары хэрэгтэй. рилгүшэ болбол ажабайдалтай холбоогоо бүхы үйлдэбэринн түрүүшүүлэй дүй дүршэл, эрдэм туялалтануудыг шудалжа, эрдэм ухаадоо баяжуулаха уялгатай. Ажабайдалыг ёһоор шэнжэлэн үзэхэ гурим бата баримталжэ юмые хэрхоор олон абадаг, тэрэнэй бээ харгы замаа сөбэрлэхэднэ туһалдаг байхынь эрдэм шадбаритай хүн партиянь алагдаша болодог.

Энэ хадаа партиянь ажал-ябуулагша эрдэм бүхы талаарнэ мэргэжэлтэй байха гэхэдэ. Партиянь ажал-ябуулагша ехэ юумэ үргэн хургаалтай ба али юумэ һайн ойлго байха ёһотой юм бээ даа, зүгөөр өөртөө даһан хэрэгыг илангаяа һайнаар ойлгохо, хсэхэ хүдэлмэрилхэ хэрэгыг гүнзгыг мэдэрхэ лаха ёһотой. Партиянь хүтэлбэринн хүснэ хада тэрэнэй коллективнэ байһанда юм, имагтал олон хүнүүдэй бэйг, эрдэм хургаал ба дүйлэ нэгдэмэл бэйг болгожо, ехэ ехэ хэрэгтэ бүтээгдэдэг байна.

XX съездын шиндхэбэринууд ехэ эмхидхэлэ литическэ хүдэлмэринн талаар эхин партиянь низацинуудай, партиянь районно комитетуудай үргэхэ шухала гэжэ заагдаһан байгаа. Имагтал эхин организацинуудта, районнуудта ажал-культурна байгуулаалтын тоон олон язын, эгээл асуудалнууд шиндхэгдэдэг бшуу. Эхин орцинууд—партиянь үндэһэ нуури мүн, тэдэ түүнэй гүн соо үдэр бүри хүдэлмэрилхэ. Ленинэ предприятинууд дээрэ 41.830 эхин орцинууд, барилгатууд дээрэ—10.427, транспорт, колхозуудта—44.387, совхозуудта 93 организацинууд бии байна. Партиянь эхин эмхидхэлэ ба политическэ хүдэлмэринн ямар байһаб, тэрэнһээ манай бүхы хэрэгтэй эхэнхидэ дулдыдана.

Эхин организацинуудай хүдэлмэринн дээшлүүлхын зорилгоор Центральна Комитет бол дотоодын ба гадаадын политика тухай, орондын коммунист хүдэлмэри ба соёл суртал дэлмэринн асуудалнууд тушаа шухала шухажэ-ябуулануудтай бүхы коммунистуудта танилсуулжа байгаа. Коммунист байгуулаалташгүй шухала зорилгонуудыг харуулаһан байхынь, эхин партиянь организацинуудта, райкомуудта ЦК хэдэ дахин хандаһан байгаа.

Олониттэ арал зонтой сэхэ харилсаалта хүдэлмэринн амы заяан мүн, тиймэһээ бидэ коммунистуудта, партиянь хүдэлмэриһөө һонгоо ба шухала юумэ үгы гэжэ бидэ бултадаа ххэтэйбди. Иймэ хүдэлмэридэ амы һайнаа үгхэдэ ехэ бага юумэн гэжэ илангүй оролднуудэй ямаршы хэрэгтэ ерээ һаан, тэдэнэ хайхарамжатай байха, юмые үргэн хараһан партиянь ёһоор принципнальна хараха, аман таһархагүй—эдэ бүгдэ болбол партиянь дайнгаа үмэнэ бариха манай зорилго, манай мүн. Имагтал иймэ шэн зоримгой, зохёон байхынь болбол хүнүүдэй зүрхэ хүдэлмэри тэмсэлдэ агуу ехэ габыа түрүүлжэ шадхаа мүн.

Парти болбол коммунистуудайгаар ушар ёһо мэдэхэ мэлээрлээр, дайшалхы жэлхүстэй гэжэ ходоодо ханаха ёһотойбди. тийна хүдэлмэри үн

СОВЕТСКЭ СОЮЗАИ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИИ ХХІ СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элидхэлэй үргэлжэлэл

мэхэ мэхэ гаргаһанайнь түлөө хүдэлмэрин-
агдаха, тэрш ехэ гайхаж, ямар ушараар,
митагаанар намайе сүлөөлөөбтэ гэжэ тайл-
хыс нэхээн байха юм. Ийм хүдэлмэрилэг-
тийна организацие толгойлжо шадаха аал

эй хүзүүн дээрэ байха дуратай баһа тинмэ
рилэгшэдые хараад үзэе. Үйлэдбэринүүдэй за-
секторнууд, совхозууд болон элдэб зургаануу-
д хүтэлбэрлэгшэд жэлһээ жэлдэ түсэбье-
на болгыт, салын хүлһэнэймэй жаса, кали-
номололгыемэй ехэ болгыт гэжэ эридэг мэ-
м болонхой. Тинмэ хүтэлбэрлэгшэдые ёһото
рилэгшэд гэжэ нэрлэжэ болохогүй. Тэдэнэр
байнаар ажал хэзээр хүнүүдые эмхидхэдэг-
рингөө жээшээгээр тэдэниие дахуулдаггүй, бу-
хууун дээрэ нууха эрмэлзэлтэ үүсхэдэг байна.
Тинмэ коммунистид гэжэ тоолодог нимэ хүтэл-
шад бүхы предприят, совхозууд болон колхо-
лзбэрингөө түсэбье бага болгохо, гүрэнэй
тыге ехэ болгохо гэжэ оролдодог болоо һаа,
тохо гэшээб гэжэ эрбээ бодоод үзөө һаа, тин-
хоолоор урагшаа дабшаха аргагүй байнабди
тохоо һэн. Юумые элбэг ехэ болгохын, жэл бу-
уража байгаа арадай хэрэглэны хангахын
мэдбэри бүхэн, совет хүн бүхэн коммунист бай-
ныи нийтын хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруула
гэжэ хүн бүхэндэ элитэ байна бшуу даа.
Мүн ехэрхүү болоһонон хүтэлбэрлэгшэд ма-
гэртэ ехэ хоро хүргэнэ. Эдэнэй дунда мэргэжэл
һаа, идейн-политическэ хэмжээгээ дээшлүүл-
лэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг хүнүүд олон-
байдаг, тинмэ хадаа ёһо гурим шангаар бари-
далдаггүй, хоһон хонхо, задагай аман хүнүүд
дог.

д, юрэнхыдөө кадрнуудтай хэлдэхэ хүдэлмэри,
мэжэ зүбөөр оложо табижа ба хүмүүжүүлхэ гэшээ
рин, орёо хэрэг байна. Заримдаа нимэ бай-
ныи абаад нэгэ хүдэлмэридэ табижа, тинхэ-
рэнэ ажаллаа хүшхүрэхгүй. Шалтаганинны
зын байдаг, бултадаа тэрэ хүнэй зэмээр гэжэ
гүл. Гэбшэе тэрэ хүниие дэбжүүлхэдэ аялуу
ныи элитэ байха, тэрэн дээрһээ хэрэг муу-
ахалха юм. Энэ алдууе заһаха ушартайнь
Тээд зарим хүниие урдань һайн хүдэлмэрилжэ
хуушан газартань бусаагаад үзэгтэл даа.
Эрэдөө болохогүй шахуу байдаг. Юундэ
мунай областной, республиканска гү, али
хэмжээний хүдэлмэрилэгшэ гэжэ нэрлэгдэхэ
ё болошоо хаям, тинмэ хадаа шадаланы эр-
дэлмэридэ эльгэхэ гэдэл яаха аргагүй гом-
байха юм. Иймэ байхада бээд тээгүүр абаха,
мэ, бүүдүрхэхэ гэшээ партийнабэшэ шанараа
ман ябадал бшуу.

нуудтай хүдэлхэдөө партиин шугамай түлөө
р хатуужаһан хуушанай, дүй дүршэлтэй хү-
мэлэгшэдые хэрэгтэ һайса мэдэхэ, залуу зорим-
дихэлшэдтэй зохилдууһан хэрэгтэхэ ленин-
тийна ёһо гурим наринаар сахиха шухала.
хүдэлмэридэ хэрэгтэ даган абалсаха ябадалы
гээшэ тон шухала, тинмэ байхада партийна
һайн зан дүршэлые саашадан үлөөжэ хүс-
шэ юумые мэдэрэн абадаг, хүдэлмэридөө
эй ба хурдан түргэн залуу хүснүүдые үргэхэ
олможо - олодо. Партийна хүтэлбэрлэгшын
да нюдэ бүгдэдэг хүн гү, али ёһото албан хой-
гогто байха аргагүй. Нюдэ бүгдэхэ, мэхэлхэ
нүүдые партийнай саашаашые эрид буруу-
партийна болон совет хуулины ёһоор хатуу-
хэхэхэ байна.

ий парти, совет арад бэлитгэй хүнүүдээр баян
партийна ба гүрэнэй хүдэлмэрин, ажахын ба
рна байгуулалтын алибаа халбаринуудта
аха кадрнуудые ургуулха, хүмүүжүүлхэ хэ-
ртийна организацинуудай эгээ түрүүшын
ны. Кадрнуудые бэлдэхэ ба политическэ
хатуужуулаха эрхим һайн хургуули болбол
далай хургуули, практическа ажал-ябуулгын
мүн. Партиин шугамые бэлүүлхыи түлөө,
сий байгуулалтын зорилгонуудые шиндхын
тэмсэл соогуур ленинскэ ёһоной партийна ба
а ажал-ябуулгын шанар шадбарин урган
хэнэ. Бидэ тинмэ кадрнуудые анхаралтайгаар
үүлхэ ёһотойбди!

д! Дээрһээ доро хүртээр партийна, гүрэнэй
ниитин хиналтай табижа гэшэ мүнөө үедэ
з удахшанартай байна. Хиналтай болбол комму-
иуулалтые хүтэлбэрлэхэ хэрэгтэ хайжаруул-
тэ эбсэг мүн. Али нэгэн организациин, пар-
органой али нэгэн хүтэлбэрлэгшын хүдэлмэ-
даа КПСС-эй Программа ба Уставай эрилтэ-
партиин директивүүдые болото дээрэн хэр-
нэб, хамагай түрүүн тэрээгээрнэ лэ сэгнэгдэхэ

В. И. Ленин Совет засагай түрүүшын
дтэ али болохо хиналтые, партийна шиндхэб-
эй гүйсэдхэлгын шалгалтые тон ехэ удхаша-
тэжэ тоолодог байгаа хадань, билдээр энээн
мүнөө, манай арадай ажахын угаа ехээр ур-
ахалда, хэды шэнээн оролдохо ёһотойбди!
эханик тон ехэ машинын хүдэлхэ, байхыень
р дууладаг, үлэ мэдэг абаагаар эбдэрхэиень
машиные зоогохооё байһан шорой тобогт
шэнги мэдэдэг бшуу даа. Тэрэн шэнги би-
болбол үдэр бүри, чад бүри угаа ехэ Совет оро-
а ажабайдалай сохисые шагнажа байха, албан
а халирхай ябадалнуудые усадхаха, ураг-
жалтаттайгаар ябахалда түбэг хэлэг юумэнүү-
соһо олохо, харгы зам дээрһэньнэ абажа
ёһотойбди.

тыге шангадхалга, гүйсэдхэлэй шалгалта
партийна организацинуудай зүгһөө хамагай
хилхэх ёһотой. Партиин шиндхэбэринүүдэй
тэ тухайда нотагай партийна органууд дээдэ
һайн партийна комитетдэ, нинтэ коммунист-
аа урда тоосожо байха хатуу гурим тоогоо-
тэй. Хүнүүдые шалгалха, хэрэгүүдэй бодото
тэжэ байһаниие шалгалха гэһэн Ленинэй
бидэ ходо ханаха ба хэлбэршээгүй дүүргэхэ

ий хиналтые хайжаруулхын тула ехэ юумэ
ёһотой. Совет хиналтын комиссинуудай хү-
дэ һүүлэй үе хүртээр томо томо дутуунууд
һаа. Хамагай түрүүн, тэдэнэр ажабайдалтай,
тэстэй муу холбоотой байһан. Тээд үргэн
тэйн эдэхитэй хабаадалгагүйгөөр, тэдэнэй
гүйгөөр гүрэнэй хиналтын органуудай хү-
е табижа шадгадхаггүй юм.

һаа, гүрэнэй, олонитын хиналтын системэ
демократическа ёһо гуримай үндһөөр ком-
иуулалтын хүтэлбэриие нарижуулан хайжа-
һын түгсэ эбсэг мүн. Энэ хадаа үргэн арад
коммунист ёһоор хүмүүжүүлхэ гайхамшаг хэр-
дэ. Эгээл нимэ дээрһээ мүнөө үеын эрхэ
һараадаа абажа, «Рабкриние хайшан гээд
байгуулхэб?» гэһэн статья соогоо Владимир

Ильич Ленинэй хэлһэн зүбшөөлнүүдые дүүрэн хүсэд
хэрэглэхэ ёһотойбди.

Олонитын хиналтай, шиндхэбэринүүдэй гүйсэдхэ-
лые наринаар шалгалга—шүүмэллэд ба өөрыгөө
шүүмэлжэлэй ёһо гуримые хүсэндэнэ хүргэхэ арга-
нуудай нэгэниин болоно. Ажабайдал соогуур
түрэдэг шэнэ юумэнүүдэй хойноһоо, комму-
низмын тэмдэг үзэгдэлнүүдэй хойноһоо анхаралтай-
гаар оролдохо, коммунизмын хурьны буртаг үбһэ
үрмэлзһэнһөө сэбэрлэхэ, коммунист общество байгуу-
лагшад айгууехэ армийн зохёохы эдэхине хүгжөөхэ
ёһотойбди.

Манай арадай партиин хүтэлбэри доро ябажа, тон
ехэ амжалтануудые туйлаһыень бүгдэн хараһа. Энэ
хадаа бүхы совет хүнүүдые байрлуулна, саашаада
урагшаа бүри түргөөр, амжалтаттайгаар ябахабди
гэжэ этигэл түрүүлнэ.

Бардам ябадал гаргаха, һанаа амар байха ябада-
лые хээээдшэе гаргахагүй, ганса амжалтанууддаа
бэшэ, мүн хүдэлмэрингөө дутуунуудые хараха,
шиндхэгдээгүй зорилгонууддаа бөлүүлхэ хэрэгтэ хүс-
э шадалаа элүүлхэ хэрэгтэй гэжэ Ленин партине
хургадаг һэн. Тээд тинмэ зорилгонууднай үшөө олон
байна. Партийна болон советскэ органуудай хүдэл-
мэридэ үсөөн бэшэ дутагдалнууд бин, тэдэниие усад-
хаха хэрэгтэй.

Экономикнай түргөөр ургахын, арадай энхэ
байдалай хайжархын тула хүсэ шадалаа шэглүүлэн
элсүүлхэ ёһотойбди. Хүдөө ажахын продуктуудые
үйлэдбэрлгын саашаада ургахын түлөө, гэр байра
барилгын түсэбөө дүүргэхын түлөө, арадай ажахын
бүхы халбаринуудта ажалай бүтээсы дээшлүүлхын,
продукцинуудай, илангаа арадай хэрэглэлэй эд ба-
раанай шанарые нилээд хайжаруулхын түлөө тэмсэ-
хэ шухала.

Үйлэдбэридэ бүхы шэнэ, түрүү юумэнүүдые дэм-
жэхэ, үргөнөөр нэбтэрүүлхэ бүримнай, дутуунуудда
хурсаар ба эбсэхгүйгөөр элирүүлхэ, усадхаха бүри-
мнай, урданай байһан зорилгонууд түргөөр шинд-
хэгдэхэ. Коммунист байгуулалтын хэрэг—хэдэн мил-
лион хүнүүдэй агууехэ хэрэг, бүгдэ арадай хэрэг мүн.

Партиин бүхы хэрэгүүдээ бүтээхэдэ тэрэнтэй хам-
та ажалшад ай олонитын организацинууд—советүүд,
профсоюзууд, комсомол, коопераци жагсан абалсана.

Засаг түрүн түлөө арадай тэмсэлэй органууд, бо-
ложо, революциин гал дүлэн соогуур түрэн гараһан
Советүүд болбол арадай бүтээдые хамтаруулан ор-
ганизаци, тэрэнэй нягта жагсаалые элирүүлгэшэ мүн-
өө болоо, хэдэ миллион хүнүүдэй олонитын ажал-
ябуулгын хургуули боложо эрээ. Хүн түрэлтэн болбол
өөрынгөө бүхы түүхэ соо нимэ хүгжэлтэ гэшэе
үзөөгүй юм.

Советүүдэй бүхы ажал-ябуулганы—манай общест-
вын агууехэ демократийн эрхим гэршэ болоно. Со-
ведүүд депутатнуудай бүхы тоонь хоёр миллион шахуу
хүнүүд болоно, иматгал энэхэн ушар ехэ юумэн ту-
хай хэлэжэ үгэнэ. Тэрэнтэй гадна үшөө хоёр милли-
онһоо олон эдэхитэн Советүүдэй саг үргэлжын ком-
миссинуудта хабадалсана. Ямар ондоо байгуулга
өөрынгөө ёһото демократин, ёһото арадай удхатай
байһанаа харуулан нимэ гэршэ табижа шадаха!
Советүүд болбол арад нинтэгүй холбоогоо улам бүри
бэхижүүлхэ, гүрэнэй эрхилхэе, экономик ба куль-
турын хүгжэлтые бүри гүнзгыгөөр, алишые тала-
һаань хүтэлбэрлэхэ ёһотой.

СССР-эй мүнөө байһан Конституциин баталан аб-
таһанһаа хойшоһон һүүлэй хорин табан жэл соо ма-
най ороной ажабайдалда тон ехэ хубилталнууд бо-
лоо. Советскэ Союз хүгжэлтынгөө шэнэ шатада
ороо, социалистическэ демократи бүри үндэр хэм-
жэндээ хүрөө. СССР-эй шэнэ Конституцие зохёо-
жо эхилхэмэй, энэ хадаа үргэн далайсайтайгаар
коммунизм байгуулга үедэхэ Советскэ обществын
ажабайдалай шэнэ шэнжэ шанарые харуулха байна.

Мүнөөнэй үедэ профессиональна союзуудай үүргэ
ба удхашанарын бүри ехээр ургана. ХХ съездын
һүүлээр ажалшад ажабайдалай ашаг туһада ха-
маатай бүхы асуудалнуудые шиндхэхэ хэрэгтэ проф-
союзуудай эрхэ ба уялганы нилээд үргэн болгогдоо.
Советскэ профсоюзууд өөрынгөө ээргэдэ 60 миллион
гаран ажалшадые эмхидхэнэ. Советскэ профсоюзууд
манай ороной ажалшадта хүмүүжүүлхэ, эрхилхэн
хүтэлбэрлгын, ажахы ябуулгын хургуули, комму-
низмын хургуули болонхой. Мүнөөнэй үедэ профсою-
зуудай ажал-ябуулгын гол хэрэгһы хадаа коммунист
байгуулалтын программые бөлүүлхын түлөө тэмсэл
болохо ёһотой. Ажалша хүн тухай оролдохо ябадал
—профессиональна союзуудай үндэр зорилго ба уялга
мүн. Профсоюзна хүдэлмэрин заншал болоһон ёһо
гуримуудые хэрэглэн, тэдэниие шэнэ коммунист маяг
методүүдээр бажуулан ябажа, манай профессио-
нальна союзууд болбол үйлдэбэри, обществын бүхы
хэрэгүүдые эрхилхэн хүтэлбэрлэхэ хэрэгтэ ажалша
ниитые эдэхитэйгээр хандуулха уг зорилготой.

Коммунизм тээшэ Советскэ обществын дабшаха ту-
дам профессиональна союзуудай дүүргэхэ үүргэ
уялганы бүри үргэй боложо, тэдэнэй ажал-ябуулгада
урдны гүрэнэй аппаратай гүйсэдхэхэ байһан шэнэ
шэнэ уялганууд оролсохо байна. Манай парти болбол
ажахые хүтэлбэрлэгдэ профсоюзуудай ажал-ябуул-
гаа шангадхалдань, тусхайлан элэхэдэ, үйлдэб-
рин хүдэлмэри хайжаруулхада туһалха хэрэгтэ
саг үргэлжын үйлдэбэрин зүблөөнүүдэй бүри хүсэ-
тэй органууд болгоходонь хамталсан дэмжэхэ байна.

Ажалшад ушар ёһо мэдэрэлгые дээшлүүлхэ,
коммунист ажалай түлөө мурьсые эмхидхэхэ, гүрэнэй
ба олонитын хэрэгүүдые эрхилхэ дүршэлтэй болохо-
донь арад нинтэдэ туһалха талаар профессиональна
союзуудай зорилгонуудые онсо зураглан тэмдэглэхэ
шухала.

Хүдэлмэрингөө маяг метод нарижуулан хайжа-
руулха зорилго профсоюзуудай үмэнэ табигданхай
байна. Профессиональна союзуудай ажал-ябуулгада
ниитын һайн дуранай ёһоор ажаллаха хэрэгтэ үргэ-
нөөр нэбтэрүүлхэ, тэдэнэй организацинуудай түлбэр-
тэ аппаратые өсөөрүүлхэ гэһэн эрилтэнуудые ажа-
байдалнай улам шангаар табижа байна. Хүдэлмэри-
дөн олонитын һайн дуранай ёһоор ажаллаха яба-
далай үргөнөөр хэрэглэгдэхэ бүриме обществын ажа-
байдалда ажалшад бүри олоороо эдэхитэйгээр ха-
баадаха бшуу.

Партиин дайшалхы туһалагша—Залуушуулай Ле-
нинскэ Коммунистическэ Союзай ажал-ябуулгые
булта үндэрөөр сэгнэнбди. Манай олоной ажабай-
дал тэрэнтэй холбоотой. Оло олон коммунистууд
комсомолой хургуули гараһан. Комсомол—манай
эрээдүй, манай резерв мүн. Социалист байгуулалтын
бүхы шатагануудта совет залуушуул, комсомолшуд
партиин табиһан зорилгонуудые тодо һонороор ойл-
гожо ябаа. Тэдэнэр болбол агууехэ революционно
ёһо заншалай ёһото уг залгамжалагшад, хэсэ
гүнгээ алдарт хэрэгүүдые үргэлжүүлгэшэдби гэ-
жэ ажал хүдэлмээрээр баталан харуулна.

Комсомолой, совет залуушуулай гайхамшагта шэн
габьянуудые тоолобол угаа олон. Манай арад
залуушуулаараа омогорхоно, омогорхохо эрхэтэйшэе.

Пионерскэ организацинуудта эдир ленинцүүд ур-
гажа ябана. Тийн парти болбол, тэдэниие инаг энэр-
хгээр, хайра ехэтэйгээр хүмүүжүүлхые, хүндэ, ба
зүрхэтэй замаар абажа ажабайдалда оруулхые
комсомолдо даалгана.

Хуушан дэлхэй болбол манай хүл доогуур үмхи
үзэл суртал, заншал хаяна гэжэ мартаха ёһотойбди.
Урданай муухай шабар шабха бээдэ няжа абадаг,
хара амыа хараха ябадалда ородог, буржуазна бузар
нүлөөдэ нэрбэгдэдэг залуу хүнүүд бин гэжэ хараа-
даа абаха хэрэгтэй.

Залуушуулай Ленинскэ Коммунистическэ Союзай
гол зорилгын хадаа эдир залуу хүбүүд, басагадые
революционно тэмсэлэй баатарлгй заншалай, хүдэл-
мэришэн, колхознигууд, интеллигенциин шэн байгаа-
та ажалай жээшээгээр, марксизм-ленинизмын агууехэ
үзэл сурталаар хүмүүжүүлхэ зорилго болоно.

Залуушуулай урда ерээдүйн гайхамшагта үйлэ хэ-
рэгүүд нээгдэжэ, агуу һайхан, зүрхэ татама зула ба-
даржа байна. Советскэ Союзай Коммунистическэ пар-
тийн Программа тэдэндэ ерээдүйн үүдэ нээжэ үгэнэ.
Коммунизм байгуулха гэшэ—агууехэ, һайн һайхан
зорилго! Зүгөөр коммунизм байгуулха гэшэ хамагай
түрүүндэ экономикойо хүгжөөхэ, материальна ба
оюун бодолой баялгаа арьбажуулха, хүн хүн бүхэн-
дэ коммунистическэ обществын хүнэй тэмдэг шанар
хүгжөөхэ гэдэн удхатай. Залуушуул болбол газар
уһанайнгаа шэнэ шэнэ баялгуудые дааха, фабрика,
совхоз, завод, горолуудые бариха ёһотой байна. Тээд
газар уһанайнгай баялгууд Москвашай хажууда
бэшэ, Ленинградтай хажууда бэшэ, харин ой тайга,
хада уула; сэгэн хоһон тала дайдаар хэбтэнэ. Эдэ
баялгуудые арадай аша туһада зориулхын тула
малтан абаха хэрэгтэй.

Москвашаархын, Ленинградархын, киевээрхын, горь-
кинд, хүн зоной нуурижаһан нотагуудай бүхы за-
луушуул, хүндэ хүшэрһөө сухарингүйгөөр, арадын-
гаа туһада шэнэ шэнэ баялгуудые бэдэрхэ ехэ хүд-
лөөндэ оролсохо ёһотой. Хаана хүн байһаб, хаана
тэрэнэй ажал байһаб, тэндэ хуу юумэн бин болохо.
Үшөө Некрасов урда сагта ингэжэ хэлэ хамнай: «Хү-
нэй зориг ажал хоёрын баялгит «баялгит байгуул-
даг». Некрасовай үедэ тинмэ байгаа, тинхэдэ хүн хүр-
зэ түнхюүрээр, хүхэ хөрөөгөөр ажал хэдэг һэн.
Совет залуушуул мүнөө шэнэ барилгануудта ошохо-
доо гүнзгы эрдэм хургаалтай, эгээ мүнөө үеын тех-
никтэй байна. Манай газар дээрэ тэдэ хэды һайн
һайхан юумэ хэбэ даа, тингээд коммунист байгуулгын
агууехэ түсэбөөр зоригжон хэды шэнээн юумэ хэбэ
даа.

Парти болбол комсомолдо, совет залуушуулда эти-
гэнэ, манай залуу үетэниие урагшань—коммунизм
байгуулгада эрид даһан оролдог уралаа!

3. Партиин үзэл сурталай ажал-ябуулга, арадай ажабайдалтай холбоо барисаае бэхижүүлгэ. Коммунист байгуулалта ба революционно теорине хүгжөөлгэ

Хүхэдүүд! ХХ съезд марксизм-ленинизмые эдэххи
үүсхэлтэйгээр хүгжөөхэ үргэн ехэ арга боломжо бин
болгоо. Съездын һүүлээр үнгарһын үе соо партиинай
үзэл сурталай хүдэлмэрин талаар Ленинэй гол ёһо
заабаринуудые һэргэн баримталга, саашадан хүг-
жөөгөө, коммунист байгуулалтын, шухала шухала те-
оретическэ асуудалнуудые ашатай үрэтэйгөөр шиндхэ-
жэ байгаа гэжэ билдээр сэдхэлээ ханан тэмдэглэнэ-
бди. Ганса нэгэ хүндэ нүгэдэхэ ябадалай муу хойшо-
лонуудые зайсуулжа, партиинай үзэл сурталай хүд-
лэмэри ябуулхалдаа, ажабайдалай эрилтэнуудые хан-
галда гол анхаралаа хандуулдаг болоһон, үзэл сур-
талай ба бодото хэрэгтэй нэгэдэлые бэхижүүлхэ хараа
шэглэл баримталжа ябаһан байна. Парти хадаа
өөрынгөө политикые эрдэм ухаанай, марксистско-ле-
нинскэ хургаалай үндһөөр зохёожэ байгаа, өөрынгөө
бүхы теоретическэ үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын
ажал-ябуулгые коммунист байгуулалтын тодорхой зор-
илгонуудые шиндхэхэ хэрэгтэй холбон эрхилжэ бай-
гаа.

Үзэл сурталай, теоретическэ хүдэлмэрин хэмжээ
дээшлүүлхэ хэрэгтэ К. Марксын, Ф. Энгельсын зо-
хёолнуудые хоёрдохёо хэблэжэ гаргаһан, В. И. Лени-
нэй зохёолнуудай табиха бүрин түгсэ суглуулба-
ныи, партиин шиндхэбэринүүдэй суглуулбаринуудые,
В. И. Ленинэй научна намытарые, КПСС-эй теорин ба
түүхын асуудалнуудар, философөөр, политическэ
экономөөр, граждан дайнай ба Эсэг ороноо хамгаал-
гын Агууехэ дайнай түүхээр үчбенигүүд ба номуудые
хэблэжэ гаргаһан ушар шухала удхашанартай байба.
ЦК-гэй шиндхэбэрээр КПСС-эй түүхын олон ном бэ-
шэжэ эхилгэдэ, тэрэ хадаа коммунизм байгуулхын
түлөө партиин, совет арадай хэнэн тэмсэлэй дүй дүр-
шэлые согсолхо ёһотой.

Олонитын ушар ёһоо мэдэжэ хэдэг түүхэтэ зо-
хёон байгуулхы ажалай үүргын саг үргэлжэ уржажа
байһан тухай Ленинэй заабарине партиинай барим-
талжа ябана. Бүхы эгээл шухала, эгээл хурса, хойшо-
луулагдашагүй асуудалнуудар партиинай арадтай-
гаа зүбшэжэ байдаг. Партийна организацинуудай
ябуулдаг үзэл сурталай хүдэлмэри олонитын ком-
мунист оюун мэдэрэлые, ажалай ба политическэ эдэх-
хине дээшлүүлнэ, коммунизм байгуулгын саг үргэл-
жын тон шухала эрхэ нүхээл боложо байна.

Үзэл сурталай талаар олонитэдэ партиин үзүүлдэг
нүлөөнь гүнзгы, үргэн ехэ болгохо хэрэгтэ поли-
тическэ гэгээрэл, лекционно пропаганда, нийтын-поли-
тическэ ба культурун-гэгээрэлэй хүдэлмэри, хэблэл,
радио, телевидени, кино, литература, искусство ехэ
үүргэ дүүргэнэ. Нүүдэй табан жэл соо манай орон
дотор газетнуудэй нэгэ доро гарадаг тиражай хори
миллион хэйгээр, тинхэдэ журналнууд болон удаа
удаагаар гаража байдаг бусад хэблэлнүүдэй жэлэй
тиражай 417 миллион хэйгээр олон болоһоние тэмд-
гэлмээр байна. Советскэ Союз хэблэжэ гаргадаг
номуудайнгаа тоогоор дэлхэй дээрэ нэгэдэххи нуури
ээлнэ. Нүхэд, энэмнай социалист культурые хүгжөө-
хэ, коммунист үзэл суртал дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ пар-
тийн туйлаһан ехэхэн амжалта гэшэ. Парти, совет
арад пропагандистнууд болон агитаторнуудай, эрдэм
ухаанай, гэгээрэлэй ба культурын ажал-ябуулагша-
дай, үзэл сурталай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй—марк-
сизм-ленинизмын хургаалнуудай илахын түлөө эдэх-
хитэ тэмсэлшэдэй ажал-ябуулгые үндэрөөр сэгнэнэ.

Коммунизмын хүсэлөөр илахын түлөө тэмсэлэй
агууехэ түсэбөөр партине, бүхы арадые ээбсэглэдэг
КПСС-эй шэнэ Программые ажалшадта гүнзгыг-
гөөр ойлгуулха зорилго мүнөө үзэл сурталай хүдэл-
мэрин гол анхаралда табигдааг байна. Манай шэнэ
Программа—коммунизмын үзэлөөр арад нийтые
хүмүүжүүлгын үндэлэй нуури мүн. Партийна про-
грамма гэшэ пропаганда, агитаци хэхэ тон хээтэ
материал мүн гэжэ Владимир Ильич Ленин заадаг
байгаа. «Манай программын параграф бүхэниинь,—
гэжэ тэрэ хэлэ һэн,—ажалшан бүхэнэй мэдэхэ, шу-
далха ба ойлгохо ёһотой юумэниинь гэшэ». (Зохёол,
том 29, нуюр 168).

Үзэл сурталай хүдэлмэри иматгал үзэл бодол ном-
ножо хизаарладаг бэшэ, харин коммунист байгуула-
тын үндэлэн зорилгонуудые шиндхэхын тон шухала
эбсэг мүн. Тинмэһээ мүнөө сагта үзэл сурталай-хү-
мүүжүүлгын хүдэлмэриие тон ехэ нүлөөтэй, ашаг
үрэтэй болгохо гэһэн гол эрилтэ табигдана.

Коммунизм байгуулхын тула арадай, совет хүн
бүхэнэй бултанайн ажалай ехэ хүсэлэд оролдодог
гаргаһан шухала байна. Ажал хэгдэдэггүй һаа, хал-
баран хүгжэжэ байһан общество, хүнэй баян дэлгэр,
зол жаргалта байдал гэжэ байхагүй. Ажабайдалай
баялгууд бэлэн хэшэг шэнгээр отгоргойһоо унадаг-
гүй юм. Энэниие ажалшан бүхэн һайса ойлгожо
абаха, коммунизм байгуулгын бүгдэ арадай хэрэгтэ
өөрынгөө хубитые оруулха ёһотой.

Зүгынүүдэй ажалда ехэ дуратай байһаниие таа-
нар мэдэнэт: зүгы бүхэн хамтынгаа үүртэ өөрынгөө
хубитые асардаг мүн. Сасуулан хэлэлдэ, советскэ
общество томо коммунист зүгын үүр шэнгирхүү бай-
на. Манай общество дотор хүн бүхэн өөрынгөө ажа-
лаар бүгдэ арадай баялгые арьбажуулха ээргэтэй,
тингэжэ бидэ саашаада хүнүүдэй бүхы хэрэглэмжые
хангадаг болохобди. Зүгөөр зүгын бүлэ дотор залуу-
хуунарай бин байһандал адли, тэдэниие зүгы өөһэ-
дөө, мүн зүгышэн намнаха гэжэ оролдодог бшуу,
өөһэдөө обществодо юушые бүтээжэ үгэдэггүй аад,
тэрэнэй хүзүүн дээрэ ажаһууха хүсэлэнтэй хүнүүд,
мүн манай советскэ коллектив доторшые үшөө
бин байна. Коммунизм хадаа зугаа наада хээд, юу-
шые хэнгүй байжа болохо бүлгэм мүн гэжэ тоолодог
хүнүүдые манайда үшөө бин байна. Аман үгөөр,
мүн хэблэлдэ номнол хэхэдэ заримдаа сэрээдүй об-
ществе нэгэ талаһаань, бааза болгожо харуулдаг
ябадал тохолододог, тинхэдэ коммунизмын үедэ хү-
нүүд тарья тарихашыггүй, халахашыггүй, харин пи-
рог эдижэл нууха юм гэжэ зарим хүнүүдэй бодолог
байһаниинь халагаламар. Ухаан сэдхэлээрээ ядуу,
муу, хара амыа харадаг, залхуу хубалаа хүнүүд лэ
коммунизм тухай ингэжэ бододог юм.

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНОЕ КОМУНИСТИЧЕСКОЕ ПАРТИИИ XXII СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ элйдхэлэй үргэлжэлэл

олон удаан жэлэй туршада хүмүүжүүлгын хүдэлмэри партиин абуулганы ашаар туйлагдаа юм. Хүнүүдэй хоорондоо эгээл хайн хайхан харилсаанай ёно гурим тогтоохо гэжэ оло олон үетэн ажалшадый ханажа хүсэжэ ябаан юумы билээр мүнөө тогтоохо, бөлүүлхэ аргатай болообди. Эдэ ёно гуримууд коммунист моралин ёно гуримай тодорхой заабаринууд дотор бэшээтэй байна.

Коммунизм байгуулгын аша туһада партиин организаци бүхэн, бүхы олонинтэ коммунист хүмүүжүүлгын асуудалнуудта гол анхаралаа табижа ёһотой.

Үзэл суртал дэлгэрүүлхэ хүдэлмэрин тоодоггүй, энэ хүдэлмэрээ эмхидхэлэй ажал-абуулгаһаа амяарладаг ушарнуудыс сүм болуулха саг ерээ. Үзэл суртал дэлгэрүүлгын ба эмхидхэлэй хүдэлмэрин али болохоор амьралан зүрхшүүлхэдэ ехэ буруу, хортой байна. Үзэл суртал дэлгэрүүлдэг хүдэлмэриншэн амжалттай хайнаар ажаллахын тула, олонинтэ зоний политическэ эмхидхэлшэн заатагүй байха ёһотой. Нүгөө талаһаа, бүхыдхэлэй хүдэлмэрин гол арганы хүнүүдэй ойлгуулха, тэднине хүмүүжүүлхэ ябадал мүн. Үзэл сурталэй хүдэлмэрин хайжаруулаа наа, бодото бүхы ажал хэрэгтэмнэй амжалта заатагүй туйлагдаха байна.

Нүхэдүүд! Научна коммунизмын теори практика хоёрыс шэнэдхэн байгуулгаһаа ажал хүдэлмэрээ адли тэгшээр нэгдүүлжэ шадан дээрэнэ манай парти хүсэтэй юм. Совет арадай туйлаһан бүхэдхэлхэн-түүхэтэ илалтанууд марксистско-ленинскэ теорине зүбөөр хэрэглэжэ, творческоор хүгжөөһөнэй эгээн тодо гэршэ баримта мүн. Партиин теоретическэ ажал-абуулгын далайсн, удашанарын нүүлэй жэлнүүдтэ оло дахин ехэ болоо.

Маркс, Энгельс, Лениний агуу нангин үзэл сурталыс ажал хэрэгтэ ходоодо хүтэлбэри болгодог байгаабди, хүтэлбэри болгоношьебди. Партиин марксист-ленинзмын хамагыс илагша тугьс саашадашье үндэр дээрэ үргэжэ ябаха, ариун нангинаар абажа ябаха, ревизионистнуудыс болон бусад урбагшадые өөрнгөө зам дээрэнэ эрид шууд хаман хаяха байна. Ревизионистнууд болон бусад урбагшад коммунизмын теорине «шэнэлхэ» гэлэн хэбэр үзүүлжэ, энэ теорине хазайгуулаха, революционн гол ёһонуудыншэ тэндэһэ абажа хаяхаа оролдону.

Ажабайдал шэнэ шэнэ асуудалнуудыс табижа байха, тини коммунистууд революционн теорине общество социалис ёһоор шэнэдхэн хүгжөөлгэтэй ходоодо нягта холбоотойгоор хүгжөөхэ уялгатай гэжэ научна коммунизм байгуулгаһаа уридшалан заагша ёһон. Нинитын харилсаануудай ехэ түрөөнөөр, революционн ёһоор эрид хубилжа, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үндэлхэн шухала хубилалтануудай боложо байһан мүнөө үедэлэй научна коммунизм байгуулгаһаа тэрэ заабарини илангаһаа тодоор, эгээл саг соогоо соностон дуудана. Научна коммунизмын эхи табигһан ссэн мэргэн хүнүүд бидэнэй дунда мүнөө байнагүй, тэд ажабайдал улам бүри шэнэ шэнэ асуудалнуудыс табина, тинмэнэ Маркс, Лениний шабнар, хэрэгын үргэлжэлэгшэд тэдэ асуудалнуудта харюу үгэхэ ёһотой.

Коммунистическэ общество дэлгэрэнгүгээр байгуулха үеһи онсо шанарын гэхэдэ, бидэнэй урда теоретическэ асуудалнууд бүри олоор тагдана. Эдэ асуудалнуудта үгтэхэ харюуе иматгал ном соо бэдэрхэ бэшэ, мүн коммунизм байгуулгын ариун хайхан ажал хэрэг соһоо эгээн түрүүн бэдэржэ олохо хэрэгтэй. Иймэ шэнэ эрхэ байдалда марксист-ленинзмыс творческоор хэрэглэн, саашан хүгжөөжэ шадаагүй! наа, тэрээнине шэнэ теоретическэ заабари, тобошнуудаар баяжуулжа шадаагүй наа, түүхын шэнэ дүй, дүршэлтэй таарахаа болһон тодорхойлоо, заабаринуудыс тодо ноһон болгохо зүрхэгүй байгаа наа, бидэ нургаалайгаа гол удха шэнжэдэ урбаһан болохо ёһонд.

Ажабайдал гэжэмнэй али бүхы тодорхойлогнууд наа баян юм. Обществн байдалай хубилланин хараада абтажа, теоретическэ заабаринууд тодо зүб болгогдожо байха зэргэтэй. Манай парти революционн теорио үнэхөөрөө марксистско-ленинскэ ёһоор хандадагтай гайхамшаг тодо жэшээ харуулаа.

Тоосоото үе соо партиин коммунизм байгуулгын хэдэн олон ехэ асуудалнуудыс, уласхоорондын сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй тон шухала асуудалнуудыс творческо ёһоор шиндхэн байна. Мүнөөнэй эрхэ байдалда пролетаридай диктатура тухай, социализм наа коммунизмда шэлжэн оролгын жама ёһонууд тухай, коммунизмын материально-техническэ үндэлхэ хуури байгуулха арга замууд тухай, нинитын коммунистическэ харилсаануудыс бин болгохо, шэнэ хүнине хүмүүжүүлхэ тухай, капитализм наа социализмда оролгын майг хэлбэринуудэй олон янзын байдаг тухай, коммунизмда социалис ороноудай нэгэн доро шахуу орохо тухай, манай үедэ дэлхэйн даие уридшалан болуулха арга боломжо тухай, мүнөөнэй үеһи шэнжэ шанар тухай, мүн бусад тон шухала теоретическэ тобошолонууд тэдэ асуудалнуудай тоодо оролсоно.

Манай орон дотор коммунизмын байгуулгыс философско, экономическэ болон политическэ талаарн үндэлхэн тодорүүлһан шэнэ Программа доторн КПСС-эй теоретическэ ехээн хүдэлмэри эгээн хүсэд дүүрэнээр бэслэн харуулагданхай. Программыс зоёһон ябадал ажахын болон культурын байгуулалтын талаар туйлаһан түүхэтэ илалтануудыс гэршэлэн харуулаһаа гадна, мүн партиин хэһэн олон янзын ехээн теоретическэ хүдэлмэрин тодоруулаа. Революционн теорине хүгжөөлгэ бүхы партиин хэрэг болонхой.

Коммунизм байгуулгада бидэнэй туйлаһан бодото амжалтанууд, мүн тэршэлэн теорине хүгжөөлгэдэ туйлаһан амжалтануудай гэжэ. Нүүлэй жэлнүүдтэ партиин бэлүүлхэн социальн-экономическэ ехэ хэмжээ-ябуулгануудыс нигэжэл хараха шухала. Тэдэ хэмжээ-ябуулгануудай тоодо промышленностин болон барилгын хүтэлбэрлгыс шэнэдхэн хубилгалан, машинно-тракторна станцинуудыс шэнэлэн эмхидхэн, колхозно байгуулалтыс саашада бэхжүүлхэн, арадай ажахын түсөөлгэ нарижуулһан, нургуулинуудыс ажабайдалда дүтэ болгоһон, арадай гэгээрэлэй ажал хүдэлмэрин хайжаруулан ба бусад зарим хэмжээ-ябуулганууд оролсоно. Партиин бэлүүлхэн хэмжээнүүд советскэ обществн хүгжэлтэдэ хэдхэн ехээн, үнэхөөрөө революционн алхам мүн ба энэнтэй хамта марксист-ленинзмын теорио оруулагданхай тои шухала нэмэй болоно. Эдэ шухала шиндхэбэринууд коммунизм байгуулгын объективн жама ёһонуудай эригтэй үндэлхэн гарбан байна. Партиин ажахын болон соёл культурыс хүтэлбэрлгын зарим арга методууд хубилгаха шухала гэжэ тоолоо. Юнлгэ гээл, зохихо үедөө хайн үүргэ дүүргэн тэдэ арга методууд шэнэ эрхэ байдалда ажабайдалай эригтэй таарахаа болножо, саашада хүгжөөхэ хэрэгтэмнэй наалта хэдэг болоһон байгаа. Али нэгэн шухала хэмжээнүүдэс бөлүүлхэ зуураа, манай парти ажахын болон политическэ-ээлжээтэ зорилго-

нуудай шиндхэгдэхэ шухала байһыс, мүн коммунизм тээшэ Советскэ Союзай дабшаа саашанхи арга боломжыс хараада абадаг юм.

Творческо марксист-ленинзм болбол ухаан бодолой хүгжэлтгүй хүжүүн байха ябадалтай таарахагүй, үнэн ушарта, объективнэ байдалда зохиохогүй тодорхойлогнуудай урда хүгэдэлгэтэй эбсэдэггүй юм. Бодото байдалаар буруушаагдаһан заабаринуудыс үсэд баримталдаг ябадал революционн нургаалай гол шэнжэдэ, творческо ёһодо тон ехээр зүршэнэ. Жэшээлбэл, социализмын үедэ хүн зоний худалдан абаха эрилтэнэй үйлдбэрнөө ходоодо түрүүлжэ байдаг хэбэртэйгээр, энэнь капитализм наа социализмын булюу байһанай тэмдэг, хүгжэлтэемнэй үүсхэгшэ хүсэнини байһан хэбэртэйгээр манай экономическа, мүн бусадшыс номууд дотор удаан саг соо бэшгэдэг байгаа. Үйлдбэри хэрэглэмжэ хоёрой тэнсүүри тухай марксистско-ленинскэ нургаалада зүршэдэг энэ тон буруу баталамжа хадаа СССР дотор... колонинтын хэрэглэмжын (худалдан абаха шадабарин) ургалтан үйлдбэрин ургалтаһаа ходоо түрүүлжэ ябадаг гэһэн И. В. Сталиной эндүүтэй заабарине шүүмжэлгэ-гүйгөөр, тэрэ зандан баримталһан дээрэнэ гараа. Иймэ үзэл баримталагшад тон шухала зүйлнүүдэй хүртэдэггүй байһан ябадалыс бодото дээрээ зүбүүлхэс оролдодог, картонна системн заршам, наналыс хамгаалаг байгаа, тэд нимэ үзэл баримталагшад энэндэ наанаага зободоггүй бэлэй.

Социалистическэ ажахынман—түсэбтэ ажахыс мүн. Бүтээн гаргадаг продукциин хэмжээс, шанар зүйлыс түсэблэхэдэ бидэ хүн зоний эрилтыс бүхы талаһаан хараада абаха ёһотойбди, хараада абаха уялгатайшьебди. Социализм гэжэ обществн бүхы гэршүүлхэ ажаһа байдалыс, алишыс талын хүгжэлтыс хангахын тула нинтэ-үйлдбэрин ябасыс түсэбтэй ёһоор эмхидхэхэ» гэлэн удхатай юм гэжэ В. И. Ленин заагаа ёһон. Арад зондо элбэг ехэ продукт бин болгохо тинмэ түргэнөөр үйлдбэрээс хүгжөөхэ шухала гэжэ В. И. Ленин нэгэнтэ бэшэ осолон тэмдэглэ ёһон. Лениний эдэ заабаринуудыс бидэ хүтэлбэри болгохо ёһотойбди. Манай парти арад зонийнгоо материальна болон ухаан бодолой эрилтэнуудыс хүсэд хайнаар хангахын түлөө тэмсэнэ.

Марксист-ленинзмыс творческоор хүгжөөхэ гэжэ партиин ажал-абуулгын эгээн шухала үндэлхэ хуури, коммунизм байгуулгада бидэнэй туйладаг амжалтануудай шиндхэхэ шухала зүйл мүн. Теори практика хоёрой нэгэн нягта байха тухай Лениний гол ёһыс баримталха зуураа партиин марксист-ленинзмын гол ёһонуудыс хамгаалан, саашада хүгжөөхэ хэрэг манай ороной арадуудай, дэлхэйн бүхы ажалшад үмэнэй өөрнгөө эгээн шухала уялга мүн гэжэ тоолоно.

Нүхэдүүд! Манай съезд коммунистическэ общество байгуулгын гүн ехэ зорилгонуудыс, мантан ехэ ухаан бодолтон, революционернүүд Маркс, Энгельс, Лениний научна ёһоор үндэлхэн тодорхойлоһон хэтын нангин уг зорилго туйлаха агууехэ зорилгонуудыс зүбшэн хэлсэжэ байна. XXII съездын шиндхэбэринууд, партиин шэнэ Программа болбол партиин политическэ, эмхидхэлэй, үзэл сурталыс бүхы хүдэлмэрин тодорхойлоһон.

Партиин байгуулалтаар ямар гол шухала зорилгонуудтайбиди?

1. Нэн түрүүн коммунизмын материально-техническэ үндэлхэ хуури байгуулха, нинитын шэнэ харилсаануудыс хайжаруулха, бүхы совет хүнүүдыс коммунист бодолой ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ партиин совет арадай хүсэл зоригыс хандуулан зориуулаа байна. Парти, тэрээнэй эмхидхэл, бүхы коммунистууд коммунизм байгуулгыс зүбөөр хүтэлбэрлхэ, жэшээ харуулха, түрүү эргэдэ ябаха, коммунизм байгуулгын бүхы хүдэлмэрин эмхитэй, гуримтай болгохо, олонинтэ зоёхохы үүсхэл, эдэлхине хүгжөөхэ ёһотой.

2. Долоон жэлэй түсэбсэ бөлүүлхэ, ажалай бүтээсыс саг үргэлжэ ехэ болгохо, ажалшадый байдалыс хайжаруулха хэрэгтэ партиин анхарал тагданахэ зэргэтэй. Арадай ажахын бүхы халбаринуудта техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө, социалис мурьсөөндэ түрүүлгэгшэд дүй дүршэлэс үргэнөөр дэлгэрүүлхын түлөө, коммунист ажалай хүдэлөө али болохоор хүгжөөн дэлгэрүүлхын түлөө тэмсэлыс партиин организацинууд толгойлохо ёһотой.

3. Шэнэ Программа, Уставай эрилтын ёһоор, партиин партиин ажабайдалай ленинскэ ёһо гуримыс, хамтаараа хүтэлбэрлгын гол ёһонуудыс хэлбэршгүй наринаар сахиха, партиин, арад зоний үмэнэ партиин органуудай, тэдэнэй хүдэлмэрилгэгшэд харюусалгыс дэшилүүлхэ, бүхы коммунистуудыс улам ехэ эдэлхи, үүсхэлтэй болгохо, тэдэнине партиин политика зоёһон бэлүүлгэдэ хабадуулха, шүүмжэлэл ба өөрысөө шүүмжэлгыс хүгжөөхэ байна. Парти өөрынгөө зэргэнүүдэй нэгдэлэс, нягта жагсаалыс батдаха, марксист-ленинзмын ариун нангин байдалыс сахиха, марксистско-ленинскэ партиин байха ябадалда таарахагүй можо, бүлгүүд боложо таһардаг али бүхы үзэгдэлнүүдтэй эрид шууд тэмсэхэ байна.

4. Парти болбол ажалшадый депутатуудай Советууды, профсоюзнуудай, комсомолы, нинитын бусад эмхидхэлэй ажал-абуулгыс үргэлхэн хайжаруулха, коммунизм байгуулгада, коммунист ёһоор хүмүүжүүлгэдэ тэдэ эмхидхэлэй үүргыс дэшилүүлхэ, олонинтэ зоний зоёхохы үүсхэлыс хүгжөөхэ, СССР-эй бүхы арадуудай хани барисаа бэхжүүлхэ хэрэгтэ али болохоор туналха байна. Коммунизм байгуулгын хэмжээнэй ехэ болоһон, зорилгонуудайн орсо болоһон дээрэнэ партиин, гүрэнэй болон нинитын зүрхөө бүри шанга хиналта табижа, абтаһан шиндхэбэринууд дүүргэлтыс ходоодо шалгажа байха гэжэ тон шухала болоно. Хиналтыс үнэхөөрөө бүгэдэ арадай

болгохын тула хиналта шалгалтыс нарижуулха хүдэлмэри олонинтын зүгһөө хайн дураар бэлүүлэгдэхэ ёһотой.

5. Коммунизмын илахын түлөө тэмсэлэй хүсэтэ арга бологшо соёл сурталыс хүдэлмэрин хайжаруулха. Партиин ажабайдалай табигда теоретическэ шэнэ асуудалнуудыс саашадашье шэнжэн шиндхэжэ байха. Бүхы совет хүнүүдыс марксист-ленинзмдэ үнэн сэхэ байхаар, буржуазна үзэл бодолой али бүхы үзэгдэлнүүдтэй эбсэжгүй байхаар, коммунизмын дайсадай ашанууд тушаа политическэ бүри ехэ нэримжтэй хэрхо байхаар хүмүүжүүлхэ юм.

6. СССР дотор коммунизм байгуулгыс бүхы ороноудай ажалшадый үмэнэй өөрынгөө интернациональна уялга гэжэ манай парти тоолоно. Партиин дэлхэйн социалистическэ гурим байгуулалтыс бэхжүүлхын түлөө, уласхоорондын коммунистическэ болон хүдэлмэриншэнэй бүхы хүдэлөөнэй нягта нэгдэлтэй байхын түлөө саашадашье эсэлхгүйгээр тэмсэхэ юм. Манай парти коммунистическэ болон хүдэлмэриншэнэй бүхы партинуудтай аха дүүгэй холбоо барисаага хүгжөөхэ, марксист-ленинзмын ариун сэлбэр байхын түлөө, эгээн аюултай оппортунизмын, мүнөөнэй ревизионизмын элдэб үзэгдэлнүүдтэ эсэргүүсэн, хуушарһан үзэл баримталаг, зонһоо таһардаг ябадалда эсэргүүсэн, тэдэ партинуудтай хамтадаа эрид шангаар тэмсэхэ байна.

Урдашыс, мүнөө үедэшыс, саашадашье манай бүхы илалтануудай үндэлхэ хуури, коммунизмын илан мандалгын эрхэ нүхсэлэныс марксист-ленинзмын агууехэ нургаалада үнэн сэхэ байха, арад зонтойгоо холбоо барисаатай байха ябадал мүн!

Нүхэдүүд! Коммунистическэ общество байгуулха ажабаланта хайхан түсэбүүд энэ съезд дээрэмнэй харагдажа, зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Энэ хадаа амгалан байгуулалтын, экономик, культураяа эрид хүгжөөлгын, арад зонийнгоо байдалыс хайжаруулгын түсэбүүд мүн. Хүсээн түгэлдэр социалис хани барисаанай бүхы ороноуд ехээр хүгжөөжэ байна. Бидэнэй үмэнэ улам ехэ, эли тодо арга боломжонууд толорон гарана.

Социализм, коммунизм байгуулгаһаа арадуудта дайн сэрэг хэрэггүй. Тэдэ арадуудай амгалан ёһоор зэргэ оршон йууха тухай агууехэ Лениний захигһан гол ёһыс батаар баримталан бодото дээрэнэ бэлүүлэнэ.

Коммунистическэ партиин, совет арадай үмэнэёо XXII съездын ендэр дээрэнэ бидэ нигэжэ хүндэтгэ-гөөр мэдүүлхэбди: Советскэ Союз эб найрамдалда дуртай ленинскэ гадаадын политикыс саашадашье хэлбэршгүйгээр бөлүүлхэ, социальна байгуулалта-наан дулдудлангуйгөөр бүхы гүрэнүүдтэй харилсан ажаллаха, бэе бэдээ этигэлсэхэ ябадал туйлаха хэрэгтэ саашадашье хэлбэршгүйгөөр бөлүүлхэ байна. Советскэ Союз уласхоорондын түгшүүрлэтэ байдалыс хайжаруулхын түлөө, уласхоорондын шанга хиналта доро буу зэбсэгтэ бүгэдэ нинтээрээ, бүри мүнэн хорихын түлөө саашадашье тэмсэхэ юм.

Дэлхэйн хоёрдоо дайны үзэгдэлнүүдыс угы хэхэ, урятайгаар амгалан байдалыс, арадуудай хоорондох хани барисаа бэхжүүлгэдэ наалта хэдэг, шэнэ дайны акул тохёдлуудалг али бүхы юмэнүүдыс зайсуулха урятайгаар бидэнэр гитлеровскэ Германия урдаһаа Советскэ Союзтай хамта тэмсэһэн ороноудай правительствонуудта, арадуудта хандаа нэмдэ, дахин ханданабди. Германиятэй эбэй договор баталжа, энээнэй үндэлхэ Баруун Берлин тухай асуудалыс шиндхэхэ гэлэн Советскэ Союзай дуралхалнууд бусад гүрэнүүдтэ ямаршыс муу юмэ хэхэгүй байна. Эдэ дуралхалнууд арадуудай хоорондох эб найрамдалыс бэхжүүлхэ тухай анхарал оролдог-гоор нэбэртэнэй. Эсэсэй эсэстэ үнэн бодолой илахан дамжаггүй гэжэ этигэлсэхэ.

Надларалгын аймабар ехэ хүсэтэй буу зэбсэгтэй агууехэ гүрэнүүдэй мэдэлдэ ороод байһан мүнөөнэй эрхэ байдалда дайн сэрэг номхохо гэжэ илан-гаяа аюултай, гэмтэй, хортой байна. Бэе бээс ойлголсохыс, харилсаатайгаар ажаллахыс, уласхоорондын шухала асуудалнуудай амгалан ёһоор шиндхэжэ байхыс бүхы ороноудай правительствонуудыс бидэ уралаһади. Газар дэлхэй дээрэ амгалан байдал сахихын, улам батдахын түлөө эрид шууд, эдэлхитэй шанга тэмсэл али бүхы аргаар хэхэ гэжэ арадуудай ариун нангин уялга мүн.

Нүхэдүүд! Партиин XXII съезд Агууехэ Октябрийн социалистическэ революциин ойн хайндэрэй урдаһаа боложо байна. Съезд дээрээ манай партиин шэнэ Программа баталан абажа байһан баримта хадаа социализмын, коммунизмын туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтыс, Агууехэ Октябрийн хубисхалай хэрэгтэй илан мандалыс, марксист-ленинзмын шэнэ ехэ илалтыс гэршэлэн харуулаа.

Харгы замаа шэлэжэ олохо тухай, ойртожо ябаһан националыс ехэ үйд хандаралһаа Россие абарха тухай асуудал оройдоол 44 жэлэй саада тээ, 1917 оной революционн үдэрнүүдтэ манай ороной урда тон шангаар табигдаа байгаа бэлэй. Оронойнгоо хуби заяаа өөрынгөө харюусалгада даажэ абаха тинмэ парти манайдаа угы гэжэ меньшевигүүдэй нэгэ удамарша тэдэ үдэрнүүдтэ хэлээ нэн.

— Тинмэ парти бии! — гэлэн пролетарска революциин ударидагша Лениний зориг бадаруула үгэнүүд эгээл тэдэ 1917 оной хүртэ үдэрнүүдтэ бүхы дэлхэй дээрэ омог, зоригтойгоор хэлэгдэнэ юм.

Большевикуудэй парти засаг түрыс абахаар, Эхэ оронойнгоо хуби заяанай түлөө харюусалгыс бэе дээрэ даажэ абахаар бэлэн гэжэ Владимир Ильич Советүүдэй Бүхэроссийскэ нэгдэлхэ съезд дээрэ үгэ хэлэхэдэ, Центральна Комитедэй үмэнэёо мэдүүлээ

нэн. Революциин илалтын түлөө, социализмын хуури дээрэ Россие шэнэдхэн хубилгахын түсэлэй зоримгой программыс Владимир Ильичлан табжа нэн. Түрэл Ильичынманй ссэн мэри нүүдэй хүсэндөө хүрөөд байһыс мүнөө хүн биража байна. Манай парти тон ехэ зорилго даажэ абаһан, оронойнгоо хуби заяанай түлөө зонийнгоо саашанхи байдалай түлөө угаа ехэ салгыс даажэ абаһан байгаа. Тинэ энэ ехэ з коммунистуудай баатар парти бөлүүлхэ байба. Партиин хуулмэришэн ангине, бүхы арад зонине толгойлон, түрэл ороноо ш хүгжөөхэ, тон ехэ хүсэтэй, хүгжэлтэтэй болгой уялгаа түүхын богонихон болзор соо нэрэтэ тэйгөөр дүүргэе.

Мүнөө эиээнине булта хаража, мэдэржэ байрин тэдэ үдэрнүүдтэ, ороноо хүтэлбэрлгыс өөрээ даажэ абахаар коммунистуудай партиин байһан тухай Владимир Ильичын мэдүүлхэдэ, дахи буржуазна хэлбэл коммунистуудыс ехээр хардан шүүмжэлдэг, шоо үзэдэг, шобто байгаа. «Новое время» гэлэн монархистнуудай тэдэ үдэрнүүдтэ нигэжэ бэшэ нэн.

«Коммунистууд илаба гэлэй гээд түр зуура үзээл даа. Тинтэ наа, хэн мание ударидаха Магад, тогошон хүтэлбэрлхэ аабы? Угы наа, сарагшад, адуушан, коцгарнууд хүтэлбэрлхэ гү? Али магад, няньканууд үхибүүдэй хуури шамбаандаа, Гүрэнэй Советэй зүблөөнүүдтэ шоод ердэг болохо аалам? Хэн хүтэлбэрлхэ рэнэй ажал-абуулгаһаа гээшэднэй хэд бэ? коммунистуудай боломжлоһоной ёһоор, адуушан, ннууд, тогошон — эдэнэр лэ оронине хүтэлб хүнүүд гээшэ ха. Тинмэ юмэн болохо гү? Угы! юмэн боложо магад гү? Эрюу тэнэг нимэ асу эли тодоор түүхэ өөрөө коммунистуудта хар байна».

Түүхэ энэ асуудалда үнэхөөрөө тодоор хар Социализм, коммунизм байгуулгада, эконом ажал-абуулгын бүхы талаар, эрдэм наука культурын хүгжэлтэдэ совет арадай туйлаһан бүхы илалтанууд болбол олонинтэ ажалшад байгуулха ажал хэжэ шадахагүй, гүрэнине хүрилжэ шадахагүй гэлэн худал хуурмаг үгэ үнэн тобогор болгон буруутуулаа. Ажалшыс арад зон — хүдэлмэришэд, тарашад, шахтерн чегарнууд, тогошон засагыс өөһэдынгөө гартэ жэшэнь, российска гүрэнэй советэй гэш — хилин саана арижа хии талаар хосоро лалан кизньнууд, графууднаа, капиталистууд шигүүдхэ хайнаар, ссэн мэргэнээр гүрэнөө хүрилжэ шадаха, эдэнхэ нилээд амжалттайгаар микөө, наука, культураа хүгжөөжэ шадаха гэжэ тэдэ бүхы илалтанууд этигэмэ тодоор хар.

Советскэ Союзай үлгэр жэшэнь түрүү түрэлтэнинэ зоригжуулаа. Марксистско-ленинскэ гаалай агуу бата хүсэнинэ эдэ манай үдэр адлар нимэ тодоор хээздэлхэ үзэгдөөгий юм. Советскэ Союз дотор социализм хүсэд дүүрэн мүнэн илаа, социализмын хэрэг дэлхэйн соци-ческэ хани барисаата бүхы ороноудта тэнэ туйлаа, уласхоорондын коммунистическэ, худ-шэнэй хүдэлөөн, арадуудай национально-сүлөө тэмсэл угаа ехээр урган хүгжөөжэ, үргэдэжэ. Революци болбол арадуудай агууехэ эршэ хүд-даруулаа. Энэ хүсэнинэ социализмын, комму-үндлөөр дэлхэйс шэнэдхэн хубилгаха байна. Ком-низмын амжалтануудай нүлөөн доро бүхы дэл-рэ аймабар ехэ хубилалтанууд болоно, бол-байна. Коммунизм заатагүй илан мандаха!

Парижай коммунарнуудай агуу баатар амаршалан хайшааха зуураа, Карл Маркс 90-саада тээ тэдэнинэ огторгой, тэнгэри добта баатарнууд гэжэ омог баяртайгаар нэрлэнэн хадаа Парижай коммунын тэмсэлшэдэй баа-гын үндлөөр сэгнэн, революционн тэмсэл эдэлхитгээр уралаһан ябадал мүн байгаа. Со-Союзай арадууд социализм байгуулаа, мүнөө-нистическэ обществн ордонине амжалттайга-хоожо байхадаа, сэхэ рууншыс, үлгэрэлшншэ-дэ үнэхөөрөө огторгой тэнгэринэ добтожо-гэжэ мүнөө бидэ омогорхон тэмдэглэжэ шада-набди.

Коммунистуудай, марксистнууд-ленине агууехэ арми эб найрамдалай, социальна дэ-түлөө, ариун нангин ерээдүйн түлөө—комму-түлөө тэмсэхэдэ арадуудай түрүү зэргэдэ аба-мунизмын агууехэ туг доро олон миллион ш-хүнүүд сугларжа, нягтаар жагсаха байна. Хү-даралгын хэрэг, коммунизмын хэрэг илан ман-Агууехэ, баатар совет арад — коммунизм лагша арад мандаха болтогой!

Дэлхэйн социалис можын арадуудай эбд-бата нэгдэл, аха дүүгэй хани барисаан м-болтогой!

Агууехэ Лениний мүнделэн байгуулжа, тэм-гуур хатуужуулан Советскэ Союзай комму-дэй баатар парти мандаха болтогой!

Коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй у-рондын хүдэлөөнэй хэлбэршгүй нягта нэгдэ-оронуудай пролетаринай аха дүү ёһоной н-гэдэл мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха б-Марксист-ленинзмын хамагыс илагша Со-Коммунистическэ партиин хүтэлбэрсэр — ком-мын илалта тээшэ, урагша!

(Нүхэр Н. С. Хрущёвой элйдхэлэс анхарал-шагнаһан, нэрмэс удаан алыга ташалганууд-хин боложо, зал соохин булта хайшаһан ба-

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: * КПСС-эй * XXII съезддэ манай республикын партиин организацинаа хунгадһан делегатууд Кремьда.

В. ВАНГЕНСБЕРГЫН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН XXII СЪЕЗД

Центральна шалгалтын комиссин түрүүлэгшэ А. Ф. ГОРКИНОЙ элидхэл

Союзай Коммунистическэ партиин XXII съездин 17-ной үдэшин заседани дээрэ түрүүлэгшэ А. Ф. Горкиной элидхэл тулада КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссин түрүүлэгшэ нүхэр А. Ф. Горкиной үгэ

Хабаадагшад XX съездһээ хойшо үнгэрһэн КПСС-эй Центральна Комитетэй ажал-хүхэй нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэе экэ хайгаар, гүнзгэе экэ хайшаалтайгаар шагнаа Горкин хэлэнэ. Коммунист байгуулалтын эб найрамдалай, демократин болон социализм тэмсэл дотор Ленинскэ Центральна Комитетэй дотор элжүүлгэ партиин туйм-томо илалтануудай болон тэмсэлэй алдар-партиин, арадай ябажа гараһанин энэ үргэн экэ элидхэл дотор харуулагдаа. Центральна Комитетэй сэдэн мэргэн, партияшаар манай арад промышленность болон хажыг хүгжөөлгөд, өөрингөө материална ботурна жаргалта байдлые хайжаруулгана экэ ажалтануудые туйлаа, эб найрамдала байдлада ажаһуужа, ажаллажа байна. Сою ухаанай илалтанууд манай агуухэ социализм хэти мүнхэдөө алдаршуулаа. Центральна Комитетэй бэлдээд, XXII съездин баталам-байхан партиин шэнэ программ—манай коммунистическэ общество байгуулхын проектын теоретическэ болон бодото удха шанар сэгнэжүгэй экэ.

Сталинда шүтэн хүгдэхэ үедэ эбдэгдэһэн ажабайдалай Ленинскэ ёно гуримые нэргээн талаар КПСС-эй Центральна Комитет XX директивүүдтэй тааруулан экэ хүдэлмэри нүхэр Горкин тэмдэглэнэ. Тоосоото үе союуна Комитетэй Пленумүүд саг соогоо зарлаг-аа ажахын, промышленностин, барилгын, асуудалнуудаар эдэбхитэдэй суглаа-хэсоюна болон зональна үргэн экэ зүблөө-тэргэглөө, шуухалын шухала асуудалнуудаар дуудли гаргаха наамжануудай проектууд арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаа. Ороной ажабайдалай болон гададын политикын туудай, тэрэшлэн парти доторой ажабайда-удалнуудаар Центральна Комитетэй абхан-ринүүд тухай эдэбхитэдэ, партиин гэшүүд-өөр мэдэсэгдэһэн байна. Энэ ушар хадаа дотор хамтын хүтэлбэрин журамые хангаа-хэтуудай эдэбхитэ дээшлүүлээ.

Тоосоото үе сою гүрэнэй хүтэлбэрин, промышлен-ность болон хүдөө ажыхые хүтэлбэрилгын талаар экэ хубилалтанууд бэлүүлэгдэһэн, союна республика-нуудай болон нутагай Советүүдэй эрхэнүүд үргэдх-дэһэн, гүрэнэй эмхи зургаанай ажал-ябуулгада олон-интын үүргэ дээшлүүлэгдэһэн, орон дотор хуули ёно бэхжүүлэгдэһэн байха юм. Түүхэтэ XX съездин шийдхэбэринүүд дотор хараалдаһан партиин шу-гамай зүб байһание ажабайдал хүсэд баталан ха-руулаа. Партиин урда Центральна Комитетэй болон Н. С. Хрущевой экэ габыань юуб гэхэдэ, партиин Ленинскэ энэ шугамые бэлүүлхэ үедэ хэгдэһэн экэ эсэргүүсэлтые дабажа шадаа. Панхаруудтан, пар-тиһаа, арадаһа таһарһан хүнүүдэй бүлэгэй партида харша ажал-ябуулгые Центральна шалгалтын комис-си нэгэн ханалаар буруушаһан, энэ асуудалаар Центральна Комитетэй нэгэн дуугаар абтаһан шийд-хэбэридэ өөрингөө голосые нэгдэхэһэн байгаа.

Партиин Центральна Комитет болон Центральна шалгалтын комисси өөһдүнгөө шийдхэбэринүүдые гаргахадаа, партиин нэгдэһые бэхжүүлхын түлөө тэмсэл коммунист бүхэнэй этгэн түрүүшын уялга байгаа, байнаһы гэгэһэн Ленинскэ дүрмһөө үндэл-лөө. Центральна шалгалтын комиссин гэшүүд КПСС-эй ЦК-эй Пленумүүдэй хүдэлмэридэ, партиин Центральна Комитетэй шийдхэбэринүүдые бэлүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Центральна шалгалтын комисси КПСС-эй ЦК-гэй аппарат дотор хэрэг хүтэлбэрин ямараар абажа байһые шалгадай байгаа гэжэ нүхэр Горкин өөрингөө элидхэл соо мэдэсэһэн. ЦК-гэй аппарат Центральна Комитетэй шийдхэбэринүүдэй проектуудые бэлдэхэ, абтаһан шийдхэбэринүүдэй дүүргэлтые шалгахдаа га-раһан ажахын болон культурина байгуулалтын тодор-хой асуудалнуудые табиха талаар экэ юмэ хэнэ, ажаллаһаа ЦК-да ороһон бэшгүүд болон мэдүүл-гэнүүдтэ анхалтайгаар хандана. КПСС-эй ЦК-гэй Секретариат дотор Президиумэй даабаринуудые саг соонь дүүргэнэ гэжэ шалгалтын комисси тоолно.

Центральна шалгалтын комисси партиин финан-са ажахын, партиин бюджетэй дүүргэлтын асуудал-нуудта экэ анхал хандуулаа. Гэшүүдэй түлбэрин талааршые, тэрэшлэн хэблэлэй ажал-ябуулгаһаа ороһон олзын талааршые партиин бюджетэй олзын хубинь тоосоото үе соо нилээд экэ болоо гэжэ элид-хэлхэ тэмдэглэбэ. Обкомүүд, крайкомүүд болон сою-на республикануудай компартинуудай ЦК-нууд пар-тиин гэшүүнэй түлбэринүүдые абаха болон бүридхэ-хэ хэрэгые хүтэлбэрилгөө мэдэжээр хайжаруулаа.

Зүгөөр гэшүүдэй түлбэринүүдые түлэхэ тушаа тог-тоогдоһон гурим болон болзорнууд үшөөл олохон партиина эхин организацинуудта хүсэд сахигдана-гүй.

Партиина органуудай хэблэлэй ажал-ябуулга ту-хай хэлэхэ зуураа, элидхэлхэ ойрын хоёр—гурбан жэл соо полиграфическа базын хүсэд газетануудые гаргаха талаар хоёр дахин, журналнуудые—гурба дахин, номуудые гаргаха талаар нэгэ хахад үлүүтэй дахин экэ болохо гэжэ заана.

XX съездин үлүүлээр партиин Центральна Комитет партиина аппаратые саашадан хайжаруулаха талаар, штадуудые болон тэлэнэй гаргашануудые хороохо талаар хэдэ хэдэн хэмжээ-ябуулгануудые бэлүүл-һэн байна. Партиин органуудай түлбэритэ аппара-дые үргэдхэхэ гэгэһэн эрмэлзэлгые КПСС-эй ЦК буруу гэжэ тоолоно, штатна бэшэ инструкторнуудай, лек-торнуудай, пропагандистнуудай болон партиина бу-сад хүдэлмэридэ партиина эдэбхитэдые үлэмжэ үргэ-нөөр хабаадуулаха шухала байһандаа обкомүүд, крайкомүүдэй, союна республикануудай компарти-нуудай ЦК-нуудай анхал хандуулаа.

Марксизм-ленинизмын үзэл сурталые нэбтэрүүл-гын асуудалнуудта Центральна Комитет экэ анхал хандуулаа. Тоосоото үе соо партиина болон советскэ 40 мянга шахуу хүдэлмэрилэгшэд партиина нургу-линуудта хуралсалые дүүргэбэ.

Партиина бюджетэй гаргашын хубинь дүүргэлтын дүнгүүдые гаргаха зуураа, Центральна шалгалтын комисси партиина бюджетээр үгтэһэн зөөри партиин Центральна Комитеттэһы, мүн нутагай партиина организацинуудай олонхидомые баталаһан хо-момолголонуудай ёһоор гаргашалагдана гэжэ съездэ мэдэсэхэ шухала гэжэ тоолно.

КПСС-эй ЦК-да ажаллаһаа ороһон бэшгүүд бо-лон мэдүүлгэнүүдые хаража үзэлгэ тухай элидхэлхэ тусгаар хэлэнэ. Центральна Комитет болон нүхэр Н. С. Хрущев өөрөө эдэ бэшгүүд болон мэдүүлгэ-нүүдтэ иматга экэ анхал хандуулаа. КПСС-эй ЦК а-жаллаһаа мэдүүлгэнүүдые хаража үзэхэ талаар но-тагай партиина болон советскэ органуудай хүдэлмэ-риые саг үргэлжэ хинан шалгана. Партиина болон советскэ органуудай ажал-ябуулгадахи ехэхэн дутуу дунданууд, хазгайруулганууд тухай мэдэсэхэн бэ-шгүүдые шалгалгада ЦК тухай анхал хандуулаа.

Энэнтэй дашарамдуулан элидхэлхэ хэдэ хэдэн жэшээнүүдые харуулаа, албан хойрог, унжагай но-шо ябадалтай тэмсэхэ талаар өөрингөө арга болом-жонуудые хэблэл үшөө дутуугаар хэрэглэнэ гэжэ тоо-

лоно. Центральна советскэ эмхи зургаанууд дотор ажаллаһаа мэдүүлгэнүүд болон гомдолнуудые хара-жа үзэлгые, ерэнхүн хүүнүүдтэй уулзалга эмхидхэлгые шалгалгада КПСС-эй ЦК экэ анхал хандуулаа. СССР-эй элүүрые хамгаалгын органуудай хүдэлмэ-ридэ, РСФСР-эй худалдаа-наймаанай министр-стводэ, РСФСР-эй Центральна статистическэ управле-нидэ ехэхэн дутуу дундануудай бии байһан тухай оро-һон гомдолнууд харуулаа. Газетанууд, журналнууд болон почтоор эльзэгдэһэн зүйлнүүдые наатуулаа, телеграммнуудые хазгайруулаа, саг соонь хүргэнэ-гүй, ондоо городуудай телефононо хөөрэлдөөнүүдые муугаар эмхидхэнэ гэгэһэн олон тоото гомдолнууд хэл-хэ холбооной эмхи зургаануудта ороно.

Ажаллаһаа бэшгүүдые, мэдүүлгэнүүд болон гом-долнуудые хаража үзэлгэдэ анхалтайгаар хандаха, ерэнхүн хүүнүүдтэй уулзалга ёһотой гэгэһэр эмхидхэхэ гэжэ манай бодото арадай, нийтын байгуултын уд-хаһаа гараһан эрилтэ мүн гэжэ бүхы партиина, со-ветскэ, профсоюзна болон бусад нийтын организаци-нууд тоолохо ээргэтэй.

КПСС-эй XX съездһээ хойшо үнгэрһэн саг соо пар-тиин кандидатуудта болон гэшүүдтэ абтаһан хүнүүд-тэ таба хахад миллион үлүүтэй партиина биледүүд болон кандидатска картоканууд үгтэһэн байна гэжэ элидхэлэнгээ түгэсэхэдэ нүхэр Горкин мэдэсэһэн. Эдэ бүхы документүүдэй түлөө нутагай партгорган-зацинуудайа ороһон тоосоото материалнууд шалг-даа, зүб гэжэ бүридхэгдөө.

Партиина организацинууд коммунистуудые бүрид-хэлэй асуудалнуудта экэ анхал табиха, партиина документүүдые саг соонь үгэжэ, партиин бүхы гэш-үүдтэй болон кандидатуудтай зүгһөө партиина биле-дууд болон кандидатска картокануудые хадагалга-да наринаар хандаха ябадал туйлаха зуураа, энэ хэ-рэг хадаа партиин уставай эрилтэнүүдтэй нэгэн мүн гэжэ хануулаха хэрэгтэй.

Манай парти Ленинскэ Центральна Комитетдэе той-рон үзэл бололой болон эмхидхэлэй талаар хэзээ хэ-зээнэйхиһээ нягта жагсаалтайгаар өөрингөө XXII съезддэ эрээ гэжэ нүхэр Горкин хэлэнэ. Манай агуухэ Ленинскэ партиин хүсые болон дабагдашагүй хүсэл зоригые бөөдэ шэнгэһэн энэ XXII съезд шэнгээр нэ-гэшые съезд партиие нимэ үргэнөөр, бүхы талаарнь түлөөлөөгүй юм.

Октябрин 17-ной үдэшин заседани А. Ф. Горкиной элидхэлээр дүүрээ. (ТАСС).

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин программа тухай

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XXII съезд дээрэ

1961 оной октябрин 18-да нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн элидхэл

Советскэ Союзай Коммунистическэ пар-тиин Программын проект бэлдэхэ гэжэ Цент-ральна Комитетдэ даалгаа һэн. Центральна Комитет програмын дүүргэдэ, Программын проектын арад зоной зүбшэн хэлсэлһэнэй үлүүлээр үзүмжэдэ табиха байна.

XX съезд болбол коммунизм байгуулагдай түрэлхитэнэй түүхэдэ анха түрүүнэй ком-мунистическэ общество байгуулаха агуухэ Програм-мэжэ баталан абаха съезд боложо түүхэ до-рохо юм.

XX съездин ендэр дээрһээ үнэн зүрхэнэй ба ду-айнгаа түрүүшын үгнүүдые хүн түрэлхитэнэй эргэшүүдтэ, хүдэлмэринин ангин агуухэ Маркс, Энгельс, Лениндэ хандуулаһан. Түүхэ эрхэ юм гэжэ Маркс ба Энгельсын эр-ямай үздэһээ уридалһан хэлэһэн соци-ализмн байгуулаха гэжэ Ленинэй түсэлэн болон социализм Советскэ Союз дотор бодо-то бэлэ. Мүнөө манай орон бүри шэнэ үндэр-шэ — коммунизмын үндэрнүүд тээшэ дабша-

хиршэн анги ба тэрээнэй Коммунистическэ шийдхэһөө тэмсэл дотор бүхэлдэхэйн-түүхэтэ шатые: мүлжэгшэдэй эээрхэлгые үгы хэхэ ба динарай диктатурые тогтоохо; социализм ба коммунистическэ общество тогтоохо шата-дабажа гарадаг.

Парти ба арад зон түрүүшын хоёр шатые араа. Тэдэ бүхэниие дабан гарахадаа, парти эндэ амжалтануудые туйладай байгаа, тэрэ эрхээ болоноб гэхэдэ, марксизм-ленинизм

дээрэ гранит шулуун хуурияа табиһан, өөрингөө дай-шалхы революционнот Программнуудые үнэн сэхэ компас болгон бариһан дээрһээ ехэнхидэ болоо. Түрүүшын хоёр Программнууд Владимир Ильич Ленинэй өөрын хабаадалгатайгаар ба хүтэлбэри дорын зоёһон табигдаһан юм. Гурбадахи Програм-ма бэлдэхэхэдэ биднэр Ленинэй саг үргэлжэ зүб-шэжэ, тэрээнэй сэдэн мэргэн хургаалнуудые, соци-ализм ба коммунизм байгуулаха тухай тэрээнэй гүн курса бодолнуудые баримталһан байнабди. Тинмэ дээрһээ биднэр мүн энэ Программые Ленинскэ гэ-жэ нэрлэхэ гүйсэд үндэтгэй байнабди.

XX зуун жэл болбол коммунизмын нур жабхаланта илалтануудай үе саг мүн. Энэ зуун жэлэй түрүүшын хахадта манай юртэмс дээрэ социализм бага бэхээр хуурижаа, зуун жэлэй хоёрдохой хахад соо бүмбөр-сэг дээрэ коммунизм батажан мүнхэжэхэ байна. Энэ замые манай партиин шэнэ Программа, мүнөө үсын коммунистическэ манифест гэжэ тон зүбөөр нэрлэг-дэһэн энэ Программа заажа үгэнэ.

Программын проект дотор партиин хамтын ухаан бодол мүнхэлэн гараа. Бүхы совет хүнүүд: энэ хадаа манай Программа, манай нанал бодол ба хүсэл зо-ригые харуулаһан Программа гэжэ хэлсэһэн.

Программын гол бодомжонуд хадаа бүхы хүн түрэлхитэнэй харуул хайхан хүсэл бодолые харуу-ла. КПСС-эй Программын проектын аха дүү парти-нууд халуунаар хайшаагаа. Тэрэ проектын бүхы дэлхэйн пролетариатар, ажалшан түмэн тон ежэ дэ-жэлтэтэйгээр утгаа. Энээн дээрһээ коммунизмын түгэс хүсэтэй байһанин, хүн түрэлхитэнэй хуби за-яанда манай Программын аймагтар ехэ удха шанар-тай байһанин харагдана.

I. Социализмын түүхэтэ илалтанууд

Ленинэй Программа бэлүүлэгдөө

1917 оной октябрда партиин комму-нист дабшан түүхэтэ зам дээрэ түрүүшын-ин экэ илалты туйлаһан юм: мүлжэгшэдэй усадхагдаа, пролетариатар диктатура үбэһэй. Тингэжэ II съезд дээрэ абтаһан Программа гүйсэдхэгдөө һэн. Манай орон хубилалтануудай алдарта хайхан аад, илалт дээрэ үзэгдөөгүй замда ороһон юм.

Союсын капитанай хуури дээрэ зүрхэтэй болоошон—манай инат Ильич байба. Ильич коммунизм байгуулгын гүн ехэ түсэб хараал-тай VIII съезд дээрэ абтаһан партиин Ленинэй программа дотор холые хараһан зоримгой сэдэн коммунистическэ байгуулаха эли тодо түсэб, эндэ хандаһан абхастай курса револю-цинал шэнгэн ороһон байгаа. I парти болбол байгуулаха бүхы шухала юмэн манайда дээрһээ үндэтгэлжэ, шэнэ байгуулалгын шэнэ арга боломжонундаа, ажалшан оло-матаршалгада гүнзэгыгөөр этигэһэн байна.

Байгуулалта зоёхохо хэрэг дээрэ бэрхэ-томо томошгүй олон байгаа. Оронойнэй үргэн хизаар дэгүүр дайн сэргэй гал дү-нхэн байба. Улаасоорондын хархис муухай болон революцида эсэргүү доторой нэгэ-үлүүд Советүүдэй республикыи таһар удар-лиизм тээшэ хүн түрэлхитэнэй зоринһон эхин дээрһэ хааха гэжэ хэдэжэ байгаа.

Парти дин ба харин хархисуудай довтолго-ондай ажахые хандаргаһан байна. Росси коммунистическэ гал капитализм ороноудһаа хаа талаараа 50—100 жэл гээгдэжэ яба-һа юм. 1919 ондо тус орон дотор 1913 оной-доо таба дахин бага промышленна про-

дукци гаргадаг байһан юм. Мүн хүдөө ажыхын унажа доройтоһон байба.

Гадна, ажабайдалые социализм эхи хуури дээрэ эм-хидхэхэ дүй дүршлэгүй байжа, түүхэтэ шэнэ зам та-бижа гаргаха зайлашагүй байһан дээрһээ эдэ бэрхэ-шээлнүүдын бүри ежэ боложо ерэнхэн байна. Совет арад газаа тээһээ ямаршые материално-техническэ туһаламжа абаха аргагүй байгаа. Оронойн дайсан хороото капитализм хүрээлэгэ соо, бүхы тээһээ бүхэ-лэгдэһэн хэрэм боложо байха баатай болоһон юм.

Эдэ бүхы хэлэсгүүгэй ежэ бэрхэшээлнүүдые дабан гаража, ороноо шэнэ байдал байгуулаха үргэн харгы-да оруулхын тулада, парти ба арад зон баатар ежэ бар хүсэ гаргаһан байха юм.

Бидэниие, коммунистуудые, зоёһон бүтээжэ шада-хагүй, эбдэхэ хандаргаһал шадалтай хүнүүд гэжэ дайсаднай хэлэлдэ байгаа. Биднэр арад зондо тон хоротой мүлжэгшэдэй байгуулалтые бута сохижо хайһамнай зүб. Зүгөөр, тинхэдэ капитализмын бог буртаг ба бузар муухайн арилһан хурьһан дээрэ шэнэ, тон үнэн зүб нийтын байгуулалта болохо коммунизм байгуулхын тулалда бута сохижо хаяһан байнабди. Коммунистууд болбол дэлхэе хубилган шэнэхэгшэ эгээн экэ зоёхохы шанартай хүсэн боло-жо, хүн түрэлхитэнэй түүхэдэ ороно.

Коммунистууд хадаа Эхэ оронойнгоо эгээл үнэн сэхэ патриотууд, эгээл үнэншэ хубүүд, оронойнгоо ашаг тунхы аршадлаг эгээл экэ эрэлхэг зоригтой хамгаалгашад мүн байһыи түүхэтэ дүй дүршэл ба-талан харуулаа. Имагтал бидэ большевинууд ороноо национальһаа нямдарһан уналгаһаа, харин импери-алистуудай богтоолшолоһоо абаран абажа, нэрэ ту-рыень бүхы хүн түрэлхитэнэй нюдэн дээрэ бодхоон алдаршуулаа.

Буржуазия партинууд, тэдэнэй политика болон үзэл суртал баримталаһад Россия социализм бай-гуулгын түсэбны гэлзүү ежэ хоро шараар, енгүү зэ-

бүүн энеэд наадаар угтаа һэн. «Большевик туршал-га» гэжэ зайлашагүй буруу хүрэхэ юм гэлдэн тэдэ-нэр нэгэн дуугаар хашхарагдажа байба. «Россиядаи ажабайдал ямаршые ёно гуримда ороо наа, хээээ-шьегүй сүм унаха», «Социалистическэ ба коммуни-стическэ теоринууд... дууһан буруу хүрэхэ» гэжэ мэ-тэргэ Черчилль абаралдаа бэлэй. Тэдэ хэнэйхиной буруу хүрэхэ гэшээб?—гэжэ мүнөө господин Черчилль-һээ асууха ёһотой болонобди. Дэлхэйн гол гол оро-нуудай дунда экономическа талаараа нүүлшын хуу-ри ээлдэг байһан манай орон мүнөө хоёрдохой про-мышленна гүрэн болоод, түүхэтэ болбосорол эбжэл-тые толгойложо ябана. Тинхэдэ, дэлхэйн түрүүшын гүрэн байһан Великобритани өөрингөө хууриие хой-шолонгүй алдаа. Энэ хадаа социализмын гол сурта-лай шэнэхэгшэ ехэ хүсэн шадалые ба империалист-нуудай гол сурталы буруу хүрэхые эли тодоор ха-руулаа.

Россия социализм байгуулжа болохогүй юм гэжэ мүн II Интернационалые толгойлогшод этгүүл-хые ядалсаг байгаа. «Капитализмые эсэслэн үгы хэжэ яашы болохогүй юм... Капитализм дахин мүн-дэлхэ юм, дахин мүнхэлхэ ёһотойшые, энэнь тон ойрын сагта боложо магад»,—гэжэ манай ороной хуби заяан тухай Карл Каутский абарал буулгаһан байдаг. Тинхэдэ большевик парти Программаяа бэлүүлжэ шадахагүй гэжэ тэрэ сэхэ мэдүүлэ һэн. Тэрэниие меньшевинууд болон баруунай эсерүүд даган дуурайһан байна. «Надарагдаһан промышлен-ностьтай, замаа алдаһан транспорттай, ажыхын та-лаар гээгдэнгүй оронниие социализм үндэтгэ хуури дээрэ табиха гэгэһэн нэдэлгэнүүд иматгал арадай ажыхы үнэнхэн тобогорт болгон үгыүүлжэ, оронниие бутарал залихайралда оруулаха болоно»,— гэжэ баруунай эсерүүдтэй партиин ЦК-гэй хуулига документ соо хэлэгдэнэ.

Буржуазна болон социал-демократическа хуурмаг үзэлшэдэй абаралдаһан оро бодогүй буруу хүрөө. Баруунай социалистическэ толгойлогшод хюмһанай-шые харын зэргэ нэхэлтэй юм наа, большевинуудэй хэлээшэ үнэн зүб байшоо гэжэ мэдэрхэ зэргэтэй бай-гаал даа. Коммунистуудай парти болбол арад зоноо хайшан хүтэлхэ мэдэхэ гансахан лэ парти байба. Айхабтар ежэ бэрхэшээлнүүдые дабан гаража, зам дээрһээ трокистуудые, баруунай оппортунистуудые, национал-хэлбэрилшэдые болон бусад капиту-лиануудые хаман хаяжа, тус парти өөрингөө түсэ-бүүдые бэлүүлээд, хэлэһэн үгы, хэлэн хэрэг хоёрой нэгэн байха үзэгдөөгүй ушарые харуулаа.

Манай парти ба арад зоной ажал-ябуулгын гол дүн хадаа СССР-тэ социализмын дүүрэнээр ба эсэслэн ила-һан ябадал болоно. Илгээжэ бүхэ дэлхэйн-түүхэтэ удха шанартай агуухэ шэн габыа байгуулагдаба. Хүн тү-рэлхитэн болбол социализмын тогтоһоно ба хүгжэн дэлгэрхэ тухай дүй дүршэл дээрэ шалгалдаһан эрдэм ухаагаар эбсэгжэ. Мүнөө бусад аралуудай социа-лизмда орохо замын хүнгэн боложо үгөө.

Политическэ талаар парти ба арадай үндэтгэн экэ туйлалтан шэнэ түхэлэй гүрэн болохо социализм гүрэ-ниие, тон дээдын түхэлэй демократи болохо социали-стическэ демократиие байгуулжа бүхэжүүлһэн ябадал мүн болоно. СССР болбол бодото арадай засаг турьин, эрхэ сүлөөгэй болон тэгшэ эрхын орон болоо.

Экономическа талаар манай тон шухала түүхэтэ туйлалтанууд хадаа: олонинтын үмсые тогтоолог, үй-лэдэрилгын хэрэгсэлнүүдтэ байһан хубинь эзэмдэл-гые усадхагдаа мүн болоно. Энэнь хадаа аянгүүд бо-лон нацануудай хоорондоо шэрүүн шанга зүрлэдөөнүү-дые гаргажа байдаг байгаа бшуу. Мянгад жэлнүүд соо бии байһан үмсын эзэмдэлгэ мүнхэ ба хубила-шагүй юм гэжэ буржуарин соносогол байгаа. Бидэ коммунистнар тэрэ гол ёһондон халдажа гар хүрэ-

һэн байнабди. Тингэжэ социализм олонинтын үмсын эээрхэхэ үе сагые нээжэ, үйлэдбэрин эмхи журамгүй ябадалда, экономическа кризисүүдтэ болон бусад ний-тын хандаралнуудта эсэс табиһан байна.

Социализмын материална үндэтгэ хуури болохо, ма-най ороной хүсэн шадал ба халбаралта хүгжэлтын голын болохо хүсэн түгэлдэр индустри гайхалтай богонихон болзор соо байгуулагдаа. Ленинэй коопе-ративна түсбөөр эбсэгжэһэн манай парти засаг тү-рые гартаа абанайнгаа нүүлдэхин тон бэрхэтэй зо-ригые шийдхэбэ: социализмын зам дээрэ гаража яба-далдан таряашадта туһалба. Таряашадые һайн ду-раарнь хамтаруулаха ябадал хадаа хүн түрэлхитэнэй нийтэ-экономическа түүхэдэ гайхамшагтай һайхан ушарал мүн болоно.

Орон уласаа оршон тойрон сэдхэлдээ һанан хараад үзэгты, урдань ямар байгаа һэн гэжэ тэрээнээ са-суулаад үзэгты. Тингэжэ наа, Эхэ оронойнай шарай ямар ехээр хубилаа гэшээб гэжэ, биднэр эдэ жэлнүүд соо ямар асари ежэ зам туйлаа гэшээбиди гэжэ ойл-гохо байхат.

Росси болбол модон балта ба ябаган тэргын, анза-һан ба ээрсэгэй орон гэжэ тоологдодог байгаа. Тус орон США-да орходоо 10 дахин үсөөн, Германида орходоо 5 дахин үсөөн машина зэбсэгтэй байгаа. Мүнөө Советскэ Союз болбол түрүү техникын, түрүн эрмэтэй станогүүд болон асари мэргэн приборнуудай, автоматическа линияүүдтэй, тоо бодолгын электроно машинанууд болон замбуулин худар нийдэгдэ онгосо-нуудай орон болонхой. 1961 ондо манай машина бү-тээлгын ба металл болбосоруулгын промышленность 1913 онойхидо орходоо 350 дахин ехэ продукт, тин-хэдэ 1919 онойхидо орходоо 1 мянга дахин шахуу ехэ продукция гаргаа.

Росси хадаа модо голоомоной ба хулһа дорһоной орон гэгдэжэ, түмэр түлэгөөр тон ежэ дуталдажа бай-даг байгаа. Мүнөө Советскэ Союз — булад ба алюми-нин, цемент ба пластикка эдэй орон болонхой. Би-дээр мүнөө Англи, ФРГ ба Францин хамта дээрэ хайлуулжа байһан тэды ежэ булад гаргадаг болообди.

Росси хадаа керосинтай лампын ба лушан тулүүдтэй орон гэгдэлдэг байгаа. ГОЭЛРО-гэй түсэбны Советүү-дэй VIII съездын делегадуудай зүбшэн хэлсэжэ бай-ха үедэ Москва дээрэ тус съездын хуралдажа байһан байшангы гэрэлтүүлхэдэ артай шамай хүрэхэ элек-трын гал байһан юм. Мүнөө Советскэ Союз болбол дэлхэй дээрэ эгээл хүсэтэй энергогигантнуудай орон болонхой. Биднэр 300 миллиард киловатт-часһаа дээшэ электро хүсэ үйлэдбэрилдэг болообди. 1961 он-до 1913 онойхидо орходоо, тухайлан хэлэхэдэ, 160 дахин ехэ электро хүсэн, 1919 онойхидо орходоо 650 дахин ехэ электро хүсэн гаргадаг байна.

Социализм байгуулалтада манай ороной эхилжэ ороод байһан тэрэ үедэ Ленин манай урда байһан аса-ри ежэ зорилгонууд тухай дурдан хэлэхэ зуураа, Эхэ оронойнгоо хойноһоо зүрхөө үбэдэн ханаагаа зобохо, оронойнгоо хүсэн шадалда үнэн сэдхэллээ этигэжэ бэшэһэн Некрасовой суута мурунүүдые хануулаа һэн:

Баяншые байнаш, тулюуршые байнаш, Баатаршые байнаш, ахиршые байнаш, Эхэ ехэ Русь!

Большевинуудтэй тунхаришагүй эрид шийдэнцэ зор-иг хадаа «Русь тулюур ба ахир байхааа болижо, тус орон буримһан баатар хүсэтэй ба баян дэлгэр болохо ябадалые яба хэбээшые туйлаха ёһотой»,— гэжэ Ленин заабарилла һэн (Зохёолнууд, т. 27, нояр 134). Тэдэ биднэр энэниие туйлааба!

Нийтэ байдал

СОВЕТСКЭ СОЮЗЫН КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИЙН XXII СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэнэн элидхэлэй үргэлжэл

дарлаха али бүхы үзэгдэлнүүд усадхагдаа. Хүдэлмэришэн анги обществын хүтэлбэрлхы хүсэн болобо. Таряашад ажахыгаа эрхилхэ социалис зам дээрэ гараба. Бүхы совет ардай социалис нэгдэл бататаа. Эхэнэрнүүд эршүүлгэй тэгшэ эрхэ, обществынгоо ашаг тулада зохёохы найхан эдэлхитэй шударгуу ажал эрхилхэ бүхы арга боломжонууды оложо абаа.

Узэл сурталтай талаар гол удхаараа тон гүнзэгй, нийт шанараараа ба хойшлонгоороо аймахтар ехэ хубилалта болоо. Коммунистууд гэгээрэл болбосоролтой ба эрдэм ухаанай бадарма нүлдэ дээрэ үргэбэ. Соёл хубисхалай ябаса дотор хүн зоной үзэг бэшгэ мэдэхгүй ябадал усадхагдажа, олон миллион хүнүүд соёлой ба эрдэмэй туйлалтанууды амаһаан байха юм. Арад зоной худалдаа оюутан бэлтгэн бии боложо гараа. Бидэнэр инженернууды бэлдэхэ талаараа дэлхэй дээрэ түрүүшын нуури эзэлхэр үүнэйбди. Хүн түрэлхитэнэй ерээдүй сагай нийтэ соёлой түхэл шарайн болохо социалистическэ соёл култура бүрилдэн гараа. Советскэ обществын узэл сурталын марксизм-ленинизм мүн болоо. Үмсын эзэрхэлгэ дээрээ гаранан бие биедээ зэбүүрхэлдэн хоро шара ханаха ябадал мүнөө үгы болоо. Совет хүнэй ажабайдал ба ажал-ябуулга дээрэ хамтын ажалай охин бадарба.

Хүн түрэлхитэнэй ханаа сэдхэлхы хэээ заяанһаа хойшо зобоожо байһан тон ороо асуудал болохо нацануудай хоорондох хэлхээ харилсаанай асуудалы манай парти шиндхээ, тиихэдэн капитализмын дэлхэйд энэнь мүнөө хүртээрөө хурса зандаа үлэнхэй юм. Хаанта Россия «арадуудай түрмэ» гэжэ нэрлэдэг байгаа. Тээд Советскэ Союзы аарадуудай аха дүүгэй бүлэ, нацануудай хани барисаанай ба хамтаран халбардаг орон гэжэ нэрлэнэ. Совет байгуулалта болбол урдан дарлагдажа ба эрхгүй байһан бүхы арадууды, эртэ байлар сагай отогто байгуулалтаһаа эхилээд капиталис байгуулалта хүртээрхи түүхэтэ хүгжэлтын элдэб шатанууд дээрэ байһан арадууды цэнэ байдалда худхоожо, хүгжэлтэ халбаралтада асарба.

Урдан гээгдэжэ ябаһан арадууд үлэмжэ хүгжэнги арадуудай ба хамагай түрүүн агуухэ ород арадай туһаламжатайгаар капиталис замыс алгад гаража, түрүүшүүлэй хэмжээндэ хүрбэ. Нийтэ нэгэн шэнжэ түхэлтэй элдэб түрэлэй үндэнэ яһатанай шэнэ түүхэтэ нэгдэл—совет арад СССР дотор бүрилдэн түрөө. Тэдэнэр СССР гэжэ нийтэ нэгэн социалис Эхэ оронтой, социалис ажахы болохо нийтэ нэгэн экономическа үндэнэ нууритай, нийтэ нэгэн ангийн хубаритай, марксизм-ленинизм болохо нийтэ нэгэ үзэл сурталтай, коммунизм байгуулаха гэгэн нийтэ нэгэн үг зорилготой, мүн оюун ухаанайнгаа ба сэдхэл бололойнгоо талаар олохон адли шэнжэ түхэлтэй байха юм.

Эдэ бүхы аймахтар ехэ хубилалтануудай эсэстэ хүнүүдэй ажаһуудал үндэнөөрөө хувилаа. Хаанта Россия хүдэлмэришэдэй ажал ехэл хүндэ, зарим олонхио 12—14 час үргэлжэлдэг байһан юм. Абадаг салин хүлһинийн үл залгахадань арайшы гэжэ хүрэдэг байгаа. Олонхи хүдэлмэришэд уугуу шанануудта байралдаг хэн. Таряашад газар үгдэжэ ехэ зободог байгаа. Гурбан айл бүрийн нэгэнни моригүй байгша хэн. Алба налог болон бусад татаринуудта ургаса таряанайн ехэнхи хубинь ошодог хэн. Таряашад олонхын эдэс хоолоор ходо дуталдаг байгаа: ехэ ехэ хайндэрнүүдтэл мяха эдидэг, сахар харыхан тоншыс хомор байгаа. Жэл бүхэндэ таряашад хэдэн мянгаадаараа хандаран үгүржэ, гороудта ошоод хүдэлмэригшүүдэй зэргыс олон болгодог табилантай хэн.

Социализм гээшэ арад зондо тад ондоо ажабайдал асараа. Ажалтан түмэнийс аюула унагажа байдаг хүдэлмэригшүүдэй үнэ хада үгы хэгдээ. Хүдэлмэригшүүдэйг усадхан ябадалы, мүн хүдэлмэрийн үлэры хороолон ябадалыс хараадаа абан болосоодо, хүдэлмэришэдэй бодото салин хүлһэн совет засагай он жэлнүүд соо 5,8 дахин ехэ болоо, таряашад бодото олоо доход—6 дахинһаа дээшэ ехэ болоо. Ажалшад дэй гэр байрада зайн гал, электричество, телевизор, радио, хоолондлик, номууд, газетнууд бии болоо. СССР-тэ гэр байрын түлөөн дэлхэй дээрэхид орходо тон бага юм. Алба налогуудыс болуулха тухай хуули бөөлүүлгэдэжэ байна. Хүний наһан дунда ээргээр 69-дэ хүртээрөө ута болоһон баримта хадаа манай ажалтануудыс бүришы элрхэйгээр харуула. Энэ хадаа социализм хүнэй наһыс хоёр дахинһаа дээшэ ута болгоо гэгэн удхатай. Коммунизмын үлдэ хүнэй наһан бүришы ута болохо юм, тиигэжэ: «Зуун наһа наһалжа зол жаргал эдэлэгты»,—гэгэн поэдэй наһал хүсэлдэхэ байна.

Социализм болбол хүнэй гол эрхэнүүд болохо ажал хэхэ эрхэ, амарха эрхэ, үтэлхэдөө, үбшэлхэдөө ба хүдэлмэрингөө хүсэ гээгдэхэ материальна тэдхэмжэ абаха эрхэ, нуралсаха эрхэнүүдэ түүхэ соо анха түрүүн бодото хэрэг дээрэ олоһон байха юм. Өөһэднгөө ерээдүй байдалда ба үхибүүдэйнгөө ерээдүйдэ наагааа зобохогүй, туйлаһан тэнюун байдалайнгаа ба та бэхи байһандаа этигэхэ агуухэ мэдэрэл совет хүнүүдэй досоо түрүүлжэ, хүнүүдэй сэдхэл боллодо түүхэтэ байхан урма зориг бадаруулаа.

Социализмын баатар ехэ хүсэн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үлдэ баталагдан харуулаа. Тэрэ дайнай үлдэ германска фашизмын илагдшагүй гэгдэдэг байһан сэрэгүүд үй бута сонхигдоһон байна.

Социализмын илахатой хамта олонийтын хүгжэлтын шэнжэ шанар дээрэ асари ехэ хубилалтанууд болоо. Улад зон олонийтын хуулинуудай зүндөө гардаг ябуулгаһаа олон мянгад жэл соо ядаржа, тэдэ хуулинуудай амин хайра наадан боложо байдаг байгаа. Социализмын үзэл улад зон объективн хуулинууды ойлгодог болохоноо байтаг, тэдэни шуудлан абана. Ньюэр эригүй толтогүй нүрэг гэжэ мүлжэгшэдэй доромжолдог байһан хүдэлмэришэд ба таряашад социалис орон байдалда зоёхойло захи хизааргүй мэргэн шадабари, гайхамшадта баатаршалта, домгогто ехэ эрэлхэг зориг, асари ехэ хүсэ шадал харуулаа. Советскэ Союзай үлгэр жэшээ хадаа өөһэднгөө хүсэ шадалда этигэхэ мэдэрэлс бүхы оронудай ажалшадтай зүрхэ сэдхэлдэ түрүүлбэ.

Манай орондох социалис байгуулалтын эли бодо үзэгдэлэн үндэнөөрөө буюу байдал хадаа: хүн түрэлхитэн ямар замаар ажаха?—гэгэн асуудалда лаб этигэмээр харюу боложо үгөө. Буржуазна ба социал-демократическа партинуудай бүхы тэсбүүд панхариудтаа гэжэ ажабайдал харуулаа; тэдэ партинууд өөһэднгөө найдүүлганууды дүүргэгүй, нийтын үндэнэ нэгшэ асуудалыс шиндхэгүй, шиндхэхэ шадахашгүй байна. Хүн түрэлхитэнис понирхуулжа байһан нийтэ асуудалуудыс үнэхөөр шиндхэгдэ. Программынгаа хараа тэсбүүдэ дүүргэдэг гансахан лэ нийтэ-политическэ хүсэн хадаа коммунистууд мүн байха гэжэ түүхэ баталан харуулаа.

2. Дэлхэйдэхинэй хүгжэлтын гол дүнгүүд

Нүхэдүүд! Империализмын ба тэрэнэй зүришэлдөөнүүдэй хүгжэлтэ «капитализмыс зайлашагүй» хандаран хорхо, нийтын ажахыс дээдэ түхэл янзада дамжан орохо ушартай болгоо гэжэ VIII съезд дээр баталагдаһан партин программа соо заагданхай байгаа. Бүхэдэлхэйн пролетариадай коммунистическэ революцийн үе саг эхилээ гэжэ тус программа сонсохо бэлэй. Түүхын хэрэг үйлэнүүдэй саашанхи бүхы хүгжэлтэ марксистнууд-ленинцүүдэй уридшалан хэлэнэй ёһоор бөөлүүлгэдэ.

1919 оной дэлхэйн политическэ картыс мүнөөнэй байдалтай сасуулаад үзэе.

1919 ондо		1961 ондо	
талмай	хүн зон	талмай	хүн зон
млн. кв. км.	млн. хүн	млн. кв. км.	млн. хүн
проц.	проц.	проц.	проц.

1. Бүхы дэлхэй 135,4 100 1777 100 135,4 100 3617 100

тара тоодо:

I. Социалис дэлхэй 21,7 16,0 138,0 7,8 35,1 25,9 1072 35,5

II. Империализм бусад хуби 113,7 84,0 1639 92,2 100,3 74,1 1945 64,5

III. Империализм тоо гүрэнүүд (США, Англи, Германия—ФРГ, Франция, Япон, Итали) ба тэдэнэй колонинууд 60,3 44,5 855 48,1 18,6 13,7 541,5 17,9

IV. Бүхы колонинууд, колонии шахуу оронуд ба доминионнууд 104,5 77,2 1230 69,2 14,2 10,5 85,4 2,8

Урдан колония, колонии шахуу байһан аад, 1919 ондоо хойшо бөө даанги болоһон оронуд (социалис гүрэнүүд-һаа бэшэ) — — — 72,2 53,4 1228 40,7

Жэшэжэ харуулан, эдэ тоонууд юу гэршэлнэ? Мүнөө сагай революциноно ехэ хүснүүд дэлхэйн түхэл шарайе шиндхэхы ёһоор хубилгаа. Империализм арадуудай ехэнхи хубинь зонхилон эээрхэдэг ябадалаа бусалтагүйгөөр алдаа. Хүн түрэлтэнэй урагшаа дабшаа дардан харты тодорхойлогдон табигдаа. Энэ харгы — социализм.

Мүнөө үе сагай обществын хурдан түргэнөөр хүгжэлтын гол дүнгын—дэлхэйн социалистическэ системн эмхидэн бүрилдэн ябадал болоо. Хитад орондо, Европа болон Азинн бусад хэдэ хэдэн орон дотор социалистическэ революцинуудай илаһиний 1917 оной октябрыһаа хойшо дэлхэйн түүхэд болоһон эгзэн ехэ хэрэг үйлэ мүн болоо.

Дэлхэйн социалистическэ систем—нашаг бүрилдэн систем. Тиигбэшэ энэ систем нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоод, бүхы хүн түрэлтэнэй саашадаа хүгжэхэ замыс тодорхойлогдо аймахтар шухала удхашанартай болоһоннуудыс хэхэ арга олгоо.

Капиталис байгуулалтыс социалис байгуулалтын зайлашагүй халаха ёһотой байһанин нэгэ ороной бэшэ, олон гүрэнэй бодото байдалаар баталагдаа, социализмын шиндхэхы булюу байһанин тодоруулагдаа. Энэ шэнэ байгуулалт үйлдбэрлгын хүснэй хурдан түргэн хүгжэлтэ, ажалшад байдалай холодоо найхарха ябадал, дарлалта мүлжэлгөөсүлөөрлгэ, хүнүүдтэ социальна ба политическэ үргэн ехэ эрхэ хангаа.

Аха дүү оронудай алдарт марксистско-ленинскэ партинууд социалистическэ революцийн, социализм байгуулгын хамтын дүй дүршэлдэ ехэнхи хуби-та нэмэри оруулаа. СССР-үй угаа ехэ дүй дүршэлэй хажуугаар мүнөөнэй уласхоордын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн пролетариадай диктатурын шэнэ түхэлхы —арадай демократическэ хүгжэлгын дүй дүршэлтэй болонхой; революцийн демократическа шатаһаа социализм шатада амгалан ёһоор оролгын дүй дүршэлтэй; парламентыс хэрэглэгын, олон партитай байлгын ёһо гуримыс социализм байгуулгын аша туһада хэрэглэхэ дүй дүршэлтэй, промышленна талаараа хүгжэнги оронудта социалистическэ общество байгуулгын дүй дүршэлтэй; экономическа хүгжэлтэ багатай оронудай капиталис хүгжэлтын шатыс алгад гаража, социализмда оролгын дүй дүршэлтэй; таряашад үмсэдөө газар элдэхэ үннхөө хойшо заншалыс хараада абалсан, газарынь национальна мэдэлэй болгонгүй хүдөө тосхоний социалис ёһоор шэнэхдэлгын дүй дүршэлтэй болонхой.

Социализм мандажа, гүрэнүүдэй ба арадуудай хоорондо экономическа болон политическэ шэнэ түхэлтэй харилсаануудыс бии болгоо. Социалистическэ интернационализм, бүхы талаараа хани нүхэрэй харилсаа холбоотой болого, аха дүүгэй харилсан туһалалсала, бүрин сүлөөтэ бүхы оройуудай түгэс тэгшэ эрхэ—эдэ бүгдэ социалис ёһонхой хани нэгдэлтэй харилсаанай гол шэнжнэс болоо. Нацануудай хоорондох үнэ заяанай зүришэлдөөн социализм хани нэгдэлтэ оронуд дотор үгы хэгдэд, арадуудай түрэл саданай, хани барисаанай гол ёһонууд илан мандаа.

Социалистическэ системэ дэлхэйдэхинэй хүгжэлтэ амгалан байдалай, социальна дэжлэлтын аша туһада зориулан улам ехээр тодорхойлодо гол нүхээсэл боложо байһай. Социалис хани нэгдэлтэ оронудай үлгэр жэшэнь бусад оронудай хүдэлмэришэн анги ба бүхы ажалшадыс капиталис дарлалтада эсэргүү, өөһэднгөө үлэнхэн эрхэ ба ашаг туһын түлөө, социальна болон национальна сүлөөрлгын түлөө, бата бэхи эб найрамдалай түлөө тэмсэлээ шангадхаха ябадалда зоригжуула. Олонийтэ зон бодото байдал дээрһэнэ уһаа ороод, социализм гээшэ дэлхэйн үнэнтэ залуу наһан болоно, харин капитализм—дэлхэйн үнгэрһэн үдэрэй байдал болоно гэжэ ойлгохо замда ороно.

Колониальна ёһо гуримай хандаран халажа байһанин—дэлхэйдэхинэй хүгжэлтын хоёрдох түхэлтэ удхашанартай дүн болоо. Социализмын урган мандаһан, батажан дэлгэрһэн ябадал дарлагданги арадуудай сүлөөрлгын үе сагай эхилхыс харуулаа. Миллиард хахадһаа дээшэ зонийс колониальна дарлалтаһаа сүлөөрүүлхэ түүхэтэ хэрэг иматал социализмын түгэлдэр хүсэн болоһон эрхэ байдалда бөөлүүлгэдэ аргатай байгаа. Националь-сүлөөрлгын революцинууд мандажа, колониальна ёһо гуримыс бута зада соёло. Колониальна империныдэй бутардан дээрэ сүлөөтэ 42-гүрэн тогтоогдоо.

Империализм бүхэлү түбинүүдэс арадуудай түрмэ болгожо, олон зуу миллион зонийс богоолшолгын гэн-

жээр хүрмөөд, тэдэниис хэдэн зуугаад жэлэй туршада болбосоролто байдалһаа хахасуулаа, Ази, Африка ба Латин Америкын оронудай экономикыс үйлдхэн, гансал аграрно-түүхэй эд гаргача шэнжэтэй болгоо. Нүхэд, өөһэдөө бодоод үзэт. Социалисбэшэ дэлхэйн хүн зоной гурбанай хоёр хубиһаа дээшэн-хилин ажаһуудар оронудтахы капиталис ажахыда хабаатой промышленностин продукциян 10 хубин нэгэ шахууе, машинанууд ба түхээрлгын гурбан процент тухайе, металлургин продукциян 5 проценте үйлдбэрлэдэг байха юм. Ази болон Африкын хүгжэлтэ багатай оронудтахы жэлэй олоо доход Америкын Холбоот Штадуудай хүн бүхэндэ хүртэдэгһөө 20—25 дахин бага байна.

Капиталис «болбосорол дэлгэгшэдэй» зүгһөө колониуд тушаа олон жэлдэ «оролдогто гаргананайн» үйлдэр Ази, Африка ба Латин Америкэдэхы хэдэн миллион хүнүүд үлэсэжэ үхэхөөр. Эдэ оронудта ажаһуудар хүнэй наһан урдын метрополинуудайхыһаа хоёр дахин шахуу богони байна. Африкын үхибүүд аймахтар олоороо үхэнэ. Африкын бээс хүснэн хүн зоной 80 гаран процентн, Латин Америкын хүн зоной 40 гаран процентн уншажа, бэшэжэ шадахагүй байһаар. «Сүлөөтэ дэлхэйн» болбосоруулга гэдэг үнэ сэн иимэ аймшагтай хойшлон тохёолдуулаа. Колонизаторнуудай бии болгоһон харилсаануудай иимэ муу муухай гуримыс арадуудай үгы хэхэнэ лабтай.

Дэлхэйдэхинэй хүгжэлтын гурбадахи дүнгын — капитализмын бүхы талаараа хулархан, тэрэнэй нийтэ кризисэй дахинаа хурсаданан ябадал болоо. Капитализм ба тэрэнэй дээдэ шата болоһон империализм тушаа манай партин хоёрдохы программа соо Ленинэй хэлэн шэнжэлгын үнэн зүбныс бодото байдалаар бүрин тодоруулагдаа. Тиигбэшэ партин шэнэ Программа соо энэ асуудаларыс гол заабари дахинаа үгхыс шухалада тоолоһон байнабди.

Социалистическэ ба националь-сүлөөрлгын революцинууд, дэлхэйн социалистическэ системн хүгжэлтэ, колониальна ёһо гуримай хандаран халагча — капитализмын нийтэ кризисэй улам гүнзгүрлгын шиндхэхы нүхээсэл болоно, энэний хүгжэлтэдэнэ үлгэр жэшэнь дэлхэйн гурбадахи үе эхилээ. Гэхэ зуура, капитализмын зүришэлдөөн гансал тэдэ нүхээсэлнүүдэй бөөлһэн дээрһэнэ хурсадаа бэшэ юм. Дэлхэйн капитализмын кризис — буржуазна обществын ажабайдалай бүхы талада: экономикодо, дотоолын ба гададын политикада, суртал бололой байгууламжада хамаатай үргэн ехэ хүдэлөөн болонхой.

Капитализмын экономическа тогтууригү байдалай хүжэрхыс, зарим оронудай бусад оронудта орходоо жэгдэ бэшээр хүгжэдэг ябадалай эрид дэбэрхыс бүхын түрүүн тэмдгэлэхэ шухала. Капиталис оронудай экономическа хүгжэлгын эришнэ хуларгад, хэдэ хэдэн оронудай хүн зоной ургалтыс арайхан ахиа, экономическа кризисүүд илангааа США-да ходо ходо тохёолдоно. Дайнда зориулан элдэб хэрэгсэл үйлдбэрлэхэ ябадал тэндэхи экономикын гол шэглэл болонхой. Милитаризм угаа ехэ хэмжээтэйгээр дэлгэрэ. Национальна олоо дохолоһын 15—20 процент буу зэбсэг түхээрхэ хэрэгтэ зориулагдаа. Хүдэлмэришэдэй нилээд олонийн элдэб хэрэглэлнүүдэс бүтээхэс болонхой. Үйлдбэрлгын аппарат улам олоороо ходо хэхэ юмгүй байдаг боложо байна. Кризисүүдэй үлдэ хэдэ хэдэн халбаринуудай үйлдбэрлгын хусыс хэрэглэгдэ ехээр хороод, 50 процентдэ хүрэнэ. Олохон оронудай хүдөө нотагуудар хүн зон хэмлээ хэтэргүү олон болонхой, ажалгүйдэхэ ябадал бүхы зоной гасалан зоболон болонхой. Хойто Америкын ба Баруун Европын хүгжэнги капиталис оронудта, тэрэшлэн Япон ба Австралида, тухай тоо бүридхэлэй ёһоор 85 миллион промышленна пролетарьнаар 8—10 миллионийн оройдоо хэхэ ажалгүй байна. Энэнь ямар ушартайб гэхэдэ, дунда жэшээгээр юһэдэхы хүн бүхэнийн ажалгүй ябана.

Илангаа ангин зүришэлдөөнүүдэй хурсадананай дашарамдан дэлхэйн капитализмын политическэ тогтууригү байдал хүжэрөө. Багахан бүлэг монополистууд ба үргэн олон зоной хоорондохы зүришэлдөөнэй улам гүнзгүрлгэ байһанин, хүдэлмэришэн ангин тэмсэлэй аймахтар үргэн далайсатой болоһонин, таряашад дүй тэмсэлэй улам хурсадажа байһанин фашизмда ба дайнай хархис ёһо гуримда эсэргүүдэд, демократическэ хамгаалаа, ажалшад олоороо тэмсэлдэ болоһонин дээрэ хэлгэдэһини эли тодоор гэршэлнэ. Коммунистическэ партинуудай үүргэ ба нүлөөнэй хэлбэрлгү ургача байһан ябадал энэниис эли тодоор гэршэлнэ.

Империализмын байгуулалта оёроһоо орой хүртээр аймахтар хурса, гүн гүнзгэй кризист нэрбэгдэнэ. Гэхыс, империализм юмшыс хэхэ шадахаяа болшоо, тэрэнэй үйлдбэрлгын хүснүүд зогсожо зухалаа гэгэн удхатай бэшэ. Капиталис зарим оронуд дотор экономикон үе үе бусад капиталис оронудтахыһаа үлүү түргэнөөр ургачашыс болохо. Зүгөөр капиталис үйлдбэрлэхы харилсаанууд бүхы дээрэ мүнөө сагай үйлдбэрлгын хүснэй хүгжэлтыс улам ехээр хаатуулдаг боложо байһай. Мүнөө сагта үйлдбэрлгын хүснүүдэй хүгжэлгын хэм хэмжээниин социализмын оронудтахы үйлдбэрлгын хэр түргэн урганаар тодорхойлогдоно. Хэрбээ үлүүдэй арбан жэлэй турша соо бүхы капиталистическэ экономикын жэл соохи дунда жэшэний ургалта 5 процентһээ дээшэ гарадаггүй байхадан, харин социалис дэлхэйдэ 14 процент шахуу болоһон байна.

Саашадаа хүгжэхэ ехэ арга боломжо ба «нөөсэ» капитализмда үшөөл бии хэбэртэйгээр харуулаха гэжэ империализмын номлолод, политигууд нэдэнэ. Империализмыс үмэглэгдэ баруун социалистууд ба бусад этгээдүүд капиталистическэ экономикодохи шэнэ үзгэлдүүлхыс урдаа барина, капитализмын үг удха хубилдад, социализмын тала тээшэ эрьен алдажа байһай гэжэ харуулхыс нэдэнэ. Эдэ бүгэдн шал худал байһанин элиэ. Тиигэ шэнэ үзгэлдүүлгэ гээшэ үнэндөө империализмыс элишлэн харуулан Ленин багшын шэнжэллэй үнэн зүбныс тон эли тодоор харуулаа. Энээн дээрһэнэ харахад, капитализмын ямаршыс «найжарал» болоногүй, харин тэрэнэй улам хуларжа, зүришэлдөөнүүдэй бүри ехээр хурсадажа, үмхирэн хосоролгын хүжэржэ байһанин элирнэ.

Империализмыс үмэглэгдэ үнэндөө юун тухай шадалдаа? Түбхын түрүүн гүрэнэй-монополистическэ капитализмыс урдаа барина. Тээд гүрэнэй-монополистическэ капитализм гээшэнэ түрүүшынээ үдэр бии болоод байна бэшэ ха юм. Бодото байдал дээрһэнэ юун харагдаа? Гүрэнэй монополистическэ капитализм хадаа капитализмын хүгжэлтын нэгэ шата болохо империализмһаа ондоо ямар нэгэн шэнэ юмэний бии болхыс элрхэйлгэнэ. Буржуазна гүрэн хара сагаинис хахалагша, ангин дээдэ тээ байдаг хүсн болоод, энгэй ба нийтын ашаг тухыс, ажалай болон капиталай аша тухыс адли тэгшээр хамгаална гэдэ-

гын шал худал. Гүрэнэй-монополистическэ лизм гээшэ юуб гэхэдэ, мүнгэн хангай томолай ашаг тулада нацын бүхы ажабайдалыс нэгдэхмэл механизм болгожо монополийн гүрэнэй хусыс нилүүлһэн бүлгэлэ болоно. Энэ экономикын үндэнэ нууринь монополийнгуураа үлэнэ. Иимэ юумэн зарим нэгэн оронудна, харин бүхы капиталис дэлхэйдэ бии. Дэлхэйн үйлдбэрлгын гурбанай нэгэ хуби оройдоо 200-гаад томо монополийнуудай мэдэл хой. Тээд монополийнууд абагта томо хорхойг гээр бүхэлү оронуд ба түбинүүдэс хорого харааа оройжо, арадуудыс мүлжэн дээрэ байна.

Гүрэнэй монополийнуудыс бүридүүлһэн ушарлыс үйлдбэрлгын хүгжэлтэдэ гүрэнэй зүгһэн ехээр хамаардаг боложо байһан ябадал үлгэр жэшэнь гүрэнэй ургалтада зарим тэдэ нүлөөлхэ годог, мүнгэн хангай томо баяшуулай ашар нөөсэ зөөри элсүүлгэдэ туһалдаг, байһанин Монополийнуудай ашаг туһада зориулжа эхэска харилсаануудта гүрэнэй зүгһөө хаминийн үлүүдэй жэлнүүдтэ үйлдбэрлгын үлгэр ургаха, гол хүрэнгэ зөөрини нэлбэн шэнэхэ далда зарим тэдэ нүлөөтэй байгаа. 19-оноудай кризис шэнги ехэ хэмжээтэй экономик кризисүүд али тухай аймшагтай социальна хогнуудыс тохёолдуулжа болохо байһынь мэдэ монополистическэ буржуазин гүрэнэй хамаархал методэй туһаламжаар, капитализмын үдэлхыска хэмороонанай хандаралта хусыс хулару жэ нэдэнэ. Тээд гүрэнэй-монополистическэ лизм хадаа капитализмын экономическа хууныудыс болоолнагүй, болоолжа шадахашыс лэдбэрлгын эмхи гуримгүй байдалыс, экономик кризисүүд ба капиталис байгуулалтын бусад зүйлнүүдэс зайсуулжа шадахагүй.

США-дахы гүрэнэй-монополистическэ капитализм гээшэ дээрүү хэмжээндэ хүрэнхэй орондоо юу асараб? Тэндэхи предприниматюумээр хамгаһаа ехээр дуталдаг болонхой, тализмын дэлхэйдэхы угаа олон зоной үлэсэжэ да, американска монополистууд тарилгын хороохын, хүдөө ажахын продукт үйлдбэрлгын хороохын тулада мүнгэ зөөри номлоно. «Бүхы най ажал хүдэлмэри хэдэг» гэжэ найрхал орондо—олон миллион зон ходо ажалгүй бай али зариман хаа яа ажал хэдэг байна.

Тиигбэшэ, империализмыс абарха арга болон рэнэй-монополистическэ капитализмыс хэрэгтэ лэн бодомжон бирахгүй байшоо.

Американска империализм дэлхэйн капитализм түшгэр тулгуури болохо ба тэрэниис абаархыс дүүргэхэ ханаатай. США болбол капиталис эгзэн баян, эгзэн хүсэтэй гүрэн байһанин дүй. Тээд энэ гүрэн капитализмын экономическэ хэшэлнүүдэй гол гуламтан боложо үргэлжэ. Гэхэтэй хамта дэлхэйн капиталис үйлдбэрлгын худалдаа наймаандаа США-гэй эзэлдэг үдэл жээний арбаад жэлэй турша соо таһалгарагч жо байһан тухайдан тэмдгэлдөөр. Американ капитализм дээдэ шатадаа хүрөөд, улам бүри орожо байһай.

Бүхы капиталис дэлхэйс эрхэ мэдэлдэ «нэгдэхэ» гэгэн США-гэй бодомжын бүтэжэ. Иланй үшөө нэгэ шалтагаан юуб гэхэдэ, империализм хоорондохы экономическа хэмороо суулхын аргагүй ха юм. Капиталис оронудын хэхэ, дэлгүүрэй асуудалыс хүнгэдэхэ зорилго бүридэн гүрэнэй-монополистическэ уласхоо организацинууд үнэндөө дэлхэйн капиталис да хубарилха шэнэ формо, ехэ зүришэлдөөнэй ба даануудай гол гуламтанууд болоно. Империализм можодо хоёр шэглэл: нэгэнни — тэрэнэй бүхы социализмда эсэргүүгээр нэгдэхэ гэгэн, нүгэ империализм гүрэнүүдэй өөһэдн хоорондох, дээр ба капиталис дэлхэйн бусад гүрэнүүдэй дохи зүришэлдөө хурсадхан шэглэлнүүд Холбоот Штадууд энэ хоёрдохы шэглэлыс жа шадаагүй, шадахашыггүй. Капитализмыс шын, тиигбэшэ дэлхэйс зонхилоһын дүүргэхэ ханаашалгаа бөөлүүлхэ хүсн ба США-гэй мүнгэн хангай томо баяшуулай байхагүй.

Нүхэдүүд! Капитализмын дарлагша удха шарад зондо харша үзэл сурталын, моральна толгын эли тодоор үзэгдэхэ тума, буржуазн хамгаалалтад капитализмыс али болохоор ха гэжэ оролддо. Тээд капитализм хүн түрүү үгөө юм? Капитализм хүнэй оюун бололой тануудыс гутааханаа гадна, тэдэниис хүнүүд гүүгээр хэрэглэнэ. Капитализм атомай хусыс рэлтэндэ аюултай зэбсэг болгоо. Шэнэ техн рэлгэхэ замаар дабшалан алхам бүхэниис катхүндэ эсэ

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНО-КОМУНИСТИЧЕСКОЕ ПАРТИИНОО ХХП СЪЕЗД

Хэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэнэн элидхэлэй үргэлжэлэл

дээрнээ харахада, буу зэбсэг хуряахын эл аравуудта али тухай ехэ удхашанартай нь элирнэ.

дүнхүнэй хүгжэлтын гол дүнхүүдье согсолоон, элхэдэ болохо гээл: хүн түрэлтэнэй түүхэ олон Лениний уридшалан зааһанай ёһоор

II. Коммунизм манай партиин, арад зоной агууехэ уг зорилго

Шэнэ Программа баталан абалгамнай партиин болоод бүхы совет обществын хүгжэлтэд шэнэ үе нээжэ үгэнэ. Партиин табигһан ба бүхэн оронойнай хүгжэлтын манай нэгэн шатада зохилдоог. Зүгөөр манай бүхы програуд хоорондоо нягта холбоотой. Бултадаа нэгдээд байхадаа, шалгадамал, дүй дүр-батдагдаһан социалистическэ революциин, ба коммунизм байгуулгын марксистско-ленин гурбаал болохо үгэнэ. КПСС-эй программа-гурбан шатаатай хабсаргадамал ракетэтэй болохо байна. Нэгдэхэ шатань манай оршотализмын үеһөөр болохо татан гаргаа, хоёр-социализмда үргэн абаашаа, гурбадахын — шань коммунизмада хүргэхэ байна. Энэмнай үй гайтай ракетэ гээшэ ааб даа, нүхдүүд. Сэ-эн Лениней, манай революциингоо нургалд ан замые энэ ракетэ алдангүйгөөр дабшана. Хүсэн — коммунизм байгуулагшад хүсэл то тэрэниие тэдхэн дэмжэнэ.

амымнай проект Маркс, Энгельс, Лениней шухалан юуб гэхэдэ, энэ хадаа коммунизм ха тон тодорхой, эрдэм ухаанай ёһоор үндэ-он Программа гээшэ. Коммунизмын гэгээн ордоние бодхоохо арга замуд энэ проект нажа үгтэнэ. Хайшан гээд тэрэниие бариха б, газар талаһаа, мүн дотоо тээшэ ямаршуу-дагдахоб, али ээргын хүнүүд тэндэ ажаһуу-ммунизмын ордоной саашадаа бүри хайшан, датай зохид болохын тула тэдэ зон юу хэхэ б гэжэ байгаад хараһабди. Коммунизм гэжэ эн асуудалда харюу абаха дуратай хүнүүдтэ: партиин программые уншагты гэжэ омогор-тор хэлэжэ шадхаа байнабди.

амымнай проект Маркс, Энгельс, Лениней оронно үзэл сурталые саашадань хүгжөөн. Измын түлөө тэмсэлэй, дэлхэйн хүгжэлтын гын байдалай теорин болоод практикын та-радаг бүхы гол шухала асуудалнуудта манай ама эли тодо харюу үгэнэ. Манай партиин, бү-тскэ обществын ажабайдалай эгээн гол асуу-еые шиндхэхэ талаар, мүнөөнэй улас түрүн да сэгнэлтэ үгэхэ талаар тон шэнэ хубилалта КПСС-эй ХХ, ХХП съездүүд энэ програм-мент проект бэлдэхэ хэрэгтэ аймабтар ехэ, үнэ-түхэтэ удхашанартай байгаа. Хэрбээ КПСС-ХХП съездүүдэй болоогүй гээшэ наа, нимэ ама зохёохонь угаа бэрхэтэй байха нэн.

изм-ленинизмын үзэл сурталай болоод ком-мискэ байгууалтын дүй дүршэлэй хоорондоо нүй нягта холбоотой байһыень энэ проект хаараа харуулна. Промышленности, худөө хүгжөөхэ талаар, үргэн түрээс, эрдэм шэн-соёл болбосоролоо улам хайжаруулха та-мүн тэршэлэн хүн зоноо коммунистическэ үмүүжүүлхэ талаар гол зорилгонууд програм-тор тодорхойлогдоно. Иимэ түхэтэ ехэ хуга-олонинитын хүгжэлтын гол хараае гаргаша ша-байһан хадаа манай советскэ хүн ямар ехээр эшэб, бодоод үзэйт, нүхдүүд.

ий ажна энхэ хуушын түлөө хамаг бүхы арга олохоо гэһэн партиин уриа шэнэ програм-тор хүсэд дүүрэнээр бэлүүлэгдэнэ. Арад зоной олбосоролтой, хамаг бүхы эд хэрэглэээр яда-байха, улад зоной ухаан бэлитэй улам бадар-данууд программа дотор түрүүшын нуури Тингэньшөгүй яахоб даа. Ажалшан арадай алаалые зол жаргалтай, баяр баясханалтай н түлөө болшөвигүүд революциин тугые үр-ий. Энэ агууехэ хэрэгтэ хүсэндэн оруулгын мет арад хамаг бүхы бэрхшээлүүдье дабан тэрэниингэ аша туһыень эдлэхэ сагай ерэгжэ партиин гурбадахы программа харуулна.

орондын байдалай хубилһан үеые програм-мент хараадаа абана: капиталистическэ хүд-дэ бэшэ, харин дэлхэйн социалистическэ си-оршон мандажа байха үедэ, империализмда социализмын хүснүүдэй улам бүри булюо-мо байһан үедэ, дай үүдхэгшэдые эб найрам-далаа баригшадлай илажа байһан үедэ комму-нуулагдажа байна. Совет ороной али бүхы хүгжэнэ халбарха ябадалданы империали-змиин үүдхүүд наад ушаруулхые оролдон. Гүрэн-ымгаалха хэрэгтэ ехэ гаргаша гаргахыемнай а. Тингэньшөгүй хаань манай ажахы бүри түргэ-нэхэ байгаа. Саашадаа социализмын хүсэ-нам бүри хүгжэжэ, дэлхэйн империализмын-нударха тутам манай ажахын болон соёл хүгжэлтэдэ бүри таатай арга нүхэсэл биш-байна.

программа социалистическэ интернациона-лээр нэбтэрэнхэй. Хилин саанахи аха дүү-дэ ленинскэ парти ходоодоо харалсадаг, дэм-гаа. 1917 оной октябрьда манай парти бүхы эрх сүлөөгэй үүр хираалдуулаа. Тэрэний ба-т социализмын туяа гэрэл бүхы арадуудта-дагдажа, шэнэ байдалда ошохо замыень то-Лениней парти интернационализмын тугые-адаашы дээрэ үргэн ябахал. Түүхэтэ боло-тор соо коммунизм байгуулха гээшэ манай гол шухала интернациональна уялга болоод коммунизм проект ёһото коммунистическэ гу-шынжэтэй, арадуудай хоорондоо эбтэй ам-уу ёһотой холбоотой байха үзэлээр нэбтэ-най гүрэнэй асари ехэ хүгжэлтэе эб най-алан хамгаалхын түлөө, хүн түрэлтэнэй соёл хүгжөөхын түлөө зориулаһан. Промышлен-нэ Советскэ Союзай эгээн түрүү орон боло-т социалистическэ системн илан мандажа, шиндхэхы хүсэн болоходо, хаа хаанагүй эб

дабшажа байна. Социализмын хүсэн, дэлхэйн хүгжэл-тэ дэбжэлтын бүхы хүсэн улам ехээр хүгжэн бадарна, арадууд империализмһаа бүри эрид шууд хахасажа байна. Бүхы дэлхэй дээрэ империализмын хосорон-налаха, социализмын илан мандахань зайлашагүй.

найрамдалай тала баригшадлай улам бүри олошорхолоо юмэнэй тэнсүүрй тон ондоо болохол. Уласхоорондын уларилые харуулан барометр дээрэ: «Сэлмэг байна. Дэлхэйн дайнай аюул огтолон угы болоо» гэһэн тэм-дэг одоол тинхэлэ гарахал.

Нүхдүүд! Коммунизм гээшэ хүн түрэлтэнэй хэтэ заяанай хүсэл мүн. Зэрлиг богоолшолог, үлэхсэлэн хоолон байдал, арай гэжэ хоолойгоо тэжээхын түлөө тэмсэл, арадуудай хоорондоо үөөтэй дайн угы боложо, тэрэний орондоо эб найрамдал, Ажал, Эрхэ сүлөө, Тэг-шэ байдал, Ахадүүгэй холбоо мандуулан шэнэ обще-ство ерэхэ ёһотой гэжэ ажалша нинтэ гүнзэгыгөөр этигэдэг байгаа. Олонинитын зүндөө үүдхээн хүдлөөн дээрнээ ерээдүйн жаргалта хайшан байдал тухай утопическа нургаалнууд гараа.

Утопическа социализмын үзэл баримталагшад дар-лалтата байгуулалты, тэрэний муу муухай талану-дые хурсаар шүүмжэлэ. Тэднэр эрээдүй обществын хараа шэнжые тухайлаң тодорхойлоо. Тинхэдэ тэд-нэр социализмые хайшан гээд би болгохо гэжэ хара-алаха зуураа, тиниэ обществодо ямар юумэн ушар-ха ёһогүй гэжэ яһала дүтэрхы зүбөөр хэлэдэг бай-гаа. Тиниэ хайн хайшан обществын наана зүүднэлэ орошогүй зураглалнууд дотор үнэхөөрөө агуу сэгэн үзэлнүүдэй эхин набагыые мүнөөшые харанабди. Агуу-ехэ социалист-утопистнай Сен-Симоний, Фурьегэй, Оуэнэй, Кампанеллын, Морой алдар нэрые, бодото социализмда бэшэндэ орходоо дүтэ ерэнэ манай оро-дой революционер-демократууд — Чернышевскийн, Герценэй, Белинскийн, Добролюбовай алдар нэрые ехэ хүндэтэйгөөр дурданабди.

Бодото научна коммунизмын нургаалые Маркс, Эн-гельс, Ленин зохёбого. Шэнэ общество би болгохо бодото арга замые, хуушан байгуулалтые хандарга-жа, коммунизм байгуулха революционно хүснүүдые тэднэр заажа үгөө.

Коммунизмын эгээн гол шухала хараа шэнжнүү-дые Маркс, Энгельс тодорхойлоо. Биднэр мүнөө үедэ коммунистическэ обществые бодото хэрэг дээрнэ бай-гуулжа байхадаа манай агууехэ багшанарай айхаб-тар сэгэн мэргэнээр уридшалан хараһые омогорхон мэдэрнэбди. Тэднэр зуун жэлые нэбтэлэн хөрхө хур-саар хараа.

Манай партиин үндэһэ нуури табигша агууехэ Ленин коммунистическэ общество тухай марксизмын нургаалые саашадань хүгжөөжэ, коммунизмын хоёр-шатые сэгэн мэргэнээр тодорхойлоо, социализм бай-гуулха хараа түсэб зохёогоо, тингээд саашадаа хай-шан гэжэ коммунистическэ общество болон хүгжэхэ хуули ёһонуудыень элирхэйлэ.

Коммунистическэ байгуулалта тухай манай хараа бодомжо марксизм-ленинизмын үндэһэ нуури табиг-шадый гарганан эрдэм ухаанай тобшололнуудые бү-хыдэнэ баримтална. Тээд биднэр нэгэл талаараа үлүү хайн байдалтайбди. Юуб гэхэдэ, ХХ зуун жэлэй хоёрдохин хахалта ажаһууһан биднэрэй урда социа-лизм, коммунизм байгуулгын сэгнэшгүй ехэ бодото дүй дүршэл дэлгэтэй байна. Томас Морой хараал-һан шэнги далайн дунда хаягдашанан нэгэ бишыхан утопийн арал дээрэ бэшэ, Томасо Кампанеллын зураг-лаһан ямар нэгэн гэгээн нарата хотодо бэшэ, Роберт Оуэнэй түсэблэнэн холын Америкэдэхин тохоймй шэ-нээн газар дээрэ бэшэ, харин хизааргүй үргэн дайда дээрэ шэнэ байдал байгуулха байна ха юмбиди.

Биднэр мүнөө коммунистическэ обществые нэгэ бага элээр зураглан хараа бэшэбди, харин хайшан гээд бодото дээрнэ байгуулха арга замые тодорхойло-нобди, научна коммунизмын ёһо гуримые хэрэг дээр-нэ бэлүүлхэ аргатайбди. Манай урда тээ уни холоо ажаһуушадта орходоо бүри эли тодоор, хөрхө хур-саар ушар байдалые харанабди. Яахадаа гэхэдэ, социалистическэ обществомной улам саашадаа хүгжэ-жэ, коммунизмын илалтата дүрхэхэ шэнжэ тэмдэгүү-дынь хүсэд гаранхай. Тингэбшые манай агууехэ ба-гшанарһаа жэшэ абажа, биднэр хүгжэнги коммуни-стическэ обществын али бүхы талые хүсэд дүүрэнээр тодорхойлохо гэжэ оролдонгоүйбди.

Программын проект дотор коммунизм ингэжэ то-дорхойлогдоно:

«Коммунизм гээшэ үйлдбэрин хэрэгсэлнүүдын нинтэ арадай нэгэн зөөри болгогдоһон, обществын бүхы гэшүүдэй социальна талаараа хүсэд тэгшэ эр-хэтэй—ангигүй олонинитын байгуулалта мүн. Энэ обще-ствоодо хүнүүдэй али болохоор хүгжэхэтэй хамта саг үргэлжэ хүгжэжэ байгаа эрдэм ухаан болон тех-никин үндэһэ нуури дээрэ үйлдбэрин хүснүүд ур-гажа, нинитын баялигай бүхы ехэ үндэһэниин гүйсэ-дөөр билгаран хүгжэжэ, «хүн бүхэнһөө—арга шада-лайн эргээр, хүн бүхэндэ хэрэглэмжын эргээр» гэһэн агууехэ ёһо гурим бэлүүлэгдэхэ юм. Ком-мунизм гээшэ сүлөөтэ ба үндэр дээдэ мэдэрэлтэй ажалшадый тон эмхитэй общество мүн. Энэ нинитын өөрын захиргаан батдагдаха юм, обществын ашаг туһада хэгдэхэ ажал гээшэ хүн бүхэнэй ажабайдалай анха түрүүшын эрилтэ, үндэр мэдэрэлтэй шухала зүйл болохо, хүн бүхэнэй арга шадабари арад зондо эгээн ехэ туһатайгаар хэрэглэгдэхэ байна».

Коммунистическэ обществын зарим нэгэн шэнжэ тэмдэгүүд тухай тогтожо хэлэхэмни. Коммунизмын үедэ бүхы обществын ажа үйлдбэри аймабтар эм-хитэй, гүйсэд нэгдхэгдэнэ байха ёһотой. Тэрэниие эгээн демократическэ ёһо гуримаар хүтэлбэрлэхэ ушартай. Коммунистическэ общество гээшэмнай бэе бөөһнэ таһаршанан ажахын захиргаануудай холбоон бэшэл. Коммунистическэ обществын үедэ нэгэн нин-тэ арадай ажахын түсэблэгэ, эмхитэй хайн ажалай хубаари, хүдэлмэрин сагай тэнсүүрилгэ бүришые наа шухала хэрэгтэй. Үйлдбэрлгын хүснүүдэй хүгжэ-һэн дээрнээ, ажахын али бүхы халбарнуудай хоор-ондоо таһаршагүй холбоотой байһанһаа, техническэ дэбжэлтын хэлбэршэггүйгөөр ургаланһаа, коммуни-стическэ ёһо гуримуудые баримталан хубаари хэлэг, эдлэдэг болоһон ушарһаа дээрэ хэлэгдэнэн бүхы зүйлнүүд шухала хэрэгтэй болоно. Ажа үйлдбэрээ хүтэлбэрлэхэ ябадалда бүхы арадай аймабтар эдэ-хитэйгээр хабаадласаагүй наа коммунистическэ ажа-хы саашадаа хүгжэжэ шадхаагүй.

Коммунистуудай «хүн бүхэнһөө—арга шадалайн эргээр, хүн бүхэндэ хэрэглэмжын эргээр» гэһэн агууехэ уриагүй бодото дээрэ хайшан гэжэ, ямар ар-гаар бэлүүлэгдэхэ асуудал проект дотор эгээн тү-рүүшынхэ тайлбарилан заагдана. Коммунистическэ бодото тэгшэ байдалай ёһо гуримуудые бэлүүлхэдэ,

материальна урмашуулга нинитын фондөөр дамжуу-лан хубаарилга хэдэг ажалтай зүбөөр зохилдуулха зэргэтэй.

Коммунизмын үедэ ажаһууа тухай ехэ халирхай буруугаар ханадаг хүнүүд үшөөл биш. Тэднэр манай уриагүй «хэрэглэмжын эргээр» гэһэн хоёрдохин ху-биние гансахан лэ илгэжа абаад, нимэрхүүгээр бодо-м-жолдог байна: «коммунизмын үедэ дураа хүрөө наань ажаллаха, угы наань Алас Дурнаһаа баруун зүг руу, баруун зүгһөө урагшаа зөөжэл ябахаш даа. Хэрэгтэй юумээ хайшаншые гэж наа абахал ха юмши». Тини-мэ зон коммунизмда орохын тула өөрынхөө томо хал-багһааа бэшэ юумэ түхэернэгүйл.

Мүнөөһөө тинмэрхүү бодолтой хүнүүдэй урмыень хухалаха хэрэгтэй. Тэдэнэй хараа бодол коммунизитай ямаршые холбоогүй байна бшуу. Коммунистическэ обще-ство гээшэмнай эгээн түрүү техникэтэй, эгээн хүг-жэнги, эгээн эмхитэй үйлдбэрлэтэй, эгээн хайн машин-нануудтай байхал. Тингэбшые хүн зон машинануу-дые ябуулха ха юм. Улад зоной хүдэлгөөгүй наа ма-шинанууд юмшые бэшэл. Ушар нимэһэ нягта на-рин, эмхитэй гуримтай, журам сахилтай байха гээшэ ажалшан бүхэнэй нангин уялга, эгээн хухала зо-рилго болоно. Тэднэр капитализмын үедэ ажаһууг-ша шэнгээрэе туража үхэхэ дээрэ ортоходоо хүдэл-мэрлэхэ баатай ажалло бэшэл. Харин өөрынхөө на-наагаар, хайн дураар ажаллаха байна бшуу. Хүн бү-хэн өөрынхөө уялгые зүбөөр ойлгожо, эдлэд эд хэ-рэглэлэй болон оюун ухаанай баялгыие би болгохо хэрэгтэ хубитаяа оруулалсадаг болохол. Бүхы совет-скэ хүнүүд эрхим хайнаар ажаллажа, коммунизмын гэгээн гэрэлтэ ордоной бодоод байхада «мининшые хубита энэндэ би даа» гэжэ хэлэжэ шадхаа зэр-гэтэй.

Коммунизм гээшэ социализмһаа таһаранги бэшэ юм, тэрэ хадаа нэгэл социаль-экономическа бай-гуулалтын хоёр шатын нэгэн юм. Тэднэр хоорон-доо экономикнгоо хүгжэлтын талаар, нинитын харил-саанай ургалтаар илгэтэй байдаг гэжэ марксизм-ленинизмын үндэһэ нуури табигшад заадаг байгаа.

Социализм гээшэ өөрынхөө табигһан үндэһэ нуури дээрэ хүгжэдэг бэшэл. Бүхэдэлхэйн-түүхэтэ аймабтар ехэ амжалтануудтайшые наа социализм гээшэ нил-дэгдүй олон талаараа—экономическа, нинитын үзэл бодолой, хүн зоной ушар ёһо мэдэлгын талаар — өөрынхөө эхи татажа гарган хуушан байгуулалтын үлэгдэлые абажа ябадаг. Коммунизм гээшэ олонин-итын байдалай бүри дээдэ, булюу хайн шатань боло-но. Тиниэһэ социализмын бүри найдамтайгаар ба-тажаһан хойнлэ хүгжэхэ ха юм. Коммунизмын үедэ капиталистическэ байгуулалтын бүхы хойшолонгууд хүсэд дүүрэнээр угы болгогдохо зэргэтэй.

Өөрынхөө үндэһэ нуури дээрэ коммунизмын хүг-жэхэ байһан тула тэрэний шэнжэ тэмдэгүүд бүри он-доо. Капитализмһаа социализмда орожо байха үедэ хурса шанга ангинтн тэмсэл боложо, нинитын харил-саанууд үндэһөөрөө хубилдаг, гүнзгы ехэ социальна эрьсэлтэ боложо, пролетариатарай диктатура тогтодог. Харин коммунизмда дамжан орохо үедэ дарлагша ан-гинууд угы болгогдоһон туладаа обществын бүхы гэш-үүд—хүдэлмэрншэд, таряашад, интеллигенци ком-мунизмын илалтые нэгэн адляар хүсэжэ, үндэр мэдэ-рэлтэйгээр ажаллана ха юм. Тиниэ хэн хойноо эгээн демократическа арга эбсэгээр, нинитын харилсаануу-дые хүгжөөлгын үндэһөөр ажабайдалай хуушан та-лань хосорон халажа, шэнэ шэнэ зүйлнүүдэй урган

III. Социалистическэ экономикһоо коммунистическэ экономикодо оролго

I. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ нууриё байгуулаа

Нүхдүүд! Үзэгдөө дуулаагүй түгэлдэр ехэ үйлд-бэрлгын хүснүүдые манай орон дотор байгуулха, Советскэ Союзые дэлхэй дээрэ нэгдэхин индустриаль-на орон болгохо гайхамшаг ехэ хараа түсэб Програм-мын проект дотор хараалсадаба. «Экономическа үн-дэһэ баримтатыйгаар хараалагдаа байһан лэ комму-низмые биднэр хайшаан мэдэрнэбди», — гэжэ В. И. Ленин хэлэ нэн. Программын проект дотор иниэ үндэһэ баримта хэгдэ.

Хорин жэлэй туршадда СССР дотор коммунизмын материально-техническэ үндэһэ нуури байгуулагдаха байна. Энэ хадаа манай партиин гол экономическа зорилго, тэрэний генеральна хараа шугамай эшэ үн-дэһэ мүн.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ нуу-риние байгуулха гээшэ экономическа, социальна, куль-турна бүхы зорилгонуудай гол шухалан мүн болоно, манай Эхэ ороной дотоодыншые, мүн гадаадыншые эрхэ байдал энэниин байгуулха эрилтэ табига байна. Энэ хадаа нимэ тон шухала зорилгонуудые шиндхэхэ арга боломжо олохо байа:

нэгдэхээр, үзэгдөө дуулаагүй түгэлдэр ехэ үйлд-бэрлгын хүснүүдые байгуулха, хүн зондо хүртэхэ продукция үйлдбэрлгөөр дэлхэй дээрэ нэгдэхин нуу-рида гараха;

хоёрдохээр, дэлхэй дээрэ ажалай эгээл дээдэ бү-тээсэ туйлаха, юуб гэхэдэ ажалай бүтээсэ эсэсэй эсэстэ нинитын шэнэ байгуулалтын илахын тула эгээл шухала, эгээл гол эрхэ нүхэсэл мүн, эгээл эрхим хайн техникээр совет хүнүүдые зэбсэглэхэ, ажалые баяр баясхалан, зоригжол, эдэхин үүсхэл түрүүдлэг юумэ болгохо;

гурбадахаар, совет хүнүүдэй бүхы хэрэглэмжые хан-гахын тула материальна баялигуудые үйлдбэрлгэ хүгжөөхэ, бүхы хүн зоной эгээл эрхим хайн ажабай-далтай болохо ябадал хангаша, саашадаа юумые хэр-гэлэлэй зэргээрнэ хубааха бүхы эрхэ нүхэсэл биш болгохо;

дүрбдэхээр, үйлдбэрин социалис ёһотой харил-саануудые удаа дараалан коммунизм ёһотой болгохо, ангигүй общество байгуулха, город худөө хоёртой хоор-ондохин горьтойхон илгээе, саашадаа ухаан бодолой ба бар хүснэй ажалай хоорондохин горьтой илгээе усадхаха.

Эсэстэ, иматгал коммунизмын материально-техничес-кэ үндэһэ нууриё байгуулһанай ашаар капитализм-тай хэгдэжэ байһан экономическа мурьсөөндэ илажа болохо, СССР-тэ, бүхы социалис дэлхэйдэ гараа үргэ-хэ гэжэ зүрхэлтэн ямаршые дайсаиние бута сохихо аргатай байхаар оронойнгоо хамгаалгын хүсые ходо-доо бэхжүүлжэ болохо байна.

Хорин жэлэй туршадда коммунизмын материально-техническэ үндэһэ нуури байгуулгын тула хэрэгтэй бүхы юумэ манда би гээшэ гү? Тиниэ, нүхэд, биш байна. Манда зохёон байгуулхы асари ехэ хүсэтэй нинитын байгуулалта, угаа ехэ үйлдбэрин хүснүүд, барагдашгүй ехэ байгаалин баялигууд би гээшэ. Манайда эрхим гэгшын техникэ, дэлхэй дээрэ эгээл түрүү эрдэм наука биш байна. Советскэ Союз болбол коммунизм байгуулалтын зорилгонуудые шиндхэхэ ша-даха мэргэжэл шадабаритай гайхамшаг хүнүүдые хү-

гараһанай үндэһөөр, тэдэнэй бэе бээдэ нүлөөлжэ, саашадаа нарижан хайжарһанай ашаар коммунизм байгуулагдана. Орон дотор ангинтн тэмсэлэй болохо-до гараһан бэрхшээлүүдые общество саашадаа үзэ-хэгүй. Тиниэһэ коммунизмда орохо үедэ нинитын хүг-жэлтэ улам түргэнээр яаха арга боломжотой.

Манай программын проектын хараалһан түүхэтэ хугасаань хорин жэл. Юундэ биднэр нимэ болзор тогтоогообиди? Энэ зорилгые бэлүүлхын түлөө дан ехэ саг хараална бэшэ гүбди гэжэ программын про-ектын зүбшэн хэлсэгдэжэ байха үедэ зарим нүхэдүүд бураһан байгаа. Үгы ааб даа, ехэ бэшэл, нүхдүүд. Обществе бодото коммунизмын ёһо гуримда оруул-хаар бэлдэхэын тула үйлдбэрин хүснүүдые үзэг-дөө дуулаагүй ехээр хүгжөөжэ, эд хэрэглэлэй, оюун ухаанай баялгые аймабтар ехэ болгохо ёһотой. Энэниие бэлүүлхын түлөө горьтойхон саг хэрэгтэй бшуу. Коммунизмын үедэ үгы юумэн одоол үгы боло-жо, элбэгэй далай тогтохо ёһотой. Хүн бүхэн тэрэн-д өөрынхөө хубитые оруулжа, хүн бүхэн тэрэний хубаарида хүртэхэ зэргэтэй. Шухала хэрэгтэй арга нүхэсэлэй би болгоогүй байтар ямар нэгэн тусхай тогтоол гаргажа, коммунизмын ёһо гурим бэлүүлхэ болоо наа аймабтар ехэ алдуу болохол. Тэрэ элбэ-гэингээ далайн хүсэд халима дүүрэн болоогүй бай-тар коммунизмын ёһо гурим бэлүүлхэмнай гэжэ со-носхобол хэрэглэмжынгээ ёһоор тэндэхэ удхажа абаха шадалгүй байшахалди. Иигээ наа биднэр ком-мунизмын үзэл сурталые огто хазагайруулжа, ажал-ша нинитын үүсхэл оролдолгые хохидуулха, комму-низм тээшэ дабшальтые наатуулха байнабди. Биднэр эрдэм ухаанай баримтые хараадаа абажа хүтэлбэри болгонобди. Тэрэний ёһоор хорин жэл соо коммуни-стическэ обществые гол түлэб байгуулхабди.

Коммунизмые гол түлэб байгуулха гээшэ юун бэ? Энэ хадаа:

— **Экономическа** талаарн абахада, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ нуури би болгохо ябадал болоно. Эгээн хүгжэнги капиталистическэ ороноудай экономическа хэмжээе Советскэ Союз үлүүлэн гаража, продукция үйлдбэрлгын хүн бүхэн-д хүртөөр нэгдэхин нуурида гараха зэргэтэй. Тини-хэдэ арад зонойнай ажабайдал бэшэ гүрэнүүдэйхи-нээ жэшээгүй хайн болохо, эд хэрэглэлэй, оюун ухаанай баялиг бодото дээрэ элбэг дэлбэг болохо байна;

— **Социальна** харилсаанай талаар абахада, анги-нуудай хоорондохин мүнөө байгааһаа илгаануудай үлэгдэл угы болгогдожо, коммунизмын ажалшадый ангигүй общество болон нэгдэхэ. Хото худөөгэй хоор-ондохин горьтой ехэ илгаанууд гол түлэб угы бол-гогдохо, хара ажал оюун ухаанай ажал хоёртой илгаа баһал усадхагдажа, элдэб яһатанай экономическа бо-лон үзэл сурталай талаар нэгдэл улам саашадаа бат-дахдажа, коммунистическэ үеын хүнүүдэй шэнжэ шанар улам хүгжэхэл. Тэднэр түрүү үзэлтэй, эрдэм нургаал хайнтай, олоной ёһо гурим наринаар сахидаг, элүүр энхэ хүнүүд байха ёһотой;

— **Политическэ** талаар абахада, нинитын хэрэгүү-дые хүтэлбэрлэхэ ябадалда бүхы эрхэтэн зон эдэб-хитэйгээр хабаадласаа болоно. Социалистическэ демократийн аймабтар ехэ хүгжээнэй ашаар ком-мунистическэ нинитын захиргаанай ёһо гуримуудые хү-сэд дүүрэнээр бэлүүлхэ хэрэгтэ общество бэлэн бо-лохо байна.

мүүжүүлэн ургуулаа. Байлдаануудта хатуужаһан, сэг-сэн мэргэн парти совет аравдые хүтэлбэрлэжэ ябана. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ нуу-риние байгуулхын тула угаа ехэ зөөри хэрэгсэлнүүд хэрэгтэй болохо. Гараха 20 жэл соо СССР-эй арадай ажахыда хоёр триллион тухай түхэргин мүнгэнэй капи-тальна һомоллоло хэгдэхээр хараалагдана. Нүхэд, ма-най капитальна барилгын далайса мүнөө нимэ ехэ бо-лоо бшуу: триллионор тоолохо ушартай болообди!

Иимэ ехэ мүнэг зөөри нөөсөлхэдэ индустриализа-циин үедэхидэ алдар ехэ бэрхшээлнүүд ба хохидол тохёолдохо бэшэ гү? Тиниэ бэшэ гэжэ хэлэхэ бүхы үндэһэ баримта манда биш байна. Тон түрүүн юундэб гэхэдэ, манай орон дотор хүсэтэ промышленность бай-гуулагданхай.

Мүнөө арадай ажабайдалые хайжаруулхада, тэрэ-шэлэн нөөсөлгэ хэхэ зорилгые шиндхэхэдэ хүндэ про-мышленностиин үүргын шэнэ, ондоо болоо. Хэнийшы мэдэхэдэ, хүндэ промышленностьда хоёр түхэлэй пред-приятинууд ородог: нэгдэхээр, үйлдбэрин зэмсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг предприятинуудта хэрэгтэй зэмсэг хэрэгсэлнүүдые өөһэдөө бүтээдэг предприяти-нууд, хоёрдохээр, хүнгэн, эдэе хоолой промышленно-стин предприятинуудта, худөө ажахыда, гэр байрца, барилгада ба хүн зоной культурын болон нуудал бай-далай хэрэглэмжые хангалдаа хэрэгтэй үйлдбэрин зэмсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг предприятинууд оро-дог байна. Манай хүндэ индустрийн хая байгуулагда-жа байһан үедэ биднэр нөөсөө тон түрүүн нэгдэхин түхэлэй предприятинуудые хүгжөөлгэдэ зориулдаг, хоёрдохин бүлэг предприятинуудта хэгдэхэдэ һомолол-тые хизаарладаг байгаади. Биднэр мүнөө хоёрдохин түхэлэй предприятинуудатые зориулагдаһан капи-тальна һомололтые нилээд ехэ болохо арга боломжо-той болоод байнабди, тиниэһэ арадай хэрэ

СОВЕТСКОЕ СОЮЗНОЕ КОМУНИСТИЧЕСКОЕ ПАРТИИ XXII СЪЕЗД

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэнэн элидхэлэй үргэлжэл

Үргэлжэ ургажа байдаг үйлдбэридэ хүндэ промышленность холодоо гол түрүү үүргэ дүүргэжэ байна ба дүүргэжэ байхашье юм. Парти саашадаашье тэрэнэй ургахын түлөө эсшэ сусаагүйгөөр оролдожо байха, юундэб гэхэдэ, тэрэ хадаа коммунизмын материально-техническэ үндэһэ нуури байгуулхын, техникийн түргэнөөр дэбжэхын шийдхэхы эрхэ нүхэсэл, социалис гүрэнэй хамгаалгын хүсэ шадалы бэйжүүлгын үндэһэ нуури мүн. Тинхэтэй хамта парти болбол эд хэрэглэлэй зүйлнүүды улам бүри ехээр үйлдбэрилдэг болохы хүндэ индустрийн хангажа байхын тула али болохоор оролдожо байха.

Нийтын бүхы үйлдбэрийн, национальна дохдой эрид ехээр ургажа байхан дээрэнээшье хараагдаһан ехэ капитална һомололтонүүды хэжэ шадаха аргатай байхабди. Улам бүри урагшаа дабшаха бүрим-

1960—1980 онуудта СССР-эй промышленностин хүгжэлтэ
(1955 оной июлинь 1-эй сэнгээр)

	1960 он	1970 он	1980 он	1980 оной хэмжээн 1960 оной хэмжээн- һээ хэдэ дахин ехэб
промышленностин бүхы продукция предпринятинуудай оптово сэнгээр миллиард түхэригөөр	155	408	970—1000	6,2—6,4
Тэрэ тоодо:				
үйлдбэрийн зэмсэг хэрэгсэлнүүды үйлдбэрилгэ— «А» бүлэг миллиард түхэригөөр	105	287	720—740	6,8—7
өд хэрэглэлэй зүйлнүүды үйлдбэрилгэ—«Б» бүлэг миллиард түхэригөөр	50	121	250—260	5—5,2
электроэнергии — миллиард киловатт-часаар	292,3	900—1000	2700—3000	9,2—10,3
булад — миллион тонноор	65	145	250	3,8
нефть — »	148	390	690—710	4,7—4,8
газ — миллиард кубометрээр	47	310—325	680—720	14,4—15,2
нүүрһэн — миллион тонноор	513	686—700	1180—1200	2,3—2,34
машина бүтээлгын ба металл үйлдбэрилгын продукция миллиард түхэригөөр	34	115	334—375	9,8—11
минеральна үтэгжүүлгэ (условно тоогоор) миллион тонноор	13,9	77	125—135	9—9,7
синтетическэ дабирхай, пластическа массанууд — мянган тонноор	332	5300	19000—21000	57—63
хэмэл ба синтетическэ утаһан — мянган тонноор	211	1350	3100—3300	14,7—15,6
цемент — миллион тонноор	45,5	122	233—235	5,1—5,2
элдэб янзын бүд — миллиард квадратна метрээр	6,6	13,6	20—22	3—3,3
арһан турал — миллион параар	419	825	900—1000	2,1—2,4
культурно-ажайуудалай ба гэрэй хэрэгсэлэй эд ба- раа — миллиард түхэригөөр	5,9	18	58—60	9,8—10,1

Нийтын үйлдбэрийн бүхы халбаринуудай хүгжэлтэ харуулдаг эгээл юрэнхы гол зүйл гэхэдэ — нийтын бүхы продукт болоно. Гараха хорин жэлэй туршада тэрэниие таба дахин тухай ехэ болгохо гэжэ хараалагдана. Промышленна продукция үйлдбэрилгэ 6 дахиннаа бага бэшээр, хүдөө ажыхын бүхы продукция — 3,5 дахин тухай урагша байна. Энэ юунтэй адил гэхэдэ, мүнөө байһан Советскэ Союз шэнги тиймэ үшөө табан промышленна оронниие ба хүдөө ажыхын мүн тиймэ хоёр оронһоо ехы манай баян дэлгэр дэлхэй дээрэ нэмэжэ байгуулһанда адли болоно. Хорин жэл үнгөрөөд байхдаа СССР хадаа мүнөө социалист-бэш бүхы ороннуудта үйлдбэрилгэдэжэ байһанһаа хоёр дахин шахуу ехэ промышленна продукция үйлдбэрилдэг болоод байха.

Гараха 20 жэл соо промышленностыда үйлдбэрийн зэмсэг хэрэгсэлнүүды үйлдбэрилгэ 7 дахин тухай урагша байна. Манай орон мүнөө үеынхидэ орходоо таба дахин ехэ үйлдбэрийн гол фонднуудтай болохо. Тингээд байхдаа үйлдбэри бүхыдөө тон шэнэ техникийн үндэһэ нуури дээрэ шэнэлэгдэхэ болоно; Советскэ Союзай үйлдбэрийн аппарат эгээл хүсэтэй, шэнэ, эрхим һайн болохо. Үйлдбэрийн шэнэ фонднууд удаа удаагаар нэмэн байгуулагдадаг юм. Тиймээхэ мүнөө хүдэлжэ байһан үйлдбэрийн бүхы зэмсэг хэрэгсэлнүүды, бии байһан бүхы техникийе эрид шууд ашаглаха, тэрэнэй ашаг бүтээсые бүхы хэмжээгээр дээшлүүлхэ шухала.

Советскэ экономико саашадаашье хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэхэ байна. Гараха 20 жэлэй туршада промышленна продукция жэл бүри дунда жэжээгээр 9—10 процентһэ бага бэшээр урагша. Энэ ямар удахтайб гэхэдэ, манай экономикын ургалтын темп саашадаашье капиталис ороннуудайһаа холо ехэ байха байна.

КПСС-эй Программын проект дотор коммунизмын материально-техническэ үндэһэ нууриие байгуулха гол шэглэлнүүд хараалагдаба.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ нууриие байгуулхын тула үйлдбэрийн технологиение ба культурые, тэрэнэй эмхидхэлы ехэ дээшнэ шэнээр үргэхэ, үйлдбэрийн нэгдэн хамтаруулха, мэргэжүүлхэ, хамжажа ба холбожо эрхилдэг болгохо ябадалы улам бүри ехээр хүгжөөхэ хэрэгтэй байна. Эрдэм наука улам бүри үйлдбэрилгын сэхэ хүсэн боложо, тинхэдэ үйлдбэри гээшэ мүнөө сагай эрдэм науке технологиескэ ёһоор хэрэглэхэ ябадал боложо байна. Тон шэнэ техникийгөөр, эрдэм ухаанай шэнэ нээлтэнүүды хэнгүйгөөр коммунизм байгуулжа болохогүй гэжэ В. И. Ленин оло дахин тэмдэглэһэн байгаа.

Ажалай ямар шэнэ зэмсэгүүд, Марксын хэлээшээр, коммунист үйлдбэрийн бэе махабад, шүрбэнэ шандаһанинь болохо? Энэһэ хадаа ажалые үргэлжэдэнь оньожоруулдаг ба автомадаар эзбэслэлэг үргэлжэ олон машинанууд болоно. Коммунизм байгуулгын үедэ автоматизаци хадаа машина техникийе хүгжөөхэ шэнэ үе нээжэ байна. Химическэ продуктууды хэжэ ба ашаглаха, ашаг ехэтэй шэнэ материалнууды, ажалай шэнэ хэрэгсэлнүүды байгуулха ба ашаглаха, химическэ арга онье үргэнөөр хэрэглэхэ ябадал үйлдбэридэ улам бүри ехэ үүргэ дүүргэдэг болохо байна. Металлнууд болон бусад материалнуудай, жэшээнь, хэтэрхы ехэ давлентэй, температурай, скоросттой условинуудта хэрэглэгдэхэ материалнуудай бүхэ, найдамтай лаб байха шанарыен эрид дээшлүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай байна. Газарай гүн соохины шэнэлхэнэй, аймагтар ехэ уһан далайнудай биологическэ ба минеральна баялигууды ашагладаг болоһоной ашаар түүхэй эд абаха арга боломжонууд сааша саашадаа холо ехэ болохо гээшэ.

Бүхы ороноо электрификацигын шийдхэхы удха шанар Программын проект дотор харуулагдаа. «Совет байгуулалтын хүсөөр хэдхэн электрификаци коммунизмын үндэһэ нуурийн түгэс ялалты хангаха байна», — гэжэ В. И. Ленин хэлээ һэн. Ороноо үр-

най национальна дохдой нөөсэлгэдэ үгтэдэг процент бүхэн улам ехэ «үнэтэй» болоно, тиймэ тула капитална һомололтодо улам ехэ мүнэг зөөри гаргажа болохо байна бшуу. Үшөө нэгэ шухала эшэ баримта бии. Техникийн саашадаа хүгжэлтэ, ажалай бүтээсын ургалта хадаа капитална һомололтодо хэдхэн түхэриг бүтэнөөр бүтөөжэ гаргадаг продукция ургалты ехэ болгохо арга олгохо байна.

Биднэр өөһэднүүгөө дүй дүршэлы баримталан ябажа, саашанхия бодото һайнаар боломжолон тухайлжа, үйлдбэрийн хэдэ тухай хэмжээтэй болохынь хараалха арга боломжотойбди, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ нууриие байгуулха болзорые тоо баримтаар харуулжа шадаха байнабди. Түсбэлгын зургаануудай тооложо гаргаһан зарим тоо баримтанууд нимэ байна.

на. Тэрэ үедэ СССР США-е гаргадаг электроэнергигээ хэмжээгээр үлүүлэн гарахааа гадна, мүн хүн бүхэндэ хүртэхэ киловатт-часай тоогооршье булжа гараха байна.

Электрэнергии үйлдбэрилгын нимэ ехээр ургаһанай ашаар транспорт, хүдөө ажыхы, городой ба хүдөөгэй зонхой нуудал байдал үргэлжэдөө ехээр электрификалдаха болоно.

Тиймэ болохоороо, бүхы ороноо электрификацилга хадаа арадай ажыхын бүхы халбаринууды хүгжөөхэ хэрэгтэ, техническэ дэбжэлтын замаар ороймнай урагшаа дабшаха ябадалда гол шухала үүргэ дүүргэхэ байна.

Нүхэд, энэманай ямар гайхамшаг ехэ, үнэхөөрөө сэдхэл хүдэлгэмэ түсбүүд гээшэб! Үнэхөөрөөшье манай Эхэ орон дээрэ коммунизмын наран гаража байна!

Ороноо үргэлжэдэнь электрификацилга Ленинэй заабарине хүсэд дүүргэхын тула парти, арадай барилгын түсэбый хэлбэришгүйгөөр бөөлүүлхэ түгэс зоригтой.

Түсбэлгын зургаанууд тон томо тепловой ба гидравлическа электростанцинууды бариха түлэб хараа табияд байна. Тэрэ түлэб хараае, баригдаха гэгнэ станци бүхэниие тус тустайн тон нарын һайнаар хаража, шалгажа үзэхэ хэрэгтэй. Техникийн саашанхы дэбжэлтэ тэрэнэдэ бага бэшэ хубилалтанууды хэжэ болохо.

Хорин жэлэй туршада зуун наян хүсэтэ гидроэлектростанцинууды, тус бүридөө гурбан миллион киловатт хүсэтэй хоёр зуу шахуу районно тепловой электростанцинууды, тэршэлэн хоёр зуун жаран томоууд тепловоецентральнууды бариха ушартай болодоно.

Зүүн Сибирьтэ Братска ба Красноярска ГЭС бариха дүүргэхэтээ хамта Ангар ба Енисей мүнүнүүд дээрэ 1980 он болотор хүсэ ехэтэ үшөө хэдэн гидроэлектростанцинууды, нэрлэлэл Саянска, Усть-Илимскэ, Богучанска, Енисейскэ, Осиновска, мүн Доодо-Тунгусска гидроэлектростанцинууды барихаар хараалагдана. Эдэнэр түс тустай дүрбэн миллион киловаттһаа ехэ хүсэтэй байха юм.

Тэрэнһээ гадна, мүн тэндэ Канско-Ачинска бассейнай нүүрһэн дээрэ ашаг ехэтэй тон хүсэтэ хоёр бүлэг тепловой электростанцинууд: Красноярска шадар Итатско-Боготольско, Канск-Тайшет шадар — Ирша —Бординска электростанцинууд баригдаха байна. Электростанци бүхэнинь гурбан миллион киловатт-часһаа ехэ хүсэтэй байха.

Дунда Азида томо гидроэлектростанцинууд баригдаха, тэдэ станцинууд электрификациешье, мүн газар уһалха хэрэгшье хүгжөөхэдэ бүхы талын удха шанартай байха юм. Тэрэ тоодо Вахш мүнэн дээрхэ Нурекскэ ба Рогунска, Нарын мүнэн дээрхэ Токтогульска ба Тогузторауска электростанцинууд ороно. Казахстанда хэдэн томо электростанцинууд, тэрэ тоодо Иртышскэ энергетическэ бүлэг бии болохо гээшэ.

Саратовска, Доодо-Волгодохи ба Чебоксарска ГЭС-үүд, Кама дээрэ хоёр электростанци баригдажа, Волго-Камска бүлэг гидроэлектростанцинуудай барилга дүүргэгдэхэ байна. Зургаан миллион киловатт хүсэтэй Доодо-Обско ГЭС баригдажа, манай оройной Европодохи хубин нэгэн бүхэли энергосистемэдэ өөрынөө элшэ хүсые үгэдэг болохо. Тэрэнһээ гадна, Саратов, Сталинград, Горький шадар, Куйбышев-Уфа-Оренбургын райондо хэдэн хүсэтэ тепловой станцинууды барихаар хараалагдана.

Союзай Европодохи хубин Центральна ба Хара шоройто — Центральна районуудта, Москваһаа урдуур ба зүүн хойшоо, Украинада Киев, Кировоград, Николаев шадар, Донбасста, Латвида ба Белоруссида хүсэтэ тепловой электростанцинууд байгуулагдаха. Кавказдахи энергетикые хүгжөөхэдэ уһанай элшэ хүсэн ба элшэ хүсэ үгэдэг бусад зүйлнүүд ашаглагдаха байна.

Энэ түсэбый дүүргэнэй эсэстэ шухала шухала зорилгонууд, Ехэ Волга, Ехэ Днепр байгуулха зорилгонууд шийдхэгдэхэ гээшэ. Энээнэй тулада бага бэшэ капитална һомололто хэжэ хэрэгтэй. Зүгөөр, һомололгон мүнэн зөөри богонишог болзор соо бусажа ерэхэ байна. Тооложо үзөөд байхдаа, Волго-Камска

ба Днепр дээрхэ гидроэлектростанцинуудай хиймдэ электрэнергии хоёр дахин шахуу ехэ байна. Волга шадархы ба Урда зүгэй хорин миллион гектар ганданги газар уһалагдадаг болон гасуурта дайрагдахыаа болихо, Полесин бальтикийн дүрбэ гаран миллион гектар намаг хатахаа аргатай болгодохо байна.

Оройной Баруун — хойто ба бусад районууды рэгдэлэг ехэ ехэ ашаан, мүн Балтийн далайн дэг ашаан Гибралтараар, Дундада далайгаар дэхээс болижо, Хара далайн портнуудаар дахыа абаашагдадаг болохо, тинхэдэ урда район шэрэгдэдэг ашаан Днепрээр, удаань Припять ман мүнэнөөр дамжуулан Балтийн далайда абагдаг болохо. Дундада далайн зүүн хуби тээшэ дог зам хоёр дахин тухай богони болохо гээшэ.

Машина бүтээлые аймагтар ехээр хүгжөөхэ партиин Программа хараална. Тингээд лэ коммунист оньожоруулга, автоматизаци бөөлүүлхэ туралгадһан түсэбый дүүргэжэ болохо байна. Тэрэсэтэй аша үрэтэй олон янзын машина, прибор аппаратуранууды, автоматика, радиоэлектроник элдэб эзбэсг хэрэгсэлнүүды олоорнь үйлдбэрилгэдэ болохо хэрэгтэй. Промышленносты дөө ажыхыда, барилгада хэрэглэгдэхэ эрхим материалнууды зохион бүтээхэ шухала. Хорин жэлэ шад машина бүтээлгын болон металл болзолын 2800 шэнэ предпринятинууд гол түлэб ороноо нотагуудта баригдаха. 1900 хуушан предприняти нэлэн заһагдаха. Энээнэй ашаар машина бүтэ болон металл болбосоруулгын промышленносты дукци үйлдбэрилгын гаргахы нийтэ хэмжээ 10—хын ехэ болгохо, тэрэ тоодо автоматическа, хай томатическа лининүүды 60 гаран дахин ехээр гаргадаг болохо арга олдохо байна.

Химийн индустри онсо ехэ удхашанартай болохо жэлэй туршада аймагтар олон янзын эдлэлнүүд тэргэдэг болохотой хамта химийн индустрийн продукция, тухайлхада, 17 дахин ехэ болохо юм. Полимер хими туйлай үргэнөөр дэлгэрхэ. Синтетическэ бирхай, пластическа масса бүтээн гаргалга, тухайла, 60 дахин нэмэхэ. Үргэн хэрэглэлэй эд томы дөхө бүтээлгэдэ онсо удхашанартай хэмэл болон тетическа утаһа үйлдбэрилгын гаргалга багсаахы дахин нэмэхэ. Мүн минеральна үтэгжүүлгэ 9—хын ехээр бүтээн гаргадаг болохо хэрэгтэй.

Хүндэ промышленностин аймагтар шухала ринууд болошо түлшын болон металлург промышленносты хүгжөөхэ хэрэгтэ холын хараа гэн түсэб соо ехэ анхрал хандуулагдаа. Али янзын түлшэ тухайлхада 4 дахин ехээр бүтээ болохо. Хорин жэлэй турша соо 14—15 дахин абадаг болохо, тинхэдэ 1960 ондо 513 миллион нүүрһэ абадаг һаа, 1980 ондо 1 миллиард 200 он тоно нүүрһэ малтадаг болоод байха гэжэ ологдаа. Нефть абалгы ехэхэдэ, 1980 ондо 60 миллион тонодо хүргэхэ гэжэ хараалагдана, шээлхын тулада харуулагда, 1960 ондо СССР 148 миллион тоно, харин США-да 348 миллион нефть абтаһан байгаа.

Хара металлург ехээр хүгжөөгдөжэ, жэлэй туршада тухайлхада 250 миллион тоно булад хайра арга боломжотой болохо ёһотой. 1960 ондо СССР 65 миллион тоно булад, харин США-да 90 миллион тоно булад хайлуулагдаа. Оройдоол 9 жэлэй рөөд байхдаа, Советскэ Союзда США-гэй мүн хэмжээндэхид орходоо тухайлхада 55 миллион ноор ехэ булад хайлуулагдадаг болохо байна. Би бүри ехэ булад хайлуулха аргатайбди гэжэ мистнуудай бодомжолоо харуулаа. Гэбэшье, дээрээ багсаалан, 250 миллион тоно гэгнэ тоо байнабди. Хара металлнуудые холидог зүйл саашадаа улам ехээр, түргэнөөр үйлдбэрилгэ болоходо, мүн металл шанарые һайжаруулаһан улам һайнаар алмагдадаг болоходо, машиндые ухаалан бүтээхэ хэрэгтэ амжалтануудай тулада бага хэмжээнэй металл хэрэгтэй болодо. Тингээдэнь металлург хүгжөөхэ түсэбтэ заһабари оруулагдаха болохо.

(Үргэлжэлэнь удаахи номерто).

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯДАЙ АССР-эй МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДТЭ

Колхознигуудай, мүн совхозуудай, предпринятинууд болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэд, алба хаагдай хубин ажыхыда мал барих тогтоогдоһон тоо хэмжээе хазайруулһан ушар баримтанууд тухай

Хубин ажыхыда мал барих талаар тогтоогдоһон тоо хэмжээе республикын одохон аймагуудта бүдүүлгээр хазайруулдаг байһанинь КПСС-эй обкомой, Бурядай АССР-эй Министрнуудэй Соведэй хэһэн шалгалтаар элэрүүлэгдээ. Партийна, советскэ органдуудай, колхозууд, совхозууд болон сельскэ Соведүүдэй хүтэлбэрилгэдэй зүйһэнэ хэмжээ абадаггүй байһанһаа шалгалтаа наар нилээд олохон колхознигууд, хүдэлмэришэд болон алба хаагдай хубингаа ажыхы хэм хэмжээгүй ехэ болгоно. Тинхэдэ колхоз болон совхозой ажал хүдэлмэришэд бирайгаар хабаадалсадаггүй хүнүүд хубингаа ажыхы илан-гаяа ехэ болгодог байна. Нүүлэй жэлнүүдтэ гансахан Сэлэнгын аймагта хубин ажыхыдахи эбэртэ бодо малай тоо 1,5 дахин шахуу, хони, ямаанай тоо — 4 дахин олошорой.

Хубин ажыхыда мал бариха тоо хэмжээе хазайруулха гээшэ хүдөө ажыхын үйлдбэрийн туйлай ехэ хохидолоо оруулан, нийтын ажыхын үндэһэ нууриие һүйдхэн буларуулна. Мал барихын тулада олохон хүнүүд нийтын үбнэ тэжээл хулгайла замда ороно. ургаса тарья, сабшалан ногоо гэхууһууд унагаана. Республикын одохон колхоз, совхозуудай малшад үмсгынөө малые фермнүүд дээрэ бариха, ажыхын үбнэ тэжээлые малдаа эдлоулдэг байна. Тэд нимэ баримтанууды ажыхынуудай хүтэлбэрилгэдэ дуугайгаар зүбшөөжэ байдаг.

Колхоз, совхозуудай, аймагуудай партийна, советскэ органдуудай хүтэлбэрилгэдэ үмсын мал бариха тоо хэмжээе нарын шангаар сахихын хойноһоо хиналта шалгалта угаа нулаар ябуулдаг болонхой.

Социалис зөөрин сахин хамгаалха үүргэтэй МВД-гэй, прокуратурын, сүдэй органдууд социалис хуули ёһонууды хазайруулһан бузар муухай ушар баримтанууды алгасан гарана.

Партийна, комсомолой, профсоюзна нилээд олон органдууд хадаа колхоз, совхозуудай нийтын аша тунье сахиха талаар политическэ хүдэлмэрэз нуларуулаа. Тэдэнэр

социалис зөөри сахин хамгаалха хэрэгтэ хүдөө ажыхын хүдэлмэрилгэдэе муугаар элсүүлэн эмхидхэнэ. Хубингаа ажыхы хэтэрхы ехэ болгодог хүнүүдтэй эбсэхэ гээшэ ажыхыда туйлай ехэ хохидол ушаруулдаг, мүн ажалтай жагж журамые эбэлдэг, хүнүүдые коммунист ёһоор хүмүүжүүлгэдэ хоро хүргэдэг, зөөри хогшолтой боложо бэсэжэ гэгнэ наашалгые эсэслэн усадгалгада наад хэдэг байһаниие тэдэнэр мартана.

Колхоз, совхозуудай нийтын социалис зөөрин хамгаалха хэрэгтэ, хубингаа ажыхы хэтэрхы ехэ болгодог хүнүүдтэй тэмсэхэ хэрэгтэ хойшодоо хайша хэрэгээр хандахан тон болохогүй байхаһаа гадна, Совет гүрэнэй аша туһада хоро той гэмтэ хэрэг мүн гэжэ партиной областной комитет, республикын Министрнуудэй Совет тоолоно.

Партийн областной комитет, Бурядай АССР-эй Министрнуудэй Совет тухай тогтоол баталан абаа.

1. Колхознигуудай, хүдэлмэ-

ришэд болон алба хаагдай хубин ажыхы тогтоогдоһон тоо хэмжээнһээ хэтэрүүлэн ехэ болгодог болохогүй ушар баримтануудта КПСС-эй райкомуудай, аймгүйсэdkоуудай анхаралы хандуулаха.

2. КПСС-эй райкомууды, аймгүйсэdkоууды, совхозуудай тресты нигэжэ уялгалха гээбэл:

а) колхознигуудай, хүдэлмэришэдэй, алба хаагдай болон аймагуудай бусад хүн зон хубин ажыхыда, байһан, малай тоо толгойе нэгэ нарын хугасаанда хуу бараниень шалгажа, малай тоо толгойе тогтоогдоһон тоо хэмжээнһээ хүргэхөөр арга хэмжээ абаха.

Шалгалта ябуулхадаа олон нийте, илангаа комсомолууды, профсоюзай гэшүүды, нотагай Соведүүдэй депутатууды үргэнөөр хабадуулаха. Шалгалтын үр дүнгүүды партиной райкомуудай пленум, ажалшад депутатудай районно, сельскэ Соведүүдэй сессид дээрэ, колхознигуудай хамтын суглаанууд, совхозуудай, предпринятинуудай, эмхи зур-

гаануудай профсоюзна нууд дээрэ зүбшэн хэлэбэл:

б) мал олоорнь үүсэл дэл сарахын, малай тоо гол юрэнхы дээрэнэ үм хэргын тулада хүн зон хойно, совхозуудай мал ху абалга эмхидхэхэ;

в) өөһэднүүгөө даанһан организацинуудай зургаануудай, предпринятинуудай, хүдэлмэришэд болон хаагдай хубида малгы хинан шалгаха, тоно тоо хэмжээе хазай хагуй гэжэ эмхи зурдай, организацинуудай предпринятинуудай хүлэгшэды уялгалха.

3. Колхознигуудай, ришэд болон алба хубин ажыхы тогто тоо хэмжээнһээ хүргэхэ богони болзорой камшэ, харин партийна, органдуудай, мүн бүхы тундэр бүхэндэ ехэ сөтөйгөөр ябуулха хү гээшэ гэжэ КПСС-эй республикын Министр Совет тоолоно.

Редактор Ц. Ц. Ц.